

Нови удар на војне пензије

ИСТИНУ НИКО НИЈЕ ПОБЕДИО

Да важи општедруштвени морал, да је правде, поштења, па и осећаја за проблеме људи, администрација је, вальда, категорији војних пензионера требало прво да усклади пензије за 11,06 одсто, па тек онда да примени новоусвојене параграфе

Једноставно је тешко дочарати неправду коју државни чиновници и даље упорно чине према категорији војних пензионера. Овај текст настаје управо 5. децембра изјутра, када је, по свему судећи, противно Уставу обављено смањење пензија. Шта би то друго било до тешки атак на имовину грађана, јер пензије, према интернационалним правним узусима, то и представљају. Посланици, које је народ изабрао, никада крајним законом, оспорили су део и даље важећег Закона о пензијском и инвалидском осигурању. За правне аналитичаре и експерте остаје питање зашто није изменеен Закон о пензијском и инвалидском осигурању, него је донет нови који је у жестоком сукобу и са највишим правним актом у држави (Уставом) и темељним законом на основу којег запослени издвајају зарађене паре у посебан фонд, из којег у трећем добу добијају оно што су оставили по страни. Том замешатељству, стиче се утисак, нема краја.

Да важи општедруштвени морал, да је правде, поштења, па и осећаја за проблеме људи, администрација је, вальда, требало да категорији војних пензионера прво усклади пензије за 11,06 одсто, па да онда примени новоусвојене параграфе. Овако, све више на домаћој друштвеној позорници вероватно извијује њено величанство дискриминација. Разуме се, реч је вишедимензијалној дискриминацији која се примењује против једне од најобрзованјијих категорије грађана, према људима који су осведочено били (и остали) најоданији своме народу и држави. Прва дискриминација догодила се 2008. године, када су тадашње власти ванредно ускладиле месечне припадлежности тзв. цивилним пензионерима за 11,06 одсто. Друга дискриминација је створена између укупне пензионерске популације, јер се делу пензионера месечне припадлежности не смањују ни за један динар, док се другом делу пензије смањују за 22, па чак за 25 одсто. Терет реформи и тешке ситуације у испражњеној државној каси, део грађана неће поднети ни симболично, док ће други доживети прави финансијски цунами. Има ли у таквој концепцији правде? Зна се добро да су финансијски стручњаци предлагали да се пензионерима линеарно смање припадлежности за пет одсто, чиме би се постигао исти финансијски ефекат као и када се делу суграђана смањују примања за чак 25 одсто, а осталима знатно мање.

Друга дискриминација се тиче неправедног и неоправданог већег убиранања новца од пензионера у односу на запослене грађане. Код категорије запослених свима су, сем оних са најмањим примањима, плате линеарно смањене за

десет одсто. Е сада мало застанимо: примања пензионера у односу запосленог колегу истих квалификација и на истом радном месту умањена су за отприлике 40 одсто. Тумачења државних званичника да је запосленима, за разлику од пензионера, потребно да купе одећу су заиста смешна и вређају здраву интелигенцију. Пензионери, дакле, могу да буду и у закрпама. Неко је и даље привилегован у овој држави, а некоме се стално ускраћују законима загарантована правда и она која су стекли трудом у ранијем периоду.

Министар одбране Братислав Гашић саставао се 1. децембра у Дому војске са представницима традиционалних ветеранских и струковних војних удружења која сарађују са Министарством одбране и Војском Србије. Колико у датуму на који је скуп сазван има симболике остаје да се види. Из целог сета разматраних питања и дисонантног дијалога војеног том приликом издвојићемо део министровог обраћања скупу. Наиме, Братислав Гашић, парафразирајемо део његовог излагања, о војним пензијама је рекао да је тачно то да су судови донели одговорајуће одлуке и пресуде везане за усклађивање војних пензија, да укупни дугови према пензионисаним официрима и подофицирима износе око 45 милијарди динара, али да држава једноставно нема паре. Поменује је да су судови половину тужби решили у корист војних пензионера, а половину у корист државе. Сазнања која се сабирају у Удружењу војних пензионера, међутим, дају другачију слику. Наиме, у парничном поступку (надокнада до сада причињене штете, то јест закинутог дела пензија) више од 95 одсто донетих пресуда је у корист војних пензионера. С обзиром на чињеницу да су безмalo сви они поднели уставне жалбе, јасно је коме припада правда.

Главни одбор Удружења војних пензионера Србије веома сериозно, аргументовано и свестрано разматрао је ситуацију везану за процес остваривања права на усклађивање пензија и смањење месечних припадлежности према исфорсiranom закону. Том приликом је закључено да се Удружење обрати председнику Владе Републике Србије Александру Вучићу са захтевом да прими делегацију УВПС како би га обавестили са објективним становњем стварности. С правом се очекује да ће први министар у Влади РС имати слуша за проблеме 45.000 војних пензионера и најмање три пута више чланова њихових породица.

Уобраћању председнику Влади је, између осталог, наведено: „Овакво поступање надлежних органа изазвало

је велико нездовољство, негативне тензије и реакције оштећених војних пензионера и чланова њихових породица. У одређеним случајевима, према доступним информацијама, реакције оштећених војних пензионера измичу самоконтроли и могу да прерасту у шире протесте. Поред тога, незаконитим поступањем наведених (државних) органа, главни дуг (камата, судски, адвокатски и трошкови вештачења) је удвоstrучен са тенденцијом даљег раста, чиме се увећавају обавезе пореских обвезника“.

Случај пензионисаног потпуковника Небојше Радаковића само је врх леденог брега укупне ситуације у војно-пензионерској популацији. Покушаји дела чиновника у државној администрацији да дезавуишу законом утврђена права војних пензионера тиме што тврде да су месечна примања пензионисаних официра и подофицира велика, могу се сврстати у арсенал давно превазиђене реторике, која је се заснивала на искривљеним чињеницима или вешто пласираним полуистинама.

Уставна иницијатива коју је Удружење поднело Уставном суду указује на неодрживост привременог закона, коме узгредно речено није дефинисан рок важења. Тада пропис највероватније није у сагласију са Уставом Републике Србије, нити са правно важећим нормама у развијеном свету. Од изгласавања закона све до данас, нико, заиста нико, од правних стручњака није изјавио да је реч о одрживом пропису, то јест закону који има упориште у Уставу Републике Србије.

На недавно одржаној конференцији за новинаре коју је организовао Синдикат пензионера Србије, званично је речено да Удружење војних пензионера Србије представља светао пример како се треба борити за права својих чланова, јер су сви досадашњи правни процеси војних пензионера уродили плодом.

Удружење које окупља више од 30.000 пензионисаних официра и подофицира, односно више од 70 одсто војнопензионерске популације, бескомпромисно, упорно и без прекида се, легалним и легитимним средствима, бори за остваривање закинутих права својих чланова, захтевајући да се поштују Устав, закони и одлуке највиших судских инстанци. Истину до сада нико није победио. Удружењу нису потребне Пироре победе.

Звонимир Пешић

Поводом смањења пензија УВПС упутило уставну иницијативу Уставном суду Србије

ПОКРЕНУТ ПОСТУПАК ОЦЕНЕ УСТАВНОСТИ

Удружење војних пензионера Србије сматра да је пензија, односно њена висина, имовинско право које је загарантовано Уставом. Чланом 58. Устава јамчи се мирно уживање имовинских права стечених на основу закона и прописује да та права могу бити одузета или ограничена само у јавном интересу утврђеном на основу закона.

После усвојеног Закона о привременом уређивању начина исплате пензија и разговора код Заштитника грађана, Удружење војних пензионера Србије предало је уставну иницијативу Уставном суду Србије за оцену уставности тог закона.

Удружење сматра да су повређена и права гарантована из чланова 20., 21. и 70. Устава Републике Србије. Члан 20. Устава прописује се ниво људских права не може смањивати, те да та права могу бити ограничена законом само ако то допушта Устав, у обиму неопходном да се уставна сврха ограничења задовољи и без задирања у суштину зајамченог права. Члан 21. Устава, забрањена је свака дискриминација, непосредна или посредна, при чему се, посебно апострофира забрана дискриминације по основу имовног стања и старости а члан 70. Устава, прописана је обавеза Републике Србије да се стара о економској сигурности пензионера.

На основу изнетих разлога Удружење војних пензионера Србије, на основу члана 168. Став 2. Устава, премило, за Уставни суд Србије, иницијативу за оцену уставности наведеног закона, јер сматрамо да су у свим његовим одредбама, прекршена напред интерпретиране уредбе Устава.

С обзиром на значај Устане иницијативе, текст доносимо у целости:

На основу члана 168. Став. 2. Устава Републике Србије,
Удружење војних пензионера Србије, које заступа по пуномоћју у
прилогу адвокат Милорад Вукосав, подноси следећу

ИНИЦИЈАТИВУ ЗА ОЦЕНУ УСТАВНОСТИ

Закона о привременом уређивању начина исплате пензије
„Службени гласник Републике Србије“, број 116/2014 од 27. октобра 2014. године)

РАЗЛОЗИ

Закон о привременом уређивању начина исплате пензија (у даљем тексту Закон) усвојен је 26. октобра 2014. године у Народној скупштини Републике Србије. Наведеним законом уређен је начин и исплата умањенох пензија које исплаћају Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање (члан 2. и 3.) и то почев од исплате пензија за новембар 2014. године (члан 1.). Овим Законом је прописано смањење пензија већих од 25.000 а мањих од 40.000 за 22%, а оних које су веће од 40.000 динара за 25%. Исплате пензија извршene у складу са наведеним законом сматрају се коначним (члан 4.), док се формула за умањење пензија примењује на затечене и будуће кориснике пензија (члан 5.).

Цитиране одредбе Закона, према нашем гледишту нису у сагласности са читавим низом уставних одредби и то:

1. У целини посматрано Законом се крши уставна норма о јединственом правном поретку Републике Србије, што има за директну последицу кршење уставне одредбе из члана 21. Устава која се односи на забрану дискриминације.

2. Закон је такође супротан одредби члана 20. Устава.

3. Супротан је Закон и одредби члана 58. Устава, као што је супротан и
4. Одредби члана 70. Устава.

У циљу конкретизације предходно изнетих навода, образложићемо сваку од наведених одредби, па да кренемо редом:

1. КРШЕЊЕ ЈЕДИНСТВЕНОГ ПРАВНОГ ПОРЕТКА

Закон нарушава јединствени правни поредак Републике Србије. Када ово наводимо, имамо у виду неспорну чињеницу да се под овим начелом подразумева да „сва уставна и законска решења чине међусобну правну целину“, што више него јасно значи да се два закона која уређују исту правну област не могу међусобно искључивати. Другачије речено, како то налази и Уставни суд у бројним одлукама из ове области – ЈУз 225/2005 од 19.04.2012, ЈУз 27/2011 од 03.10.2013. – законодавац мора „прецизно сагледати да ли се посебна правила и правни изузети у потпуности ослањају на системска правила“.

Приликом доношења Закона, законодавац је потпуно игнорисао постојећи Закон о пензијском и инвалидском осигурању („Службени гласник РС“, број 34/2003 са изменама), а у коме је јасно прописано у којим случајевима се правоснажно решење фонда може изменити новим решењем, па тако прво указујемо на одредбу члана 105. у којој је наведено:

„Правоснажно решење фонда може се изменити новим решењем ако је њиме повређен закон или општи акт фонда на штету осигураника односно корисника права или ако је о неком правном питању доцније заузето правно схватање повољније за осигураника.

Ново решење ће се донети и ако се сазна за чињенице које су од утицаја на право осигураника, а које су настале после доношења решења.

Права утврђена решењем донетим у поступку измене припадају од првог дана наредног месеца од дана подношења захтева за измену решења, односно од дана доношења решења у поступку за замену покренутом по службеној дужности.

Код поновног решавања о праву осигураника, односно корисника права, према ставу 1. овог члана примењују се прописи који су важили у часу доношења коначног решења. Ако се решава о праву према ставу 2. овог члана примениће се прописи који важе у време покретања поступка“.

Када се изврши међусобно поређење ова два Закона, долази се до јасног закључка да се овде ради о нарушавању јединства правног поретка, а преко тога и о нарушавању уставног начела које се односи на владавину права из члана 3. Устава, а тиме и до нарушавања основних људских права војних пензионера.

Поводом изнетог, подносиоци ове иницијативе посебно указују:

- Члановима 1. и 2. Закона одређује се смањење новембарских пензија, док се у члану 4. овог Закона наводи да се оваква исплата сматра коначним решењем.

- Члановима 80. и 80а. Закона о пензијском и инвалидском осигурању, поред осталог, прописано је да се пензије у октобру 2014. године увећавају за 1%, а у априлу 2015. године за 0,5%. Ово јасно упућује на једну правну конфузију, која се састоји у томе да један Закон повећава, а други Закон смањује пензију. Било којим тумачењем ова два Закона не може се доћи до логичног објашњења, а то нас опет води закључку да се овде ради о нарушувању јединственог правног поретка.

- Осим тога, цитираном одредбом члана 105. Закона о пензијском и инвалидском осигурању прописана су у оштрој супротности са Законом и то све на штету пензионера.

- Из чињенице да су у Закону дата коначна решења произлази јасан закључак да је на овај начин не само потпуно заобиђен Закон о пензијском и инвалидском осигурању већ је на тај начин пензионерима искључено уставно право на судску заштиту. Све ово је у супротности не само са Уставом, већ и са бројним европским документима ратификованим од стране наше државе. На овај начин долазимо до тога, како смо у предходном ставу ове иницијативе изнели, да је законом на јасан начин нарушено уставно начело из члана 3. Устава које се односи на владавину права.

- Наведене чињенице такође значе, као то по истом правном питању налази и Уставни суд Републике Словеније у Одлуци U-1-186/12-34 од 14.03.2013. године, да се овде ради „о смањењу висине пензија одређених правноснажним одлукама, донетим на основу прописа који су били на снази приликом признавања и одређивања висине пензије. Сигурност добијених права за у будуће у уставном систему обезбеђена је у оквиру начела правне државе и начела правне заштите односно начела поверења у право. То начело појединцу обезбеђује да му држава не може арбитрарно погоршати његов правни положај...“. Подносиоци иницијативе сматрају да нема никаквог разлога да се овакав правни став у целости не прихвати и код нас, као европски определеној држави. Ово посебно због тога што су наша уставно-правна решења, а која смо предходно образложили, у основним елементима сагласна са уставним начелима по којима је одлучивао Уставни суд Републике Словеније.

- Коначно, подносиоци иницијативе налазе да када је законодавац донео предметни Закон о смањењу пензија мимо постојећег Закона о пензијском и инвалидском осигурању и то Закон у коме није обезбеђена ни судска заштита, да то не значи ништа друго осим да се овде ради о арбитрарном или противуставном поступању. Ова основна повреда проузроковала је бројне по-

следице које ће бити посебно образложене.

2. КРШЕЊЕ ОДРЕДБЕ ЧЛАНА 20. став 1. Устава

Према одредби члана 20. став 1. Устава, прописано је да се достигнути ниво људских права не може смањивати, те да та права могу бити ограничена законом ако то допушта Устав, у обиму неопходном да се уставна сврха ограничења задовољи и без задирања у суштину зајамченог права.

Суштина цитиране уставне одредбе, према гледишту подносиоца захтева, своди се на правну сигурност грађана – овде пензионера којима држава својим ауторитетом гарантује да им се неће смањивати достигнути ниво људских права. С друге стране, овај достигнути ниво се може и смањивати, али само законом ако то допушта Устав и то у обиму неопходном да се уставна сврха ограничења задовољи.

Из цитираног, у свему основног гледишту, произилази први закључак да је противно Уставу донесени Закон који наруши јединство правног система на начин како смо то образложили под тачком 1 ове иницијативе.

Из предметног Закона јасно произилази:

- Да се тим Законом знатно смањује висина пензија које су утврђене правоснажним решењима донетим на основу Закона о пензијском и инвалидском осигурању. Ово значи да се на тај начин смањује достигнути ниво људских права пензионера, који се у најширем смислу речи своди на право егзистенције или на право на живот и

- Да се тим Законом без јасно одређеног рока трајања битно смањује висина пензије одређене на основу предходно наведеног Закона о пензијском и инвалидском осигурању, који је и сада на правној снази и најзад

- Да се тим законом коначно умањују пензије, што би значило да тако кажемо – улазак или задирање у саму суштину зајамченог права.

Претходно описана анализа даје нам за право да закључимо:

Да су доношењем Закона трајно нарушена достигнута права пензионера, а ово умањење се своди на задирање у саму суштину зајамченог права и то све уз чињеницу да је Закон о пензијском и инвалидском осигурању и даље на правној снази. На овај начин се долази до несумњивог правног закључка да је Закон у свему супротан одредби члана 20. став 1. Устава.

3. КРШЕЊЕ ОДРЕДБЕ ЧЛАНА 21. Устава

Према одредби става 1. члана 21. Устава, пред Уставом и законом сви су једнаки.

Ставом 2. предвиђено је да свако има право на једнаку законску заштиту, без дискриминације.

Ставом 3. забрањена је свака дискрими-

нација, непосредна или посредна, по било ком основу, а нарочито по основу расе, пола, националне припадности, друштвеног поретка, рођења, вероисповести, политичког или другог уверења, имовног стања, културе, језика, старости и психичког или физичког инвалидитета.

Наведени Закон је према схватању подносилаца иницијативе нарушио сва три става цитиране уставне одредбе а стим у вези, посебно истичемо:

Када је реч о војним пензионерима и уставном начелу једнакости грађана пред законом, подносиоци ове иницијативе тврде да је предметним Законом само настavlјена дискриминација у односу на ову категорију пензионера. У циљу конкретизације ових навода, нужно је да се вратимо неколико година у назад. Наиме, опште је позната чињеница да су почев од 01.01.2008. године сви пензионери у овој држави, изузев војних пензионера, добили ванредно усклађивање пензија од 11,06%. После низа захтева, војни пензионери су се у више наврата обраћали Уставном суду, који је поводом тих захтева доносио бројне одлуке од којих указује на одлуку Уж-2666/11 од 22.06.2011. године Уж-8405/13 од 04.12.2013. године. У обе ове одлуке, а нарочито у одлуци од 04.12.2013. године Уставни суд износи јасан и правно обавезујући правни став да су и војни пензионери, као и сви остали пензионери у овој држави имали право на ванредно увећање пензија од 11,06%. Од прве одлуке Уставног суда прошло је више од 3 године, али надлежни органи још нису донели решења о поменутом увећању пензије. У односу на војне пензионере ово је њихово прво довођење у неравноправан положај у односу на све остале пензионере.

Друго довођење у неравноправан положај војних пензионера учињено је доношењем предметног Закона. Када ово наводимо, имамо у виду чињеницу да у односу на ову категорију пензионера још нису саниране посредице из 2008. године, а Законодавац прописује да им се умање пензије сад исто као и осталим категоријама пензионера, што је по нашем ставу неодрживо и супротно цитиранију уставној норми.

Треће довођење војних пензионера у неједнак положај учинио је предметни Закон на начин што је у основи изузео бројне категорије пензионера од смањења пензија. Када ово наводимо, онда под тим мислимо пре свега на кориснике националних пензија и на оне који примају академски додатак. У изузетном контексту, само примера ради, цитирамо питање из једног новинског члanka из листа „Политика“, у коме се поставља питање „Зашто је око 400 пензионера из културе и уметности и још неколико стотина из спорта недодирљиво ...“ наведено питање смо цитирали из разлога да се покаже да се и у широј и то не само стручној јавности заправо постављају питања која се односе на једнакост грађана пред законом.

Из предходно наведених разлога, према схватању подносилаца иницијативе, несумњиво произилази:

Када се наруші јединство правног поретка, како је то описано под тачком 1 ове иницијативе, онда то нужно мора имати за последицу и бројне друге повреде, поред осталих и повреду једнакости грађана пред законом. У вези са изнетим, посебно потенцирамо да Закон мора бити једнак за све, а овде је јасно да не може бити јасније да се тај исти Закон различито примењује на исте или сличне категорије пензионера. На овај начин се губи поверење у правну државу или поверење пензионера у право. Све ово има за последицу озбиљно и стварно нарушување поменутог уставног начела, што у основи значи да на овај начин држава – законодавац арбитрарно битно погоршава материјални и правни положај пензионера.

4. КРШЕЊЕ ОДРЕДБЕ ЧЛАНА 58. Устава

Одредбом члана 58. став 1. Устава јемчи се мирно уживање својине и других имовинских права стечених на основу закона.

Ставом 2. наведене одредбе прописано је да право својине може бити одузето или ограничено само у јавном интересу утврђеном на основу закона, узнакаду која не може бити нижа од тржишне.

Став 3. исте одредбе предвиђа да се Законом може ограничити начин коришћења имовине.

У ставу 4. поменуте одредбе је наведено да је одузимање или ограничење имовине ради наплате пореза и других дажбина или казни дозвољено само у складу са законом.

Подносиоци ове иницијативе налазе да је предметним Законом повређена и предходно цитирана уставна норма и то из следећих разлога:

Сматрамо да није, нити може да буде спорно да пензија представља и имовинско право њених корисника и то право стечено на основу закона. Ако је ово полазиште тачно, а ми тврдимо да јесте, онда је исто тако тачно да држава јемчи мирно уживање овог имовинског права. Ставовима 2., 3. и 4. члана 58. Устава није предвиђена ни као могућност да се може одузети део пензије, што је у свему логично и у складу са демократским начелима. Наиме, сваки од пензионера је цео свој радни век плаћао одговарајуће доприносе за пензијско и инвалидско осигурање, а држава му је својим ауторитетом јамчила да ће мирно уживати ово имовинско право стечено на основу закона. Доношењем предметног Закона, битно је нарушено ово уставно начело – **када држава нешто јемчи, онда тако мора и да буде**. На жалост, у овом случају се показује да држава није одржала своје јемство, а на тај начин је довела у питање поверење пензионера у правну државу и уједно проузроковала многе и веома озбиљне последице у односу на појединачце. Све ово значи да је Законом нарушена и ова уставна одредба и да као тајак једноставно речено не може и даље остати у правном поретку ове државе.

5. КРШЕЊЕ ОДРЕДБЕ ЧЛАНА 70. Устава

Ставом 1. члана 70. Устава регулисао је да се пензијско осигурање уређује законом.

У ставу 2. овог члана наведено је да се Република Србија стара о економској сигурности пензионера.

Ова уставна одредба само појачава и још више конкретизује јемство државе из члана 58. Устава. Поред разлога из предходне тачке, а имајући у виду наведену уставну норму и предметни Закон, сматрамо нужним да посебно укажемо:

Свим војним, као и осталим пензионерима у складу са законом редовно су уплаћивани сви доприноси за пензијско и инвалидско осигурање. Како се овде ради о неспорној чињеници, онда се по логици ствари поставља питање шта значе наводи у образложењу предлога Закона у коме Влада наводи да су „разлози за доношење овог Закона садржани... у потреби да се обезбеди финансиска одрживост пензијског система... имајући у виду околност да су средства обезбеђена у републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање недовољна ...“. Када смо поставили наведено питање, имали смо у виду чињеницу да је сваки од војних пензионера тачно по закону уложио своју имовину у Фонд за ПИО, па је с тога са њиховог аспекта најаве Владе да су средства у овом Фонду недовољна апсолутно неприхватљив. Овоме се могу отворити друга питања, као што је питање ненаменског трошења средстава Фонда и слична, али са тиме војни пензионери немају никакве везе јер они пред собом имају државу и њену уставну обавезу да се стара о њиховој економској сигурности. Када је ово кренуло, онда се може десити да у наредном периоду неко обрачуна да су средства у Фонду за ПИО и даље недовољна, па да се пензије и даље смањују или по потреби укину. Против оваквих захтева стоје уставне норме на које се позивамо и због тога и верујемо да ће Уставни суд обуставити примену предметног Закона.

Када је реч о војним пензионерима, подносиоци иницијативе сматрају нужним да у односу на ову категорију пензионера право изнесу неколико напомена, које би потом довели у везу са предметним Законом.

1. Прво на шта скрећемо пажњу јесте чињеница да се овде ради о веома образовним људима, а што се види из података да Високу школску спрему поседује 60,12% војних пензионера, док Вишу школску спрему поседује 7,39% војних пензионера. Овако високи проценти говоре сами за себе.

2. Већина садашњих војних пензионера су људи који су прошли кроз страхоте свих ратова, као што је значајан део њих и сада без станова – они и породице живе по касарнама, а за државу су дали све што су имали.

3. Можемо да тврдимо да су и данас већина војних пензионера спремни да се жртвују за нашу државу, али при томе неће

никада моћи да прихвате противуставне одлуке, којим их органи државе без стварног разлога стављају у неравноправан положај у односу на остале грађане.

У контексту изнетих теза, подносиоци иницијативе су имали у виду разлоге за доношење Закона у делу у коме се наводи „**Први принцип (социјалне правде) је праведна и једнака редистрибуција националних ресурса, како би се ублажила постојећа неједнакост**“. Према нашем гледишту, нема никакве сумње да се овде ради о тачном принципу, али исто тако нема никакве сумње да и по том принципу није било могуће умањење војних пензија. Наиме, говорити код ове категорије пензионера о томе да ће након умањења пензија доћи до „ублажења постојеће неједнакости“ је најблаже речено апсолутно неодрживо. Када ово наводимо, имамо у виду како наведене специфичности ове категорије пензионера, као што имамо у виду да је управо ова категорија пензионера – једина у овој држави којој није дозвољено ванредно усклађивање пензија почев од 01.01.2008. године. Све наведене чињенице јасно говоре да и по принципу на који се позивао предлагач Закона није било могуће војним пензионерима умањивати пензију. **На овај начин држава у односу на војне пензионере поступа супротно ставу 2. члана 70. Устава јер све указује да се не стара о њиховој економској сигурности.**

Из изнетих разлога

ПРЕДЛАЖЕМО

Уставном суду да:

1. ПРИХВАТИ ову иницијативу и донесе решење којим се покреће поступак за оцену уставности и законитости.

2. ОБУСТАВИ примену Закона о привременом уређивању начина исплате пензија до доношења коначне одлуке.

3. ДОНЕСЕ ОДЛУКУ којом се Закон о привременом уређивању начина исплате пензија проглашава неустановним и ставља ван снаге.

ПРЕДСЕДНИК
Љубомир Драгањац

„Рапорт“ са 4. седнице Главног одбора Скупштине УВПС

ОДЛУЧНО ДО ЗАКОНИТИХ ПЕНЗИЈА

На скупу је закључено да је смањење пензија противуставно и незаконито, да је реч о дискриминацији и непоштовању имовинског права. Стекло се доста аргумента, како је описано, за покретање уставне инцијативе за оцену законитости Закона о привременом смањењу пензија.

Узгради Централног дома Војске Србије 18. новембра одржана је 4. седница Главног одбора Скупштине УВПС на којој је донета одлука о подношењу инцијативе Уставном суду за оцену уставности и законитости Закона о привременом уређивању начина исплате пензија који је усвојила Народна Скупштина Републике Србије 26.10. 2014. године, усвојен извештај о предузетим мерама за организовање протеста и доношење конкретних мера за даље поступање, утврђен годишњи план рада и план финансирања УВПС за 2015. годину и донета одлука о усклађивању броја чланова Извршног одбора са расположивим финансијским средствима. Том приликом донета је и одлука о изменама и допунама Правилника о рачуноводству УВПС. Скупу је председавао председник Удружења Љубомир Драгањац.

Пошто је једногласно усвојен записник са 3. седнице Глод Скупштине, приступило се разматрању актуелне ситуације и доношењу одлуке о подношењу инцијативе Уставном суду Србије за оцену уставности и законитости Закона о привременом уређивању начина исплате пензија који је усвојила Народна скупштина РС.

Председник Драгањац је навео да је ситуација више него сложена и тешка. Државни органи и организације не рагују на захтеве УВПС за решавање проблема. Врхунац у низу погрешних одлука је доношење Закона о привременом смањењу пензија. Укупно је око 96 одсто корисника војне пензије (КВП) обухваћено смањењем месечних примања у износу 180 до 23.000 динара. Готово трећина, то јест 33 одсто, корисника је са пензијом од 25.000,00 до 40.000,00 динара и њима се пензија смањује 22 одсто на износ изнад 25.000 динара, што износу од 156 до 3.300 динара. Подаци указују да 63 одсто КВП имају пензију већу од 40.000 динара и њима се примања смањују 25 одсто на износ преко 40.000,00 динара, или од 3.300 до 23.700 динара. Само за око 1.500 КВП или за око четири одсто популације војних пензионера неће бити смањење пензије, а реч је о онима чија месечна примања износе до 25.000,00 динара.

Предлог заштитнику грађана

На седници је изнето гледиште Удружења да је смањење пензија противуставно и незаконито, да је реч о дискриминацији и непоштовању имовинског права. Стекло се доста аргумента, како је описано, за покретање уставне инцијативе за оцену

судских одлука, односно пресуда, вођена је веома широка расправа, у којој су анализирани готово све чињенице од којих зависи одлука. Извештај је поднео Бранко Петковић, председник радне групе и члан Глод. Он је, уз остало, предложио да се протест организује у затвореном простору, по могућности у Новом Београду.

Све веће нездовољство војних пензионера

Било је речи и о потреби разбијања међуског блокаде везано за остваривање права на усклађивање пензија за 11,06 одсто.

Војни пензионери све чешће показују нездовољство што државни органи не делују у складу са законима и одлукама надлежних судова и што је рад судова унеколико блокиран или значајније успорен. Због тога захтевају радикалније мере, а удружење сучено са осипањем чланства. Нездовољство може, нажалост, да изазове значајније друштвене проблеме.

Део учесника у расправи се заложио да Удружење инсистира на разговорима код председника Владе РС, да се потом закаже скуп у затвореном простору и да не треба затим презати ни од јавног протеста на отвореном про-

стору. Од јавног протеста се неће одустати, али ће се, вероватно, организовати у каснијој фази. При томе ће се план разрадити до детаља, поделити задачи и одговорности.

Према оцени чланова Главног одбора, ванредни број „Војног ветерана“ који је штампан пре две године, имао је пун ефакт. Због актуелне ситуације везане за остваривање права за законом утврђено повећање пензија за 11,06 одсто донета је одлука да се припреми и одштампа нови ванредни број гласила Удружења, у коме би била објављено све оно што се у међувремену догађало у форми изврских документа и обрадили поступци мере које треба предузети. Тај број треба да добије сваки члан Удружења.

У међувремену ће се предузети и мере како би се утврдило да ли су у правно-процесном смислу испуњени услови за обраћање Суду за људска права у Стразбуру. Учесници у расправи су се заложили за покретање кривичне пријаве и против одговарајућих државних органа.

Чланови Главног одбора су се заложили да се Небојши Радаковићу пружи пуне правне заштите и друга помоћ.

На седници су усвојени Годишњи план рада и План финансирања УВПС за 2015. годину. Такође је донета и одлука о смањењу броја чланова Извршног одбора.

Усвојене су измене у Правилнику о рачуноводству које се води УВПС. Реч је о усаглашавању тог документа са законима који регулишу ову област. Све измене је ферификовала и агенција која води материјално-финансијско пословање УВПС. Главни одбор је разматрао и жалбе на решења о социјалној и хуманитарној помоћи и донео одговарајуће одлуке.

С. П. – З. П.



Чланови Главног одбора имали су пуне руке после законитости Закона о привременом смањењу пензија.

Предочен је и податак да је нешто слично покушано у Румунији, али да та мера није дала очекиване резултате. Пристигли су у подаци из Словеније, где је био донет спличан пропис за одређену категорију пензионера. Међутим, на смањење пензија у Словенији је реаговао тамошњи заштитник грађана, који је покренуо инцијативу за оцену законитости одлуке, па је она укунута.

- Након изучавања поменутих и других искустава и важећих закона који регулишу ту област, припремљен је предлог Заштитнику грађана Републике Србије да покrene инцијативу пред Уставним судом за укидање спорног закона. Међутим, члан УВПС адвокат Милорад Вукосав се понудио да без накнаде у име Удружења покрене уставну инцијативу и да нас пред Уставним судом заступа у процесу оцене законитости Закона и привременом смањењу пензија, рекао је Љубомир Драгањац.

На седници Главног одбора је предложен је такође покретање и Управног спора, затим да се од Републичког фонда за ПИО затражи да донесе решења о смањењу пензија, а ако одговора не буде - у том случају би била покренута тужба Управног суда, а затим, по потреби, и уставна жалба Уставном суду.

Једногласно је усвојен предлог да се овласти председник УВПС и Извршни одбор ГО УВПС да покрену инцијативу код Уставног суда о оцени законитости Закона о привременом смањењу пензија. Такође је усвојен и предлог да се код Управног суда покрену упрани спорови против Републичког Фонда за ПИО о смањењу пензија.

У вези са организовањем мирних протеста због одуловачења примене закона и

Обраћање председнику Владе
Републике Србије
Александру Вучићу

АПЕЛ ЗА ПРИЈЕМ ДЕЛЕГАЦИЈЕ УВПС

Главни одбор УВПС је на седници одржаној 18. новембра разматрао више питања везана за војне пензионере и за активности те организације. Том приликом једногласно је прихваћено обраћање председника УВПС Љубомира Драгањца председнику Влади Републике Србије господину Александру Вучићу, које доносимо у извornом облику:

„Господине председниче Владе,

Иако свесни Ваших бројних и приоритетних обавеза, принуђени смо да Вам се обратимо апелом да, примите делегацију Удружења војних пензионера Србије, како би Вам предочили проблеме војних пензионера и да ауторитетом своје функције и личности, утичете да се коначно, након више од шест година, у складу са законом, одлукама Уставног суда, Врховног касационог суда, Управног суда и великог броја парничних пресуда реши питање усклађивања војних пензија за 11,06% од 1.1.2008. године, као што је то учињено за све остале кориснике пензија у Републици Србији.

Републички фонд ПИО је био дужан да по службеној дужности усклади и војне пензије на начин је то учињено и за остале пензионере. Уместо тога, Републички фонд за ПИО је 12. маја 2014. године упутио Влади РС „Иницијативу за хитно системско решавање питања усклађивања војних пензија за 11,06% почев од 1.1.2008. године“, на коју Влада, колико нам је познато, још није одговорила.

Полазећи од наведених одлука Уставног суда и предсуда Управног суда, Удружење се, у име више од 40.000 оштећених војних пензионера, у више наврата обраћало Републичком фонду ПИО, ресорним министарствима и Влади, захтевајући да се наведени проблем што хитније реши.

Овакво поступање надлежних органа изазвало је велико незадовољство, негативне тензије и реакције оштећених војних пензионера и чланова њихових породица. У одређеним случајевима, према доступним информацијама, реакције оштећених војних пензионера измичу самоконтроли и могу да прерасту у шире протесте. Поред тога, незаконитим поступањем наведених органа, главни дуг (камата, судски, адвокатски и трошкови вештачења) је удвостручен са тенденцијом даљег раста, чиме се увећавају обавезе пореских обвезника.

Из тих разлога предлажемо да се:

1) Неодложно ускладе војне пензије за 11,06% од 1.1.2008. године, и на усклађене износе пензија примени са сва досадашња повећања и тако утврђени износ пензије усклађује и исплаћује и убудуће,

2) На обострано прихватљив начин реши исплата за кинутог дела пензије од 1.1.2008. године до почетка исплате припадајуће пензије по закону.

3) Наложи РП ПИО да што пре, без одувожења, поступи по правноснажним пресудама и одлукама надлежних судова.

4) Због незаконитог рада и злоупотребе службеног положаја против поједињих лица покрене материјална и кривична одговорност.

Поред наведеног дуга осећамо потребу да Вас извештимо да због оваквог поступања наведених органа, војним пензионерима (15.822) још није исплаћен и дуг од 1.8.2004. до 1.12.2007. године, настао такође закидањем дела припадајуће пензије.

Сматрамо да ћете наш предлог уважити. Стoga, предлажемо да што пре примите делегацију Удружења војних пензионера Србије, како би се настали проблеми решили на рационалан начин“.

Ургенција Управном суду у вези са доношењем извршног решења по предметима усклађивања пензија за 11,06 одсто

ПОШТОВАЊЕ ЗАКОНА У ПРВОМ ПЛАНУ

Председник УВПС Љубомир Драгањац упутио је ургенцију председнику Управног суда Јелени Ивановић у вези са поступањем у доношењу извршних решења по предметима усклађивања пензија за 11,06 одсто. С обзиром на значај тог документа, ургенцији доносимо у целости:

„Управни суд је пресудама уважио тужбе оштећених КВП поништио решења Републичког фонда ПИО – Дирекције Фонда у Београду и предмете вратио надлежном органу на поновно одлучивање. Међутим, Републички фонд ПИО не поступа по пресудама Управног суда и не донеси решења која би била заснована на закону и у складу са заузетим правним сатавовима тога суда, иако је законски рок од 30 дана истекао.

С обзиром да је истекао рок да РП ПИО донесе други управни акт - решење уместо поништеног, прописан чланом 69. став 2. Закона о управним споровима („Службени гласник Р. Србије“, бр. 111/2009), оштећени војни пензионери су ургенцијом, у складу са одредбом члана 71. став 1. поменутог Закона, захтевали од РП ПИО одмах, а највише у року од седам дана, донесе други управни акт – решење, које ће бити засновано на правном схватању Управног суда и примедбама у погледу поступка изнетим у образложењу пресуде, како је то прописано чланом 70. Закона о управним споровима.

РП ПИО нинакон упућене ургенције није поступио и донео други управни акт – решење. Оштећени КВП су, по истеку рока од седам дана, складу са одредбама члана 71. став 2. поменутог Закона, поднели су захтев Управном суду да се на основу члана 71. став 3. Закона о управним споровима, донесе непосредно извршно решење које би у потпуности заменило акт који није донео тужени орган.

Управни суд, према нашим сазнањима, иако је прошло неколико месеци од доношења прве пресуде, (7У. 20565/13 од 19.03.2014. године), није поступио ни по једном захтеву, оштећених КВП, и донео извршно решење којим би се заменио акт туженог органа и ускладио пензије за 11,06% од 1.1.2008. године.

Остваривање права на ванредно повећање пензија за 11,06% од 1.1.2008. године, и поред одлука Уставног суда и пресуда Управног суда, због опструкције Републичког Фонда ПИО, и недоношење акта Управног суда по одредбама члана 71. став 3. Закона о управним споровима, још није решено што код војних пензионера изазива огромно незадовољство које је све теже контролисати и може да прерасте у јавни протест.

Молимо да Управни суд у што краћем року одлучи по поднетим захтевима КВП“.

Саопштење Заштитника грађана

ОЗБИЉНА СУМЊА У ИСПРАВНОСТ ЗАКОНА

На састанку Заштитника грађана са представницима Удружења синдиката пензионера Србије и Удружења војних пензионера Србије разматрани су проблеми смањења пензија на основу Закона о привременом уређивању начина исплате пензија.

Представници удружења информисали су заштитника грађана да су Уставном суду поднели иницијативу за оцену уставности овог закона, сматрајући да су им доношењем овог закона повређена Уставом гарантована права, пре свега право на имовину.

Заштитник грађана је изразио озбиљну сумњу у Уставност Закона о привременом уређивању начина исплате пензија, као и Закон о умањењу нето прихода лица у јавном сектору и изнео уверење да ће Уставни суд наћи времена да, у разумном року, мериторно одлучи о поднетим иницијативама за оцену уставности наведеног закона.

Представници Удружења војних пензионера Србије су Заштитнику грађана изнели и проблем који војни пензионери имају са усклађивањем висине пензија из разлога што ПИО Фонд не извршава одлуку Уставног и пресуде Врховног касационог суда и Управног суда.

Заштитник грађана је позвао представнике Удружења војних пензионера да поднесу притужбу на рад надлежних органа.

Упућена притужба Заштитнику грађана Републике Србије

ПОТРЕБНО ПРЕДУЗИМАЊЕ КОНКРЕТНИХ МЕРА

Председник Удружења војних пензионера Србије Љубомир Драгањац, због непоступања Фонда ПИО по одлука Уставног суда и пресудама Управног суда, упутио је притужбу Заштитнику грађана Републике Србије Саши Јанковић. Притужбу доносимо у целости:

„Пензије војних осигураника се од 1. јануара 2008. године усклађују по динамици и на начин утврђен законом којим се уређује пензијско и инвалидско осигурање, како је то прописано чланом 193. став 1. Закона о Војсци Србије. Одредбама члана 73. Закона о изменама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању из 2005. године, изузетно од члана 21. тог закона, предвиђено је ванредно усклађивање пензија за 2006., 2007. и 2008. годину, од 1. јануара текуће године, под условима, на начин и у висини прописаној чланом 75. став 1. истог закона.

Републички фонд ПИО је донео Решење о ванредном усклађивању пензија, вредности општег бода и новчаних накнада од јануара 2008. године под бројем 01 број 181-431/08 од 25. јануара 2008. године (објављено у „Сл. гласнику Р. Србије“ бр. 20/2008) којим је утврдио да је потребно од 1. 1. 2008. године ускладити све пензије за 11,06%, не наводећи и изузимају ни једну категорију пензионера. Пензије су ванредно повећане у категорији запослених, самосталних делатности и пољопривредних делатности, само не војним осигураницима.

Корисници војних пензија, незадовољни таквим решењима и поступцима Фонда за СОВО и Републичког фонда ПИО, за заштиту својих права обратили су се тужбеним захтевима Управном суду а уставним жалбама Уставном суду, против пресуда Управног суда, као и тужбе за накнаду штете у парничном поступку.

Уставни суд Србије, је поступајући по уставним жалбама, против пресуда Управног суда донео велики број истоветних одлука против тих пресуда. Суштина свих одлука Уставног суда је „да је војним пензионерима подносиоцима уставне жалбе повређено право на правично суђење и право на једнаку заштиту права и заузео децидно правно становиште да и војни пензионери и имају право на ванредно усклађивање – повећање пензија за 11,06% од 01.01.2008. године“.

Уставни суд је у Одлуом Уж-2666/2011 од 23. маја 2012. године (коју у прилогу достављамо) утврдио: „да се пензије војних осигураника од 1. јануара 2008. године усклађују по динамици и на начин утврђен законом којим се уређује пензијско и инвалидско осигурање, како је то прописано чланом 193. став 1. Закона о Војсци Србије и да је Закон о пензијском и инвалидском осигурању једини општи акт на основу кога се тим корисницима могу вршити усклађивања пензије, па и предметно ванредно усклађивање од 11,06%. Да акт о усклађивању пензија, који доноси надлежни орган организације у којој се остварују права из пензијског осигурања, по својој

природи није општи акт, већ акт техничко-спроведеног карактера донет у поступку извршавања законом утврђених обавеза Фонда. Њиме се не уређују права и обавезе осигураника, већ се, сагласно начелу и методу утврђеном законом, одређују конкретни проценти усклађивања пензија, на основу значајних статистичких података“.

Управни суд је после годину дана поступио по наведеној Одлуци Уставног суда, с тим што је у том поступку уважио одлуке Уставног суда само у погледу обавезе понављања поступка по тужби и доношења нове пресуде, али је у потпуности игнорисао правно становиште Уставног суда да и војним пензионерима припада право на предметно ванредно повећање пензија. Управни суд у пресудама налаже управним органу РПИО да „утврди да ли тужилац испуњава услове за ванредно повећање од 11,06% од 01.01.2008. године, односно да ли су просечне војне пензије исплаћене у предходној години мање од 60% износа од просечне зараде без порета и доприноса у Републици Србији, те након правилно утврђеног чињеничног стања, да донесе законску одлуку“.

У складу са таким ставом и налогом Управног суда, РПИО, као тужени орган, у новим поступцима у првостепеним и другостепеним решењима, одбија захтеве тужиоца, а Управни суд у поновљеном пресудама, одбија тужбене захтеве као неосновне и потврђује ставове туженог органа.

Због наведених уставних повреда, војни осигураници затражили су поново заштиту пред Уставним судом, подношењем уставних жалби против новодонетих пресуда Управног суда. Уставни суд је усвојио уставне жалбе и Одлуком Уж-8405/2013 од 11.12.2013. године, (коју у прилогу достављамо) утврдио да је пресудом Управног суда У. 10614/13 од 25. септембра 2013. године повређена права подносиоца уставне жалбе на правично суђење из члана 32. став 1. Устава РС и на једнаку заштиту права из члана 36. став 1. Устава, и поништио пресуду овог суда и наложио да надлежни суд донесе нову одлуку о тужби подносиоца уставне жалбе, а у образложењу тих одлука заузео децидно правно становиште да војни пензионери имају право на ванредно усклађивање – повећање пензија за 11,06% од 01.01.2008. године и да је то морало бити учињено по службеној дужности, једнако као и за цивилне пензионере.

Управни суд је пресудама, од марта месеца 2014. године, уважавао тужбе војних пензионера поништио решења Републичког фонда ПИО – Дирекција фонда Београд и предмет вратио надлежном органу на поновно одлучивање. Међутим, и поред изнетог, Републички фонд ПИО не поступа по одлукама Уставног суда и пресудама Управног суда и не донеси решење које ће бити засновано на закону и у складу са заузетим правним ставовима Уставног суда и Управног суда, иако је законски рок истекао од 30 дана.

С обзиром да је истекао рок од 30 дана да РПИО донесе други управни акт – решење уместо поништеног, прописан чла-

ном 69. став 2. Закона о управним споровима („Службени гласник Р. Србије“, бр. 111/2009), оштећени војни пензионери су ургенцијом, (коју у прилогу достављамо) у складу са одредбама члана 71. став 1. поменутог Закона, захтевали да одмах, а највише у року од седам дана, тужени донесете други управни акт – решење, које ће бити засновано на правном схватању Управног суда и примедбама у погледу поступка изнетим у образложењу пресуде, како је то прописано чланом 70. Закона о управним споровима.

РПИО ни након упућене ургенције није поступио и донео други управни акт – решење, оштећени војни пензионери су се, по истеку рока од седам дана, у складу са одредбама члана 71. став 2. поменутог Закона, обратили захтевом Управном суду (који у прилогу достављамо) и тражили да Управни суд на основу члана 71. став 3. Закона о управним споровима, донесе непосредно извршно решење суда које у потпуности замењује акт који није донео тужени орган и којим ће ускладити пензију за 11,06% од 01.01.2008. године.

Управни суд, иако је прошло неколико месеци, није поступио ни по једном захтеву оштећених пензионера и донео извршно решење које би заменило акт туженог органа и ускладио – повећање пензију за 11,06% од 1. 1. 2008. године.

Према одредбама члана 171. Устава Републике Србије и члана 104. Закона о уставном суду, државни и други органи којима су поверена јавна овлашћења дужни су да поштују и извршавају одлуке Уставног суда.

Очекујемо да у складу са вашим надлежностима предузмете потребне мере како би се наведени проблем разрешио“.

**Став УВПС у вези са
усклађивањем закинутог
дела пензија**

ХИТНО РЕШИТИ УСКЛАЂИВАЊЕ ВОЈНИХ ПЕНЗИЈА

Полазећи од одлука Уставног суда и пресудама Управног суда и парничних судова, Удружење војних пензионера Србије у више наврата се обраћало надлежним државним органима, захтевајући да се хитно реши проблем усклађивања војних пензија од 1.1. 2008. године.

Захтевано је да се неодложно ванредно усклади војне пензије за 11,06 одсто од 1.1.2008. године и да се на тако усклађене износе пензија примене сва досадашња повећања и тако утврђени износ пензије усклађује и исплаћује и убудуће.

За исплату закинутог дела пензије захтевано је да се реши на прихватљив начин, то јест према пресудама парничних судова.

За војне пензионере који нису повели парнични поступак за наплату дуга, захтевано је да им се исплати основни дуг и зајонска камата.

Удружење нема мандат да у име војних пензионера преговара са надлежним државним органима о модалитетима исплате, јер је то лична ствар сваког појединца који је поднео тужбу.

Подношење захтева Републичком фонду за ПИО ПРВИ КОРАК ОБЕСПРАВЉЕНИХ

Председник УВПС Љубомир Драгањац упутио општинским и градским организацијама Удружења пропратни акт и образац за подношење захтева Републичком фонду за ПИО за доношење решења о висини пензије. Аутор захтева је адвокат Милорад Вукосав, пуковник у пензији и бивши председник Врховног војног суда.

Корисник војне пензије коме је смањен износ пензије треба да попуни достављени образац и да га преда РФ за ПИО – својој филијали у месту пребивалишта.

О даљем поступању Извршни одбор УВПС ће кориснике војне пензије благовремено извештавати.

ЈМБГ:

(име и презиме)

(адresa становања)

РЕПУБЛИЧКОМ ФОНДУ ЗА ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ

Филијала

Како сам утврдио да ми је исплаћена мања пензија од оне које ми следује по правоснажном решењу, то подносим следећи;

ЗАХТЕВ

ЗА ВРАЋАЊЕ МАЊЕ ИСПЛАЋЕНЕ ПЕНЗИЈЕ ИЛИ
ЗА ДОНОШЕЊЕ РЕШЕЊА О ВИСИНИ ПЕНЗИЈЕ

Подносилац захтева је војни пензионер од године.

Одредбом члана 193. став 1. Закона о Војсци Србије („Службени гласник РС“, бр. 116/07, 88/09 и 101/10, који је ступио на снагу 1. 1.2008. године, прописано је да се усклађивање износа пензија војних осигураника остварених до ступања на снагу овог закона, као и пензија остварених по ступању овог закона на снагу, врши по динамици и на начин утврђен законом којим се уређује пензијско и инвалидско осигурање.

Неспорна је чињеница да је Закон о пензијском и инвалидском осигурању („Службени гласник РС“, бр. 34/2003 са изменама) и сада на правној снази, као што је неспорна чињеница да у том Закону постоје посебна правила за измену правоснажног решења.

Ако се пензија исплаћује по наведеном Закону, а морала би, онда је јасно да ми Фонд за ПИО незаконито смањио пензију и због тога је мој први захтев да ми се врати део умањене пензије или да се донесе одговарајуће решење о висини пензије.

У Београду

ПОДНОСИЛАЦ ЗАХТЕВА

Представник Удружења војних пензионера Србије посетио Небојшу Радаковића

УЗОРАН СУПРУГ И ОТАЦ

После инцидента испред зграде Владе Републике Србије (14. новембра), када је попуковник у пензији Небојша Радаковић претио да ће извршити самоубиство ако му не буду обезбеђена законом утврђена права, члан Извршног одбора УВПС др сци. медицине Часлав Антић посетио је нашег колегу на Војномедисинској академији. Током разговора (19. новембра) представних УВПС се занимало за постојеће Радаковићеве преокупације и проблеме, понудивши му помоћ које Удружење може да му обезбеди (правни и материјална помоћ).



Доктор Часлав Антић у разговору са Зденком Радаковићем

Доктор Часлав Антић је 21. новембра посетио и породицу Небојше Радаковића, како би сагледао проблеме, чијем превазилачењу може да допринесе УВПС.

Чланови породице су изнели и податак да је Небојша Радаковић изузетан супруг и отац, те да једва чекају да се врати кући у миран породични живот.

З. П.

Додела солидарне и хуманитарне помоћи у октобру 2014. године

ДА ИМ СТВАРНОСТ БУДЕ ЛАКША

На основу Правилника о начину ко-ришћења средстава солидарности за пружање помоћи чланови-ма Удружења војних пензионера Србије, Изврши одбор је на седници одржа-ној 17. новембра 2014. године, размо-трио захтеве достављене у октобру 2014. године, и на основу прописаних критеријума и испуњених услова, до-нео је одлуке о додели једнократне со-цијалне и хуманитарне помоћи и то за:

А) Материјално стање

На основу члана 5. а у вези са чла-ном 4. став 1. тачка 1. Правилника

ОпОп Земун ВМ: 32.000,00 - по чла-ну 8.376,25 динара, -

ОпОп Ниш ДГ: 36.000,00 - по члану 7.071,97 динара, -

ОпОп Звездара ББ: 29.000,00 - по члану 10.376,25 динара, -

ОпОп Зрењанин СП: 32.000,00 - по члану 4.214,90 динара, -

ОпОп Нови Сад БВ: 32.000,00 - по члану 7.097,14 динара, -

ОпОп Врање ШЗ: 32.000,00 - по чла-ну 8.762,50 динара, -

ОпОп Пирот РС: 32.000,00 - по чла-ну 9.148,99 динара, -

ОпОп Нови Београд ДР: 45.000,00 - по члану 9.153,05 динара, -

ОпОп Прокупље ЈМ: 32.000,00 - по члану 9.020,70 динара, -

ОпОп Сомбор РР: 45.000,00 - по члану 5.992,25 динара, -

Б) На основу члана 5. а у вези са чланом 4. став 1. тачка 2. Правилни-ка

ОпОп Панчево МН: 20.000,00 - по члану 17.370,80 динара, -

Ц) На основу члана члана 6. а у вези са чланом 4. став 2. Правилника

ОпОп Нови Београд ЂР: 30.000,00 динара -

ОпОп Раковица КЉ: 30.000,00 динара -

ОпОп Крушевац ВД: 30.000,00 динара -

Д) На основу Одлуке ГлОд бр. 157-1 од 23.5.2014. године и предлога Оп-Гр организација за пружање помоћи КВП који су имали штете од поплава, Извршни одбор на седници одржаној 13. ав-густа 2014. године, донео је Одлуку о додели помоћи и то:

ОпОп Обреновац: Лазић Андреј - у износу 40.000,00 динара -

ОпОп Обреновац: Ристић Милица - у износу 40.000,00 динара -

ОпОп Обреновац: Лалић Сретен - у износу 40.000,00 динара -

ОпОп Обреновац: Комненовић Стана - у износу 40.000,00 динара -

ОпОп Обреновац: Ђокић Миливоје - у износу 40.000,00 динара -

Новчана средства су уплаћена на текући рачун до 20. новембра 2014. године

Пренето из дневног листа „Политика“

ПЕНЗИЈЕ: НЕМОГУЋА МИСИЈА СУРОГАТ ЗАКОНА

Разлике у начину смањивања принадлежности пензионера и за послених представљају непосредну дискриминацију, а она је чланом 21. став 2. Устава забрањена

Зоран Ивошевић*

Закон о привременом уређивању начина исплате пензија усвојен је, по хитном поступку, на седници Народне скупштине 26. октобра 2014. године. Наредног дана је објављен. Дан касније је ступио на снагу.

Примена Закона отпочиње од исплате пензија за новембар, што је у члану 1. изричito одређено. Крај примене је у магли, а пошто она скрива и тајну његове привремености, могуће је да тај и подвалу. Слутњу о њој подстиче подвала која се већ јасно види. Назив закона најављује да његове одредбе уређују технику „начина исплате пензија“. Међутим, ако се, макар и овлашћ, прочитају његови чланови 2. и 3, постаје јасно да је закон овом безазленом фразом довољно упитање само супстанцу Уставом зајемченог права на пензију. А ево, и зашто:

1) Према члану 70. Устава, пензијско осигурање се уређује законом, а старање о економској снази пензионера је обавеза државе.

Систем пензијског осигурања уређује Закон о пензијском и инвалидском осигурању. То је, са становишта члана 97. тачка 8. Устава, једини меродаван закон којим се могу уређивати права корисника пензија. Зато и спада у категорију системских законова. Закон о привременом уређивању начина исплате пензија нема тај капацитет, па не може да уређује оно што спада у материју системског закона. Тада се сурогат закон се ипак упутио у „немогућу мисију“, а пошто га председник Републике није зауставио, изазвао је правни поремећај у пензијском систему, јер су одредбе сурогат закона блокирале примену још увек важећих одредбама системског закона.

Пошто држава Србија има уставну обавезу да штити економску сигурност затечених и будућих пензионера, појава сурогат закона права је прилика да се механизам контроле уставности закона покрене. Кључ за његово покретање у рукама је Уставног суда, којем су такве иницијативе већ пристигле.

2) Одредбом члана 20. став 2. Устава предвиђено је да се достигнути ниво људских права не може смањивати. Овај уставни принцип односи се и на пензијско осигурање из члана 70. Устава, јер и оно припада корпусу људских права који је уређен одредбама чл. 27-74. Устава.

У теорији постоји схватање да се забрана смањивања достигнутог нивоа људских права не односи на социјално-економску област, већ само на грађанска и политичка права. Али, пошто Уставни суд не суди на основу теоријских схватања, већ уставних норми које се једнако односе према свим генерацијама људских права, ван сумње је да се ова забрана односи и на генерацију социјално-економских права.



3) Закон о привременом уређивању начина исплате пензија је, наиме, у сукобу са Европском социјалном повељом, ратификованим 2009. године, чије одредбе су, на основу члана 16. став 2. Устава, постале саставни део нашег унутрашњег правног поретка. Према члану 12. тач. 1-3. ове повеље, Србија је дужна да свој систем социјалне сигурности одржава на задовољавајућем нивоу и да га постепено подиже на виши ниво. Пошто сурогат закон смањивањем пензија урушава социјалну сигурност корисника пензије, он није у складу ни са овим међународним уговором. Тај несклад је, уједно, и повреда одредбе члана 194. став 5. Устава која одређује да закон не сме бити у супротности не само са Уставом него и са ратификованим међународним уговором. Отуда се уставност закона испитује и са становишта потврђених међународних уговора.

4) Пензије и плате имају заједничко порекло у раду. Рад је и заједнички основ за њихово остваривање, али у контексту демографске солидарности различитих генерација. Матрица те солидарности је у следећем: садашња радно-активна генерација ради и за генерацију која је навршила радни век, како би, кад њено време рада истекне, наредна радно-активна генерација радила и за њу. Рад раније, садашње и будуће генерације повезују до-приноси које свака генерација, док ради, издава из својих примања за јавне фондове из чијих средстава се исплаћују пензије.

Због ове судбинске повезаности различитих генерација у сфери рада, држава није могла да примени различите мере финансијске консолидације. А применила их је. Закон о привременом уређивању начина исплате пензија, умањује пензије у зависности од њихове висине – дакле, прогресивно. Закон о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плаћа, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, умањује плате за 10 одсто од њихове основице, независно од њене висине – дакле, линеарно. Разлике у начину смањивања принадлежности пензионера и запослених представљају непосредну дискриминацију, а она је чланом 21. став 2. Устава забрањена.

*Редовни професор Правног факултета Универзитета Унион

Обележено 15 година
УВПС у Лозници

О СВЕМУ ОТВОРЕНО

Градска организација УВПС у Лозници 29. октобра обележила је свој петнаестогодишњи јубилеј. Свечану седницу Скупстине УВПС, која окупља чланове из Љубовије, Малог Зворника, Крупања и Лознице отворио је потпредседник Симо Станкић који је поздравио госте: Зорана Вучковића председника Из Од Гл Од УВПС, Јубинку Горданић секретара Скупштине општине Лозница, Дејана Сталовића, члана Градског већа Лозница, капетана Млађана Војта, из гарнизона Шабац, Предрага Добића, из ГрОр УВПС С. Митровица, Милету Глигорића из Гарнизоне амбуланте Шабац, Томислава Бојића председника градске организације пензионера, Зорију Милошевић, представника РФ ПИО - филијала Лозница, Рајка Видића председника Удружења пензионисаних радника МУП-а Лозница и локалне медије: ТВ „Подриње“ и ТВ „Лотел“.

У сажетом говору председник Градске организације УВПС Слободан Ђуричић осврнуо се на најзначајније задатке на којима се ангажовао Градски одбор и организација у протеклом периоду. Тешките је било на остваривању закинутих права.

У здравственом збрињавању проблем представља: дуго чекање на закањивање специјалистичких прегледа и лечење на ВМА, несташа лекова, скidanje поједињих медикамената са „позитивне“ листе, а и неусклађеност војних прописа са цивилним у вези са стоматолошким услугама. Дешава се да се за поправке зуба КВП из Лознице одлази на ВМА и по 20-30 пута, што ствара велике трошкове и осигуранику и држави. Везано за стамбене проблеме, истакнуто је да је 28 пензионера без коначног решења стамбеног питања. Најтежи су проблеми оних који су дошли из отцепљених република СФРЈ. Ни после 23 године држава им није обезбедила законом припадајући стан. Значајна пажња посвећена је информисању чланства.

Обраћајући се присутним председник Из Од Гл Од Зоран Вучковић осврнуо се на непрекидно залагање органа УВПС на остваривању стечених права. Посебно је истакао да је Уставни суд у више наврата потврдио свој став да војни пензионери имају право на усклађивање принадлежности од 11,06 одсто и да је то требало реализовати још 2008. г. по службеној дужности. Што се решавања стамбених питања тиче, изразио је наду да ће бити брже решаван тај проблем.

Уручена су и признања заслужним члановима и сарадницима. Сими Станкић припадају је Плакета УВПС, а Градском одбору УВП Лозница захвалница Удружења. Захвалнице су припадле још Вери Лончар, Милосаву Вујадиновићу, Петру Грујићићу, Зорици Милошевић, РТВ „Подриње“ и РТВ „Лотел“.

Симо Станкић

После инцидента испред зграде Владе Републике Србије

ПОСЛЕДИЦЕ НИСУ УЗРОК

Игнорантски однос чиновника према делу својих грађана и ћутање администрације не доприносе решавању нагомиланих проблема војних пензионера

Инцидент који се 14. новембра догодио испред Владе РС, на основу свега што се у последњих петнаестак година забива са војним пензионерима, представља само један случај у мору проблема који тиште ту популацију у Србији. У часу када су корисници војне пензије очекивали да ће, после више од шест година упорног доказивања и маратонског судског процеса, у којем је утврђено да су им захтеви оправдани, Републички фонд ПИО ускладити месечна примања за 11,06 одсто, како је то од 1.1. 2008. године учињено за све друге пензионере у Србији, ту популацију стигла је нова казна: део пензије (изнад 25.000 динара) ће на основу неправедног закона Народне Скупштине Републике Србије бити умањен за нових 22 до 25 одсто.

Обесправљени војни пензионери које државни чиновници упорно понижавају и дискримињују, јер не поступају према одлукама Уставног суда Србије и пресудама Управног суда, Врховног касационог суда и парничних судова, доспели су у својеврсни правни вакум. Тежак материјални положај, безнађе и упорно игнорисање права војних пензионера је свакако утицало да се потпуковник у пензији определи да сам у своје руке преузме правду. И пре него што надлежни државни и судски органи предузму евентуалне кораке санкционисања таквог испада, требало би најпре да санкционишу све државне органе који су својим чињењем или нечињењем допријели да се додги испад испред зграде Владе Србије. Ниме, неизвршавање уставних одлука, а оне су према највишем државном правном акту, општеобавезујуће, коначне и извршне, повлачи законима дефинисану кривичну, али и материјалну одговорност. Дуг према војним пензионерима је сваким новим даном све већи и већи. Нагомилавају се камате, судски и адвокатски трошкови. Државни органи тај проблем не могу нити смеју да гурају под топлих.

Уколико би се кола сломила на потпуковнику Небојши Раденковићу, то би значило да је дошло до замена теза, то јест да се пажња поклапаја последицама, а не узроку проблема. Удружење војних пензионера Србије, како смо обавештени у седишту те организације, у том смислу очекује свестрану акцију надлежних државних органа. Социјални положај војних пензионера и њихових породица би свакако требало да се свестранije изучи и размотри, јер припадници те популације живе у веома тешким условима. То је нарочито случај са пензионисаним подофицирима. Многи од њих и даље станују у касарнама, а више од 3.500 војних пензионера је без икаквог стана.

Официри и подофицири у пензији, који су током вишедеценијске каријере били изложени великом напорима и стресовима, посебно су осетљиви на неправде и шиканирања. Многи су, штитећи државу и становништво, били тешко рањени, под-

носећи тако велике жртве. О психичким траумама и породичним ломовима би много књига могло да се напише. Држава за коју су се борили, не би требало олако да заборави своје ветеране.

Несхватљиве су речи министра одбране изречене пред телевизијским камерама „Неко је 2006. године војним пензионерима обећао повишицу од 10 одсто“. Ако министар није довољно обавештен о том случају, јер када су настали проблеми није обављао ту дужност, његови сарадници знају сваку чињеницу, јер је Удружење војних пензионера о свему важном у вези са закинутим правима редовно обавештавало Министарство одбране. Реално је очекивати да потчињени, а то им је и обавеза, господина Гашића обавесте о важним чињеницима. Удружење војних пензионера, као легитимни и репрезентативни представник више од 30.000 корисника војне пензије, захтеве не заснива ни на каквим обећањима, већ на одлукама и пресудама надлежних судова.

Струковно удружење се у више наврата обраћало Влади Републике Србије, Министарству за рад и запошљавање и Министарству финансија, наводећи да, после непоступања надлежних државних органа у складу са судским одлукама и пресудама, војне пензионере издаје стрпљење и да лако може да се додги да се масовно незадовољство прелије у масовне протесте. Када су се, пре неколико месеци, обратили председнику Владе, из Кабинета је стигао одговор чиновника да је тај до-пис прослеђен Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и Министарству финансија. Да ли је тај неко (чиновник) о мотивима обраћања војних пензионера обавестио председника Владе РС, то се поуздано не зна. Уобичајена је пракса државних органа да председник Владе, односно Кабинет председника Владе, у поступању према захтевима грађана и институција, тражи став надлежних министарстава, али одговор по правилу формулише Кабинет у име председника Владе или председник Владе лично.

Држава је у обавези да поштује Устав и законе. У противном се не може назвати правном државом. Игнорантски однос чиновника према делу својих грађана и ћутање администрације не доприносе решавању нагомиланих проблема. Није ли ово, можда, и тренутак да се запитамо да ли би се проблеми брже решавали када би у влади РС постојало посебно министарство за ветеране?

Постоји више је начина на који би овај горући проблем, то јест усклађивање војних пензија у складу са законом, могао да се праведно оконча, поготову када је реч о надокнади до сада причињене штете.

На држави је потез.

Звонимир Пешић



Новоизабрани председник Ратко Ђорђевић предводиће ужице војне пензионере у наредном за УВПС веома значајном периоду

Изборна Скупштина ОпОрг УВП у Ужицу

ОЧЕКУЈУ ИХ МНОГЕ ОБАВЕЗЕ

Средином новембра у Ужицу је одржана изборна Скупштина Општинске организације војних пензионера у том граду. Припрему скупа обавила је радна група са генерал-мајором у пензији Миленком Зарићем на челу. Велику помоћ и подршку у организовању Скупштине пружио је Изврни одбор УВПС. Наиме, свим члановима су позиви упућени поштом или су им лично уручени. На тај начин обезбеђен је одзив од 65 одсто и потребан кворум за пуноправно одлучивање.

Предлог Изборне комисије о саставу новог руководства једногласно је усвојен. За председника ОпОд, уједно и члана Скупштине УВПС, изабран је Ратко Ђорђевић (пук. у пензији), за потпредседника Драган Тодоровић (заставник прве класе у пензији), а за чланове Милено Зарић (генерал-мајор у пензији), Миломир Станић (кап. прве кл. у пензији), Младен Стјепановић (кап. у пензији) и Владета Миладиновић (заставник прве класе у пензији).

Укупљеним члановима се потом обраћао Ратко Ђорђевић који је укратко представио стање и статус корисника војних пензија којима се систематски већ десет година окрњују права, посебно апострофирајући тежак положај пензионисаних подофицира и њихових породица.

Указано је и на приоритете у раду организације која под својим окриљем има и чланове из Бајине Баште, Чаятине, Нове Вароши, Прибоја и Пријепоља. Истакнута је и потреба за већом бригом за болесне и материјално угрожене чланове.

Председник ИзОд УВПС Зоран Вучковић присутне је обавестио о проблематици стамбеног и здравственог обезбеђења.

Посебно занимљиво и надахнуто било је обраћање скупу председника УВПС Љубомира Драгањца који је чланове обавестио о томе шта се све предузима како би се исправиле неправде. Посебно је било речи о усклађивању закинутог дела пензија и мерама које руководство предузима против Републичког фонда за ПИО.

Неколико војних пензионера поставило је питања, на које су добили одговоре из прве руке.

Г. О.

Војна болница Ниш обележила век од учешћа медицинара у Првом светском рату

ДАВАЛИ СВОЈЕ ЖИВОТЕ ЗА СПАС БОЛЕСНИХ

Откривена спомен-плоча српским и руским медицинарима. У борби са епидемијом тифуса, од 900 преживело 300 медицинара

Лекари и друго медицинско особље Сталне моравске војне болнице из Ниша, и њиохове колеге из страних војних санитетских мисија, у току Првог светског рата, у незабележеним условима, лечили су рањене и болесне српске, савезничке али и заробљене аустроугарске војнике, речено је на свечаности која је недавно одржана у Војној болници у Нишу.

О раду Сталне моравске војне болнице у Великом рату у препуном анфитеатру, говорио је пуковник професор др Миле Игњатовић са ВМА. Он је, поред осталог, рекао да су медицинари Сталне моравске војне болнице у Нишу, након Церске и Колубарске битке, чинили такве напоре у спашавању рањеника и болесних који до тада у медицини нису забележени. То је имало за последицу да је велики број медицинског особљања и своје животе да би спасили болесне.

- Имајући у виду да је Ваљевска болница имала, највећи прилив рањеника у току борби на Церу и Колубари, читаве композиције возова су долазиле у многе градове по Србији, а Ниш је по том питању био најброжији. Наиме, од 20.000 Ниш је нарастао на 120.000 људи. Стално је противцао велики број рањеника и заробљеника из Ваљева, који су у овај крај донели и епидемију тифуса. За време колико је трајала епидемија, односно од новембра 2014. до маја 2015. године, преминуло је 3.000 болесника. Тим поводом је настao јединствени споменик, камена пирамида, коју су преминулима 1915. године од пегавог тифуса, подигли лекари у Нишу.. У историји Сталне моравске војне болнице у Нишу, забележено је да је у борби против епидемије пегавог тифуса радило 900, а. преживело само 300 медицинара, нагласио је пуковник професор др Миле Игњатовић.

Говорећи о помоћи коју са дали стране медицинске мисије, пуковник прим. др Радиша Витас, управник Војне болнице у Нишу, је рекао да је међу страним санитетским мисијама у току Првог светског рата, било највише Руса. Особље Руске царске болнице, није жалило своје животе за спашавање рањених и болесник војника.

Крајем октобра 1915. године Стална моравска војна болница из Ниша, почела је евакуацију. Са својом војском она креће преко Подујева, Приштине, Пећи, Призрене и Скадра, затим бродовима иде на Крф, где се лекари опорављају, али и лече болесне и изнемогле. Након стабилизовања српске војке, 1916. се формирају привремене болнице, а након пробоја Солунског фронта оне се распоређују по јединицама, да би се у Србији, после завршетка Првог светског рата, формирале српске војне болнице.

У знак сећања на све умрле медицинаре за време Првог светског рата, управник Војне болнице прим. др Радиша Витас, открио је Спомен плочу на згради Клуба војне болнице на српском и руском језику.

Ранко Бабић



09/11/2014 11:00



Обележен Дан
новосадског Војномедицинског центра

ОДАНОСТ И ЉУБАВ ПРЕМА ПОСЛУ

Свечаном академијом у Великој сали новосадског Дома ВС и пригодним уметничким програмом припадници Војномедицинског центра Нови Сад обележили су 228. годишњицу постојања и 11. новембар Дан центра.

Упућујући присутним поздравне и речи добродошлице, пуковник Братољуб Бркљача, управник Војномедицинског центра Нови Сад рекао је како се на годишњем нивоу у болници уради око 1500 операција, више од 100 хиљада прегледа и дијагностичких обрада и болнички лечи више од 3000 пацијената. За свих 228 година постојања у болници није забележен ни један случај болничке епидемије, рекао је пуковник Бркљача.

- Војна болница у Петроварадину кроз цело своје битисање делила је судбину народа. У свим ратним и поратним периодима водила је борбу за здравље људско. Опстајала је у свим вртлозима времена и догађаја, на истом месту, и на истим темељима. Без обзира којим државама и којим системима је припадала, кричала је тешке путеве и успостављала путоказе повреденима и оболелима, чији је једини циљ био и остао оздрављење. - истакао је управник, додајући да иако по броју запослених и броју постеља не представља велику установу, она по своме раду и трајању има право да ка-

же да величину болнице не чини број кревета, као ни број, ни величина зидова и кровова, па чак ни број апарата којима располаже, него пре свега квалитет и вредност људи који у њој раде, њихова оданост и љубав према послу који обављају.

Данас је новосадски Војномедицински центар, популарно зван Војном болницом, више него раније отворен за све оне који траже решење за свој бол, речено је.

Уназад три године Војномедицински центар уговором је везан са Републичким фондом за здравствено осигурање, што значи да је у функцији градске болнице, па за области медицине које постоје пациенти из грађанства могу долазити на основу упутнице изабраног лекара.

Међу бројним званицама, свечаној академији присуствовали су и бригадни генерали Зоран Поповић начелник Управе за здравство Министарства одбране и Стојан Батинић командант Прве бригаде Копнене војске, начелници војноздравствених установа из Београда и Ниша, Синиша Севић председник Скупштине града Новог Сада, Милош Орељ председник ГрО УВП Новог Сада, представници јединица ВС и МО, покрајинских и градских власти, Српске православне цркве, друштвеног и културног живота покрајине и града.

Будимир М. ПОПАДИЋ

Саопштење УВПС КО ОРГАНИЗУЈЕ ОКУПЉАЊЕ ПЕНЗИОНЕРА

На 4. седници Главног одбора УВПС усвојене су конкретне мере и поступци у остваривању законских права, судских одлука и организовању јавног протеста у вези са усклађивањем пензија за 11.06 одсто. У току је спровођење тих мера, што је и објављено на сајту Удружења и у делу медија.

Најављено протесно окупљање испред зграде Владе РС не организује УВПС, већ појединци који нису чланови Удружења. Евентуално појединачно учешће чланова УВПС је њихово лично опредељење.

Војник од главе до пете, некада се говорило за Стевана Мирковића, генерала који је војничку каријеру завршио на дужности начелника Генералштаба ОС СФРЈ. Харизма која га прати и његов предани рад учинили су то да је био и остао веома популаран у крајевима где је службовао. А радио је у Хрватској, Словенији, Македонији и Србији. Био је падобранац, специјалац и изузетан командант. У пензији је од 1989. године, али прати сва збивања у свету и код нас, посебно она у вези са одбраном земље. До пре четири године имао је редовну колумну у једном дневном листу, која је била веома читана. Када смо га замолили да за „Војни ветеран“ да интервју, прихватио је то као своју „свету дужност“.

Како ви видите савремене ризике и претње с којима се Србија сучељава?

- Процена безбедносне ситуације за Србију није обухватила главне ствари. Ово је држава од које је почело откидање дела по дела територије. Сада видимо, нарочито последњих месеци, да је Космет скоро отуђен. Наводимо Резолуцију 1244, то јест када нам затреба потенгено ту реченицу - Косово је Србија. Дошли смо до тога да председник Србије није хтео да иде у Брисел јер тамо Косово наступа први пут јавно под именом Република Косово.

Све нам оде, мало по мало. Исти сценарио који се пише знамо где. Американци су се одавно опаметили, па не шаљу своје људе да им као пешадија гину по целом свету, него то уместо њих сада раде Албанци. Постао стварања тзв. велике Албаније су пренели на Немачку и ЕУ. Ово што спороводе уз помоћ муслимана у делу Рашко-полимске области раде посредством Турске.

Намера је Турске да све земље које су биле под њеним утицајем поврати под своје окриље. То је у првом реду БиХ, па Црна Гора, део Хрватске, а стигли су до Срба у Крајини, па захватају овај наш део. Иду прилично отворено и не крију да су им то намере. Међутим, наше процене су идеализоване и да би некако забашурили то што не воде рачуна о војсци, колико би требало, и што немамо војску какву би требало да имамо, политичари сада убрзано форсирају наше приклучење НАТО-у. Зато је у овој војсци, на неки начин, све натоизовано: и формације јединица и организација војске и руководење и командовање и тактика и стратегија... Хрватску је у НАТО угурала мањина. Може се замислiti како биди наше организације референдум. Људи би листом гласали против НАТО-а, а део не би ни изашао да гласа. Наши политичари формално говоре да смо партнери НАТО-а, а у ствари се понашају као да смо у том савезу. То се догађа од Тадића, па наовамо. Шаљемо наше војнике у мировне мисије и све више ћемо их сплати. Обама захвальјује Вучићу на пруженој помоћи Америци у борби против исламске државе. Ко то не прочита на прави начин, тај нема везе са војском и политиком. То је нешто на шта треба упозоравати. ЈНА је своју организацију припрема за одбрану земље, обуку и ратне планове зајснивала на чињеници да нам главна опасност прети од САД. Зато је Тито одбијао да уђе у Европску унију. Улазак у НАТО никада није у то време разматран. Догађаји из 1991. године и улога НАТО-а у томе нису до краja расветљени.

Разговор са генерал-пуковником у пензији Стеваном Мирковићем

НЕ ТРЕБА ДА ЂУТИМО КАД НАМ СМАЊУЈУ ПЕНЗИЈУ

Неко ти узима не мале паре, а ти треба да му захваљујеш, аплаудираш што ти узима новац. Ми који смо обнављали земљу у оно поратно време, испаде да морамо да је обнављамо још једном и да поднесемо највећи терет обнове. Како да се данас поносим када ми одузимају од пензије, а цела породица болесна. Сваки динар је важан, јер треба да купиш лек.

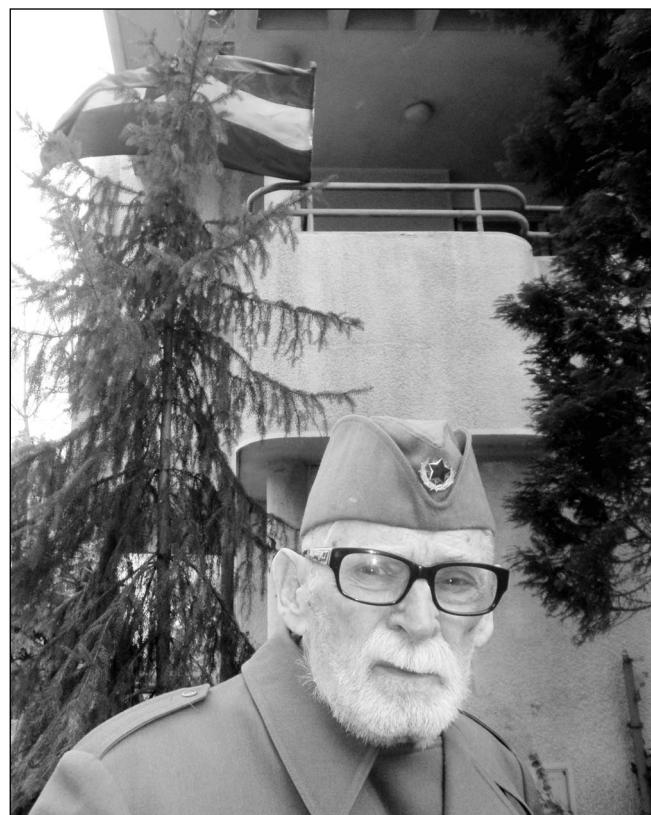
Да ли сте учествовали у тим догађајима?

-Не, тада сам већ две године био у пензији. Указ о мом пензионисању, 30. јуна 1989. године, потписао је Јанез Дрновшек. Од тада никада ступио у Генералштаб из простог разлога што нисам хтео људима да сметам. Нису ме ни звали, а и не треба да ме зову.

Оставио сам им око два милиона војника са резервом и Територијалном одбраном. Никада био начелник Генералштаба ЈНА већ Оружаних снага СФРЈ.

Главна брига ЈНА је била спољна агресија. Прво са Запада, а онда се водило рачуна и о Истоку. Тито никада није прекидао везе са Совјетима. Њему су говорили да прекине односа са Истоком. Стално је држао ту линiju јер је знао да ће кад-тад доћи до помирења. Енглески дипломата је једном рекао да не зна где је Титу ка-са, али да зна да му је срце у Москви. А Тито је стварао паре међу несврстанима. Нафтот и извозом. Нарочито војног материјала. И није грешио. Сада се наши политичари нерадо окрећу Русији, или морају.

Американци и НАТО нису смели 1999. године да крену у сувоземни напад на Космет. Доле су биле јаке снаге Треће и Друге армије. Не би добро прошли да су кренули у напад, нарочито уз употребу десантног. Задатак војске је био управо да брани спољне границе државе. Улога војске у држави је нешто што сви треба да објашњавамо. Да се зна: ЈНА није крива за разбијање Југославије јер је њен задатак био да брани уставни поредак земље. Али од кога да га брани: споља - од агресора и изнутра - од оружаних група. Не од политичких форма-



Живот посвећен војсци и одбрани земље:
Стеван Мирковић

ција. Задатак ЈНА није био да нападне народ који се референдумом изјаснио за одвајање од СФРЈ. У тој армији су и синови тог народа.

Један од задатака нашег Удружења је да морамо да сачувамо своју част, свој образ. Није наш задатак био да решавамо односе између република и каква ће бити федерација. Постојала су партија, председништво, државни органи, чије су то надлежности. Задатак смо извршили часно и поштено. У том грађанском рату смо највише изгубили: породице, станове, егзистенцију. Највише су страдали официри који су сада у пензији и највише се муче јер су извршавали задатке онако како је требало - достојанствено и стручно. Силу су употребљавали само када

су били нападнути. Да је ЈНА ангажована онако како су неки замишљали, додогиле би се невиђене жртве. Армија је то избегла. Грешке су направљене у разоружавању правојних формација.

Сушти аматеризам је када неко каже да је ЈНА 1991. године требало да изврши државни удар. Како у земљу у којој живи 25 националности армијом у којој је 25 националности да извршиш државни удар. То су глупости. Ту сам врло осетљив. Кад сам год у прилици, никоме с тим у вези не оставјам дужан.

Шта мислите о улози САД у животу Србије?

Многи говоре САД су економки заинтересоване за Србију. Те за нашу воду, те за наше руднике, па... Заправо, финансијски ми њих уопште не занимамо. Њихови циљеви су идеолошке природе. Желе да униште сваки траг да је на овом простору некада постојала слобода, да је мали народ кадар да се ослободи сам, да му је снага у моралу. Настоје да униште мит о непобедивој војсци која је и масовна. А зна се док се народ не покори, није освојен одређени простор. Овде постоји систем који је болиј од капиталистичког. Зато они желе све ово да униште...

Ко су, заправо, Мирковићи?

-Недавно сам прочитао успомене могоца Добривоја. Био је обичан надничар, сељак. У селу Збојишица код Ужица живела је велика фамилија Мирковића. Мој деда Сретен и бака Анђела имали су два сина старијег Милутину и млађег Добривоја и четири кћери. Њих осмеро, а мало земље и то оне у крашком делу, према Сирогојну. Тамо се пила кишница. Један син је морао да оде из куће. Кћерке се поудавале. Остао старији Милутин, оженио се, добио два сина и отишао у војску. Године 1912. мој стриц је мобилисан и учествовао је у оба балканска рата и у Првом светском рату. Негде при повлачењу преко Албаније нестао је, а отац пошто је био млађи, регрутован је у августу 1914. године, прошао целу голготу као војник српске војске до Крфа и назад. Онда се окренео. Родили су брат и ја. И мој отац и стриц служили су у митральеским одељењима пукова. Тешки митральези су поред артиљерије били главно оружје српске војске.

У другом светском рату учествовали смо и мој брат Жика и ја. Он је отишао у Космајски одред, а ја сам био у омладинској борбеној групи, па после ступио у Десету крајишку бригаду. Обојица смо били у митральеским одељењима. Потицали смо из породице која је стално учествовала у ратовима. Моји Мирковићи су под притиском Турака дошли од Прибоја, повлачили се у унутрашњост Србије. Мој отац је у сећањима описан као физичке и психичке патње и напоре кроз које је прошао. Недовољно обучен. Без муниције. Притисла сила Аустроугарска, Немачка. Када су се повлачили кроз Албанију, прогањали их албански војници, болести, ваши... И све је он то издржао. Еј, бре! Био је на оструву Видо. Текио је само четрдесет и нешто килограма. Па када су грунули после пробоја Солунског фронта, ишли су брже од француске коњице.

После свега тога избио је Други светски рат. Гроје војске сачињавали су Срби. Имали смо велике и мале битке: Кадињачу, Сутјеску, Неретву, Сремски фронт...

ИЗРАЗ СНАГЕ И УВЕЖБАНОСТИ

*Шта вам се посебно допало на овогодишњој војној паради?

-Највише су ми се допали војници који су се кретали стројевим кораком. Просто нисам могао да верујем да су то вежбали за само 15 дана. Али кад сам размислио да су то војници професионалци, онда ми је све било јасно. Парада је израз снаге и увежбаности. С обзиром на величину наше војске данас, извукли су максимум.

Приказано је наоружање којим наша војска данас располаже као што су артиљеријска оруђа, тенкови, средства ПВО... Имам примедбу не на параду, него на развој војске, то јест на Речну ратну флотилу. Фактички је укинута. Извешено је спајање РРФ и понтонирских јединица на Дунаву и Сави, али није то флотила која би могла да одигра значајну улогу у борбеним дејствима на овом делу наше територије. Од вајкада је овај простор био поприште борби и битака на води. Дунав је као плавна река интересантан и за браноца и за нападача. За старела морнаричка техника не одговара одбрани Дунава и Саве. Ту би морали бити модернији, мањи и бржи чамци, бродови, као што смо ми то на Јадрану направили. Стару флоту бивше југословенске војске заменили смо малим бродовима који су имали јаку ватрену моћ, превасходно ракете. Недостаје нам та компонента. РРФ би требало да се увећа, јер је то за Србију врло значајан део војишта. Није само у питању саобраћај, затим постављање или уклањање мина, превоз трупа итд.

Тешкоће огромне и на крају у оба рата испраши смо тур агресорима. Чак и највећој светској сили испрашимо тур у последњем рату. У томе је највећу улогу одиграо морал народа, његов патриотизам, жеђ да буде слободан, да је човек свој на своме. То нису урадили ни новац ни нечија помоћ.

Имао сам 17 година када сам ступио у борбену групу. Да се зна Београд нису ослободила само наше и руске трупе, него и становништво главног града. То је један од ретких градова који је имао организовану и унутрашњу одбрану и отпор. Снаге које нападају на Београд одједном су се нашле у средини која им помаже. Имали су информације где су Немци, какве су им намере. Нас је било око 2000 наоружаних омладинаца у Београду. Био сам у граду, а брат у 4. крајишку која је нападала улицом Краља Александра. Нас двојица смо се, после дужег времена, срели на београдским улицама. Пре тога два пута сам покушавао да се пробијем из обруча у Београду, да бих отишао у јединицу, и враћао се, јер су Немци добро опасали град. И кад је Београд ослобођен, моја 5. крајишака дивизија остало је једно време у граду, да се среди и попуни. Добили смо ново наоружање. Стигли су митральези „максим“. Био сам у митральеској чети и добио аутомат 7,62 mm „шпагин“. Имао је добош са 72 метка. Био је пун магисти. Загрило сам га и пољубио.

Једне ноћи дадоше нам узбуну. Нико није знао. Таман сам стигао да напишим писмо

оцу који се вратио из заробљеништва. Тамо је оболео од туберкулозе. На парчету папира, или на картончету, напиших поруку: „Драги мама и тата, ми идемо на Сремски фронт. Колико сам чуо идемо на Будимпешту, а онда правац Берлин!“ Ето шта ти је српски војник. Са 17 година право на Берлин. У ствари Хитлер је срушила деца. Видео сам Русе који су нападали Београд, а преши су пешке пут од Сталинграда до Београда. Све млади људи. Омладина, сем младости и жеље, нема ништа. Мајка ми је стално доносила храну. Радила је на инфективној клиници на веш машинама, а тата је био баштован на тој клиници. Корпу је сваки дан доносила до зграде старог ДИФ-а. Да не би стално одлазила до дежурног официра, по договору би ми на грани јаблана окочила корпу са шерпицом у којој је храна. Ја преузимам корпу и када поједем, оперем посуђе, вратим је на грани. У ту корпу сам спустио и поруку да одлазим из Београда.

Како сте у оно време као млад човек доживели рат?

Као млад био сам задовољан што могу да добијем пушку, да учествујем у борби и то сада сматрам највреднијим делом свога живота. Учествовао сам у борби за ослобођење овога града у коме сам одрастао и живео. Отегали смо Немце из Београда. После сам учествовао у обнови земље која је била порушена. Свака генерација која одраста на овом простору има ту шансу. Чинjenici су да се данас део младих предаје дроги, алкохолу, да живе без животног циља, не могу да скватим. Како их не покрене нека идеја, да нешто ураде за себе или за своју породицу, а онда и за земљу, народ.

Да сам касније рођен не бих имао ту срећу да учествујем у борби и ту част да се ради уз раме са совјетском армијом тучем против непријатеља. То је велика част за нас била. Био сам поносан што могу са Руслом на тенку Т-34 да кренем на Берлин, како сам онда мислио. Сличне су очеве и стричеве судбине са мојом и судбином мага брата Жике.

У чему је била снага ЈНА?

Снага ЈНА није била у њеном наоружању, већ у људима. Захваљујући добним односима са СССР-ом куповали смо најмодернију технику. За време мог начелниковања купили смо 16 авиона МиГ-29. Нарушили смо још 16, али је онда наступила 1991, па није дошло до испоруке. Мало је недостајало да купимо савремени ПВО систем. Да смо у томе успели, не би нас 1999. године бомбардовали са великих висина. Не би могли, јер би их ми дохватили тим ракетама. Са „стрелом једам М“ није се могло. Зато су они слободно летели. Сувоземним путем нису смели због познате храбrosti нашега војника.

Шта данашња власт треба да предузме?

-Шта год буде урадила ова власт на подручју одбране, ако повећа војску, број јединица, ако купи наоружање, успиће јер овај народ има у својим генима и сећањима чинjenicу да ако хоће да опстане мора да буде спреман да се туче. Приче које је Горан Свилановић први промовисао да је Србија све своје ратове одратовала велика су гре-

шка. Дестимулишу људе за одбрану кућног прага.

У Србији не живе само Срби. Овде делује око 20 националних савета. Имам одличне пријатеље свих народа наше земље. Имам доброг пријатеља у Новом Саду. Зове се Шандор Мађар. У Штипу, када сам био командант Треће армије, замолио ме да га пребацим у Нови Сад. У Темерину му живе мајка и отац. Пожалио се да нема ко да се брине о њима. Био је најбољи поручник у Трећој армији. Ожењен Македонком. Питам га да ли ће и жена са њим. Одговара да мора да га прати. Ено их у Новом Саду. Диван брак. Он је толики патриот да то не могу описати. Шта је тај све радио са својим вodom у миру... Једном годишње војни врх је реферисао Председништву СФРЈ о стању у ЈНА. Једна од тачака је било морално-политичко стање. Никада на табели сачињеној по основу националистичких иступања нисам наишао на Мађара. Први по иступима су били Хрвати, па Албанци, па Словенци, па Срби, па остали...

Треба мало да спустимо лопту. Не говорим о Космету, није то моје, али ми без Албанца не можемо да решимо тај проблем. Нападали су Ранковића за стање на Космету. Међутим мало ко помиње да је он међу Албанцима имао своје људе и све је знао. Ми се стално са Албанцима свађамо. Разуме се да им не треба дозволити то што раде.

Где су данас војни пензионери?

Ми војни пензионери прилично смо по страни од садашње војске. Немамо контакте, а наше искуство, не свих, могло би да буде корисно садашњем руководству Србије. Имам добре контакте са пензионерима који су радили у Морнарици. Скоро све класе Морнарчке академије имају своје монографије. Оне и данас одржавају своје колективе, али како им се смањује број, окупљају се по специјалностима. Једна веома јака група окупља се једном месечно у Београду. Написали су писмо Министарству одбране и дајући оцене изложили предлог везане за развој нашег речног саобраћаја, али су се детакли и поморског саобраћаја. Иако немамо море, можемо да имамо трговачку морнарицу. Да видите само колико су они зашли дубоко у тај проблем. Кају да имамо изванредан кадар, капетане прекоокеанске пловидбе и остала профиле машинске електронске и других струка, инжињере и људе који су одговорни за речни саобраћај. Постоји и инфраструктура, луке, пропусна служба, лучке капетане. Врло је занимљиво да Швајцарска и Мађарска немају море, али имају развијену трговачку морнарицу и своје прекоокеанске бродове држе у лукама у Бугарској и у Јадрану. Србији, према споразуму између бивших република Југославије, припада део бродова, па чак и оних за прекоокеанску пловидбу. Реализацијом тог пројекта, дакле стварањем наше трговачке прекоокеанске морнарице, могло би да се запосли око 10.000 људи, бивших поморaca и ових који су остали без посла, јер је речни саобраћај у нас смањен.

Пензионисани морнарчки официри кажу да нам је припала и једна подморница?

-Да, али она је још у Црној Гори. Словенци су једну подморницу пребацили у Пивку.

Некада су команданти имали већу самосталност у доношењу одлука.

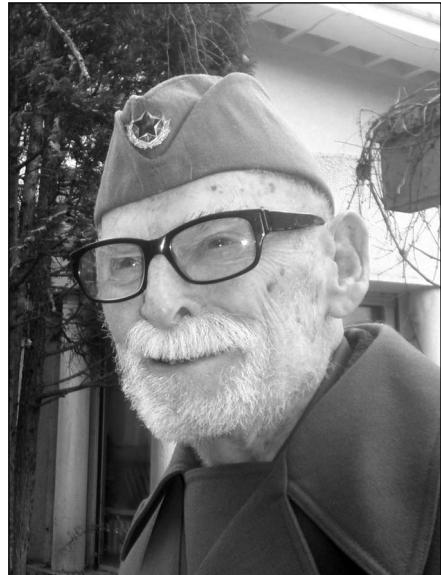
-У време када сам био командант дивизије у Шапцу, приликом једне свечаности на Текеришу приђе ми учесник Церске битке. Имао је на себи копоран, смб панталоне, на ногама чизме. На глави шајкача и поздравио ме. Каже ми: „Господине пуковниче, капетан тај и тај, дошао сам из Пријепоља, учесник сам Церске битке“. И вади из торбе, која личи на војничку, новински смотуљак и у њему ланено пешкирче. Од тог платна се шила гардероба. Одозго кошуља као руска рубашка. Носила се када се коси, жање жито... Упита ми да ли би могао тај пешкир да остави као музејски експонат. А на пешкиру, који је већ потамнео, виде се mrље. Рече ми да је рањен на Церу. И како су маневрисали, у једној кући нађе на девојку, која када је видела да крвари, улете у кућу, узе тај пешкир и заустави му крварење. Са том раном је отишао до превијалишта. После превијања он пешкир метну у торбак. Када се рат завршио, донео је пешкир кући и цело време га чувao...

Ма како да не може, узвратих му. Зовнем једног мајора припадника Војног музеја у Београду, који је на Текеришу припремио прву поставку музеја Церске битке. Кажем му да узме пешкирче, податке старине и да то буде експонат у музеју док је света и века. Пита ми старина још да ли би могао да погледа једну пушку коју имају наши војници. Била је то пушка 7,62 mm, позната под називом „паповка“. Не знам зашто су је избацили из наоружања. Позовем једног десетара и кажем му да донесе пушку, нека му је расклопи и склопи. И поздравим се са њим. То је било 1974. година. Као командант дивизије у Шапцу био сам главни говорник на свечаности. Никога нисам питao да ли да учествујемо у обележавању годишњице Црске битке. Једноставно, одигравало се то у зони одговорности шабачке дивизије.

Претворили су је у наставно средство и својеврсни музеј. Велико је интересовање омладине за подморницу. Професори тамо редовно доводе ђаке, држећи им наставу. И наши су пензионисани морнарчки официри, у писму Министарству одбране, предложили да се подморница превезе у Србију. Прикупili су и податке од Словенаца како су они транспортовали подморницу.

Шта бисте поручили војним пензионерима?

Ако бих шта могао да поручим колегама то је да беже из соба, од лежања, фотеље и телевизора. Да нешто раде. Или мисаоно, или практично. Да се стално ангажују. За што ми небисмо рецимо део тог млађег кадра војних пензионера, јер старијих је све мање, ангажовали на наставним центрима да обучавају резервни састав ратне војске. Они морају да имају неку обуку, а ми располажемо способним и физички и психички кадром које Министарство одбране може да ангажује на овим задацима. И онако је мали број активних официра. Они се могу ангажи



Живот посвећен војсци и одбрани земље: Стеван Мирковић

жовати и на другим задацима војске. Изненадило ме је током поплава да није више ангажовано војника из резерве. Не разумем зашто нисмо ангажовали понтонирце и део машина активирали из складишта. Углавном су се видели војници са лопатама и мечтама, где чисте улице, благо итд. За те послове се ангажује омладина. Војску треба употребити тамо где је најтеже и најсложеније.

Какав је ваш став према усклађивању пензија и непримени одлука судова?

-Сматрам да смо друштвена група која је прилично гурнута у страну, према којој власти немају добар однос. А за то смо и сами делимично криви. Треба да будемо борбенији, организованији, друштвено-политички активнији. Да делујемо и кроз странке. Треба да се ангажујемо на стварима где можемо више да учнимо. Ненаметљиво. Ако неко неће са нама, молим, али наше је да понудимо. Прилично смо разједињени. Издвојио се, на пример, Клуб генерала. Какви генерали. Они су били генерали. Сада су војни пензионери. За мене постоји само Удружење војних пензионера. Животом ме занима само Удружење војних пензионера Србије. Теме су нам заједничке. Узјогунили су се и подофицири, па су се одвојили. Одвојени су и војни инвалиди. Наши људи се ангажују тамо где се зарађују паре, па се понашају и аморално. Узимају велике хонораре. Имам поште искуство у погледу ангажовања адвоката, наших колега, када сам покрену тужбе за закидање пензија. Понашају се врло бахато, траже новац. Плаћаш таксе, нема људскости. Видиш да адвокат све ради због себе, а не због тебе. То није добро. Тако се и раздвајамо. Без морала нема ништа. Морал су и навике, обичаји. Имамо народ са дивним обичајима. Наш човек није имао проблема са радом. Увек је знао да је боље да се удружи. Зато смо и имали задруге. Имали смо систем који је функционисао. Сада је разбијен.

Наши људи не треба да питају шта може ова држава да уради за њих, него шта они могу да ураде за ову државу. Милан Кркобабић каже да сви треба да поднесемо сма-

Србија добила првог доктора наука за област медијације

НАРОДНИ ЧОВЕК

Почетком октобра на Факултету за примењени менаџмент, економију и финансије у Београду одбрањена је прва докторска теза из области медијације у решавању конфликтака у раду. Власник престижне дипломе постао је потпуковник у пензији Љубомир Баровић, чију је докторску тезу под насловом „Животни циклус предузећа и решавање конфликтака применом медијације“ комисија у саставу проф. др Бранислав Јакић, проф. др Југослав Радуловић и доцент др Мидраг Златковић оценила највишом оценом, препоручујући га за стручњака који би у Србији могао значајније да унапреди послове и ефекте медијације.

То што је Баровић први стекао научно звање из области која је код нас у повоју или благом напретку није чудно, поготову ако се зна да је он пре само четири године на двогодишњим последипломским академским студијама на Факултету политичких наука у Београду дипломирао такође први међу слушаоцима смера медијације и то чистом десетком.

-Истраживања у области конфликтака (посебно на радном месту), са тежиштим на питању како решити конфликте, неоправдано су запостављена у нашем друштву. Наш систем, који је у транзицији, суочава се са великим бројем проблема и потешкоћа, које треба спознати, анализирати и научним методама доћи до истине и траса могућих путева за разрешење. Без ваљано осмишљених и брижљиво проведених истраживања, заснованих на науци, тешко би све то могло да се уради. Како време пролази и како се свет развија у свеколиком погледу, тако конфликти хватају мања, множе се и прете да потру много позитивног, напредног и савременог. Стога медијација све више добија на значај. Почетком идуће године, према слову Закона о медијацији (биће у примени од 1. јануара 2015. године), у Србији ће медијација доживети нови замах, што ће свакако смањити конфликте, каже за „Војни ветеран“ Љубомир Баровић.

Нови доктор наука рођен је на Косову и Метохији, службовао у Македонији, Србији, Црној Гори и Хрватској. Значајан део војничке каријере провео је у Гарди. После пензионисања, као што је чинио и током активне војне службе, заједно је у књиге, науку, студије и ево – резултат је видљив. У шездесетој години очекује нови професионални ангажман и нове изазове јер се осећа кадрим да пружи оно што је нашем друштву и те како потребно. Судећи по досадашњем раду и високим оценама верујемо да ће бити успешан и оставити значајнији траг у теорији и пракси медијације у Србији. С обзиром да га красе особине народног човека, вејујемо у успех доктора Љубомира Баровића.

З. Пешић

њење пензија. То треба схватити као патриотски чин и ту паролу употребљавају у ПУПС-у. Неко ти узима не мале паре, а ти треба да му захваљујеш, аплаудираш што ти узима новац. Ми који смо обнављали земљу у оно поратно време, испаде да морамо да је обнављамо још једном и да поднесемо највећи терет обнове. Како да се данас поносим када ми одузимају од пензије, а цела породица болесна. Сваки динар је важан јер треба да купиш лек. Проблем нас старијих је здравље, ништа друго, а лекови су све скупљи, лекари све скупљи, итд. Неко ће два пута да обнавља земљу, а неко ће време да проводи у кафићима и да разбија аутомобиле, да купује дрогу. Не треба прихватити као образложење да ми треба да ћутимо што нам они смањују пензију. То је срамота.

Како доживљавате Удружење војних пензионера Србије?

Треба да се удржимо и да направимо једну чврсту организацију. Не треба да говоримо да смо нестраначка, невладина организација. Па ти мораš да се бавиш политиком, па егзистенција ти од тога зависи. Карактер је наш утицај био на процес доношење одлуке о смањењу пензије. Никакав. Посланици из редова војних пензионера у склопу заступају ставове партија којима припадају. Зато би требало размишљати о томе да се као организација вратимо време-нимама када смо били активни. Припадамо професији која се може сматрати најморалнијом и најобразованјом. Официри имају високо образовање а подофицири средње. Подофицир је постао војник у 14. години. Све класе подофицирске имају свој портал. То је четрдесет и нешто класа. Они разговарају, сећају се, размењују фотографије, уједињују се. Био сам на два-три њихова састанка. Долазе им командири водова, начелници класа.

Учланио сам се у Удружење подморничара. Имам њихов знак. Ронио сам и у великој и у малој подморници. У падобранству сам остварио више од 500 скокова.

Шта можемо да урадимо? Много тога. Заједно сајо сам друштво за истину о НОР-у. Већина чланова су официри. Замерам им на елитизму. Спомињу Тита, али КПЈ ретко. Активности различитих удружења у којима су чланови војни пензионери треба међусобно да се прожимају. ЈНА је 50 година обезбеђивала мир, развила војну индустрију која је запошљавала огроман број људи. Да не говоримо о оствареном извозу.

Јуче су ми се јавила двојица пријатеља из Сежане. Честитали ми рођендан. Та 14. дивизија, којом сам командовао, највише је урадила на изградњи водовода у Приморској, крашком делу Словеније. Тамошњи живаљ писао је кишницу више од 1000 година. У време када сам био командант, пронађена је питка вода на 40 метара дубине. Војска им је направила праву фабрику воде. Они то никада неће заборавити.

Чули смо да сте као пешадинац радили и у инжињерији?

-Године 1948. из Петриње сам, као омладински руководилац бригаде, прекомандован у Лозници. Кажу ми да ме упућују у инжињеријску јединицу. Дојем у 200. фортификационски одред. Та јединица је претходно изграђивала објекте на граници попут бун-

кера. И таква два одреда, са по око 250 људи, добију задатак да између Лознице и Ковиљаче направе прву инжињеријску фабрику у ЈНА. Касније ће ту бити производња вискозе. Дошли смо на ледину. Прикупили смо из целе армије различите мајсторе машинобрваре, цигларе, столаре... За само годину дана направили смо фабрику која је за инжињерију ЈНА производила све осим машина. Пројектовали смо, копали глину, правили циглу, пекли циглу, отворили рудник угља у Босни, да би се ложило. Све смо сами радили. Погдигли смо насеље где ће ти радници живети када дођу да раде. Изградили Дом културе, ресторан... Ето шта све може да уради човек.

Каква је по вама будућност Србије?

По много чему ово време лични на оно после рата 1945. године. Види се да парламентаризам и вишепартијски систем не иду глатко. Наш народ највише воли да расправља, да дискутује. Тако је док нешто не прихвати. Када види да је нешто добро, одмах прихвати. Удружила је нам фали. Не можемо да испримимо руке и да чекамо да нам неко помогне. Ми хоћемо све да распродамо јер нисмо способни да тиме управљамо. И да све приватизујемо. Ако то урадимо, тек онда ћемо пропасти. Јер онај који то купује, то чини ради сеbe, да што мање ради, а да више има. Потребе су му све веће и веће. Купују и кућу и ауто, авионе и бродове, праве аеродроме...

А прогнозе?

-Биће још незапослених јер ММФ тражи да влада отпусти из јавне службе 75000 људи, ово је примитивни капитализам и живеће се све горе и горе. Смањили су нам пензије. Кад би могли да се вратимо у наш фонд, то би била сјајна ствар. Ми који припадамо ратној генерацији не можемо много да помогнемо, али млађе генерације војних пензионера не треба да престану да раде. То је нешто савремено што треба да прихвате сви људи. Људски век је продужен, техника и технологија су толико напредовали да и старији људи могу нешто да раде. Да доприносе себи и друштву. Најважније је то да човек треба да буде моралан, да се поштује друштвени морал.

Није братство и јединство нико измисlio него људи који су се нашли заједно. И најбоље су живели као добре комшије, добри пријатељи. Старији људи могу много боље да виде живот. Наша је несреща што не можемо ништа више да мењамо. Немамо више снаге. Најсрећнији сам био у младости, када сам могао нешто да учним за ову земљу, за мој народ, за моје другове. Уби нас национални и социјални егоизам.

Звонимир ПЕШИЋ



Љубомир Баровић

Загонетка сарајевског атентата

ИНИЦИЈATORИ У ШВАЈЦАРСКОЈ, ОДЛУКА У ТУЛУЗУ

Када се узму у обзир најзначајнија сазнања о ангажовању било које групе иницијатора и организатора и изгледа да је све потпуно јасно, у ствари, прилично је непознато

Консултовањем бројних и разноврсних извора у вези са атентатом у Сарајеву 28. јуна 1914. године основано је констатовати да је то дело омладине у Босни и Херцеговини, а организовали су га и извели најодлучнији младобосанци. Упркос томе, постоје изјаве неких људи који оспоравају иницијативу национално-револуционарних младобосанаца у вези с овим атентатом. О младобосанцима као иницијаторима атентата у Сарајеву постоје опречне верзије, почев од тога ко је, када је и на који начин то учинио, до места где је донео такву одлуку. По једним зачетници атентата су младобосанци из Сарајева, где је и изведен, по другима, то су младобосанци који су по некој основи боравили у Београду, по трећима, реч је о младобосанцима који су по некој основи боравили у Швајцарској и Француској... Ако је судити по тенденциозном садржају аустроугарског ультиматума 23. јула 1914. године упућен Србији, иницијатори атентата су били у Београду. Насупрот томе, неки извори указују на могућност да су се његови иницијатори налазили у Швајцарској а одлуку су донели у Тулузу. Све то, отежава сагледавање многих важних чињеница у вези са убиством аустријског престолонаследника Фрања Фердинанда, односно константно изнова потврђује велику и трајну загонетност свих фаза његове припреме и извођења.

Када се узму у обзир најзначајнија сазнања о ангажовању било које групе иницијатора и организатора и изгледа да је све потпуно јасно, у ствари, прилично је непознато. Пре свега, велику непознаницу представља Гаврило Принцип, који је извео успешан напад на Фердинанда и Чабриновић, који није успео да убије Фердинанда, с једне, и остали атентатори (Грабеж, Мехмадебашић, Чубриловић и Поповић) који нису извели напад (нису употребили оружје), са друге стране. Није до вољно познато ни каква је била улога Данила Илића – иницијаторска и организаторска, или само организаторска. Непознаницу представља још коме у процесу организовања атентата био претпостављени – Принцип Илићу или, Илић Принципу или су обојица имали исте надлежности и овлашћења од налогодавца тајне организације или је свако од њих имао посебног налогодавца из две различите или компатibilne тајне организације. Како у ниједном извору није дат потпун одговор на многа од поменутих питања, такво стање у сфери сазнања одржава трајну енigmaticност атентата на Фердинанда у Сарајеву.



ПИШЕ:
проф. др
Милан
Мијалковски,
пуковник у
пензији

Новински исечак у „Златној моруни“

Многи тврде да да су младобосанци донели одлуку о атентату на Фердинанда у пролеће 1914. године, односно средином марта те године, када је штампа објавила да ће тог лета аустријски престолонаследник Фрања Фердинанд присуствовати (командовати) војним маневрима у Босни и Херцеговини. Они су његову посету Босни и Херцеговини сматрали дрском провокацијом и претњом Србији. Револт и негодовање првенствено су изражавали на састанцима тајних кружака разматрајући могућност како да се освете, његовим „кажњавањем“, као једног од највиших представника аустроугарске окупационе власти. У том динамичном У књизи Боријоја Јефтића у вези са иницијативом за атентат наводи се да је потекла из сарајевског кружака, који је основао Гајиновић пред свој одлазак у Црну Гору (крајем лета 1912, нап. аут.). Босански омладинац „је био спреман на све“, вели Јефтић, и њему није требало дувапут говорити кад му се указала прилика. А таква се прилика ускоро указала и сарајевски кружак, природно, обратио се својим пријатељима „емигрантима“ за помоћ у суделовању. У марта 1914. године донео је загребачки „Србобран“ белешку да Аустрија намерава да у лето приреди велике маневре на терену од Сарајева до Романије и Хан Пијеска, у непосредној близини српске границе. Маневрима је требало да командује Франц Фердинанд... Ова вест је узбудила сарајевски кружак. Тада је у редакцији „Српске Ријечи“ радио песник Јован Варагић. Он је уз редакцију имао кружак. Како се око Варагића обично налазило више чланова кружака, било је решено, после дугог коментарисања, да се о намераваном доласку аустријског престолонаследника обавести „емиграција“ у Београду. Белешка је изрезана из новина, прилепљена без речи

коментара на обичну хартију, на њој је Михаило Пушара, тада градски чиновник, откуда: Чабриновић, Београд, кафане „Златна Моруна“, Зелени Венац. Да би било мање подозрења, у случају да писмо буде отворено, Пушара га је сутра дан однео у Зеницу и одатле предао. Доцније, кад је Данилу Илићу саопштено решење кружка – он у тај час није био у редакцији „Српске Ријечи“ – мирно је одобрио“.

Чињенице до којих су дошли аустријске власти за време истраге над Чабриновићем и Принципом указују на могућност да је тај исечак из новина пресудно утицао на доношење одлуке о атентату.

Одлука донета брзо и спонтано

Чабриновић је на претресу у вези са исечком изјавио: „За време рада нисам имао времена да на то мислим, прочитао сам, ставио у цеп и заборавио радећи свој посао“. После ручка показао је у „Жировном Венцу“ исечак Принципу: „Он прочита и ништа ми не рече. Ја тој вести нисам поклањао никаве важности, пре마다 сам мислио на атентат“. Увече Принцип га је напао на вечери у „Жировном Венцу“ и позвао га напоље да разговарају. „Кад сам изашао с Принципом напоље, отишли смо у парк на Обилићев венац и тамо ме је Принцип позвао да нас двојица изведемо атентат на престолонаследника... Задали смо један другоме часну реч, руковали се и разишли“.

И Принцип је у истрази у вези са тим исечком изјавио: „Дефинитивна је одлука пала кад смо добили изрезак из новина. Пре тога сам мислио сам за себе о атентату“.

Будући да се Чабриновић дружио а Гаврилом Принципом и Трифком Грабежом, који су похађали гимназију у Београду, како је напоменуто, Чабриновић је показао из новина исечак Принципу и истог дана, и њих двојица су одлучили да треба извршити атентат на аустријског престолонаследника Фердинанда. Убрзо потом, Принцип је придобио Грабежа да учествује у атентату. С обзиром да су њих тројица, осим што су се међусобно дружили, свако понаособ и сви заједно одржавали честе контакте са неколико младобосанаца (Ђуро Шарац, Милан Цигановић, Ђулага Буковац, Душко Славић...), који су као српске комите учествовали у балканским ратовима 1912. и 1913. године и били чланови тајне организације Уједињење или смрт, чим је штампа објавила вест о Фердинандовом доласку у Босну, између њих се појавила у оптицију сугестивна информација да ту прилику треба искористити за атентат. У ту сврху, између остalog, створили су тајну организацију коју су назвали Смрт или живот на чијем челу је био Ђуро Шарац. Према правилима те организације, чланови су искључиво могле бити особе из Босне и Херцеговине, независно од тога где су се налазиле.

Тајна коју је Принцип однео у гроб

„Организација Смрт или живот имала је задатак да у споразуму са друговима који су се налазили у Босни убију Фердинанда приликом његовог доласка у Босну“. С тим у вези регистровали су кључни про-



Кафана „Златна моруна“ у којој су долазили револуционари из БиХ

блем: како атентаторима обезбедити оружје? Ђуро Шарац и Милан Цигановић, бивше комите у одреду Војислава Танкосића, тај проблем су изнели Танкосићу, а он, претпоставља се, упознао Драгутину Димитријевића Аписа, истакнутог члана тајне организације Уједињење или смрт и шеф Обавештајне службе српског Главног генералштаба.

Иако је Гаврило Принцип после атента, за време истраге приликом сучења са Недељком Чабриновићем признао да је дефинитивна одлука о атентату донета кад су он и Чабриновић добили поменути исечак из новина о предстојећој Фердинандовој посети Босни, Принцип је истицао да је одлуку о атентату раније донео, односно он је први донео одлуку, али о околностима под којим ју је донео није ништа конкретно наводио. Та чињеница је остала његова тајна, коју је са собом и у гроб однео. Када је Принцип донео одлуку о атентату и да ли је она аутентична или производ нечијег утицаја – неког младобосанца или неке друге ванбосанске структуре, није утврђено. Многа расположива сазнања указују на то да одговор посебно треба да обухвати карактер комуникације између Гаврила Принципа и Владимира Гајиновића. То зато што су још неки младобосанци донели своју одлуку о атентату.

Данило Илић је одлучио да изврши атентат на босанског поглавара генерала Оскара Потоћека у другој половини маја 1913. године, у знак освете због ванредних мера које је увео у Босни и Херцеговини од 7. до 15. маја те године којима је, изме-

ђу осталог, суспендовао рад свих српских и социјалдемократских друштава. За остваривање те одлуке набавио је пиштол који му је кришом узео његов друг Милан Стојаковић руковођен проценом да би тим атентатом биле изазване теже последице по национално-револуционарне интересе.

Гајиновић зачетник атентата у Сарајеву

И Недељко Чабриновић је имао на уму атентат на неког високог аустроугарског званичника. То потврђује његово писмо које је из Трста 31. августа 1913. године упутио Боривоју Јефтићу. У писму му каже: „Јавио сам ти да сам купио бровинг – опет ћутиш. У Загребу онај пролетер (Дојчић, који је покушао атентат у Загребу, нап. аут.) манифестије... а коалиција изјављује саучешће – а твоја би дужност била да ми речеш је ли Оскар Тарталья у праву (осудио је у сплитској Слободи) тај поступак коалиције, нап. аут...)... ја овде не могу наћи позитивну тачност, а ти пишеш писмо једноставно као да не живимо данас, кад се ово око нас чини. Највише си ме обрадовао, драги пријатељу, кад си ме известио да оне слике красе нашу собу“...

Установљено је да Чабриновић није купио пиштол, већ га је добио на поклон од Амброжића, управника штампарије у којој је радио у Трсту. Причљив (неопрезан) Чабриновић је друговима у штампарији говорио да ће „они још чути о њему нешто велико“, а приликом попласка из Трста, управнику Амброжићу, рекао је: „Сад идем, о мени ћете још чути“. На Амброжићеву раздознатост шта ће чути, одговорио је: „Видећете онда кад у Сарајеву буду дошли људи који носе црвене пругасте панталоне и високе капе“. Несумњиво је имао на уму атентат на неког аустроугарског генерала, закључио је Амброжић. Међутим, Чабриновић је мислио о атентату на Фрању Фердинанда, а из Трста у Београд стигао је 12. децембра 1913. године. То значи да је неколико месеци пре него што је добио исечак из новина о Фердинандовој посети Босни и Принцип га „наговорио“ да учествује у атентату, он је имао своју одлуку о атентату.

„Што се нама хоће сугерисати да је неко био иницијатор, то није истина. У нама је никла идеја, те смо учинили атентат. Волели смо народ“, била је последња Прин-

ципова изјава у истражном поступку у Сарајеву. Оваквом финалном јасном изјавом, Принцип је отклонио инсинуације и одбацио могућност да су национални револуционари (младобосанци) – који су деловали и жртвовали се из убеђења, односно отклонио сваку сумњу да су он и други учесници у атентату нечији агенти или плаћеници. У ствари, искључио је могућност да су на њихову одлуку о атентату пресудно утицали „црноруци“ Танкосић, Цигановић и Апис или неки други субјекти. Међутим, није рекао ништа о утицају Владимира Гајиновића, својеврсним вођом босанских револуционара (младобосанца) на њега и другова. А многе чињенице указују на то да је Гајиновић изabraо Принципа и напложио му извођење атентата. Иако су атентатори након хапшења били изложени систематској тортури, Принцип у читавом истражном и судском поступку и доцније, у затвору (у тврђави Тerezino у Чешкој) када је знао да ће умрети, ниједном није споменуо Гајиновића. Дакле, до краја живота није одао тајну о томе ко је и како иницирао њега и другове за атентат на аустријског престолонаследника Фрања Фердинанда у Сарајеву. Принципово порицање било какве улоге Гајиновића у атентату ишло је дотле, да када је на судском претресу сведок Добролав Јевђовић изјавио како је у Београду Принцип једном био с Гајиновићем на ручку код једног професора, Принцип је одговорио: „Гајиновића уопште не познајем“.

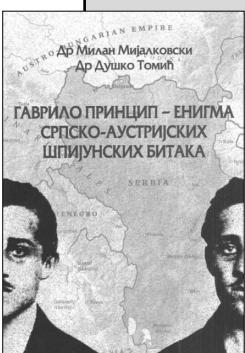
Спремност на акцију и жртвовање

Расположива сазнања указују да је Гајиновић упознао Гаврила Принципа у Сарајеву у пролеће 1912. године. Потом се видео с њим у току лета те године у Београду. Та два контакта била су довољна да оцени Принципове опште и посебне фанатичне национално-револуционарне и атентаторске способности. Боривоје Јефтић у „Споменици Владимира Гајиновића“ (Сарајево, 1921), између осталог, наводи, да је Гајиновић једно јутро дошао у његов и Принципов заједнички стан у Ломиној улици у Београду и разговарао с њима о револуционарној акцији у Босни. „Нема сумње, вели Јефтић, да се тад почело оно превирање у Принципу, из кога ће се, две године доцније, кристалисати једна одређена, кратка мисао. Гајиновић је извршио на њега дубок утицај“ У вези с наведеним, Младобосанци Мустафа Голубић и Павле Бастић су сплично рекли Гајиновићевом пријатељу Виктору Сержу, а он објавио у једном париском часопису: „Он је сусрео Принципа у Београду 1912; он је Принципа припремио на акцију и жртву“. Најзад, треба имати у виду то да се наведена сазнања подударају са Принциповим признањем након првог саслушања после атентата у Сарајеву када је изјавио истражном судији да је „још пре две године научио да изврши атентат на коју истакнуту личност, која презентује власт у Аустрији“.

Од тада (лето 1912) до 1914 (март) када су се Принцип и Чабриновић договорили (коначно одлучили) да изведу атентат у Сарајеву, одвијале су се разноврсне припремне активности, у којима Гајиновић је имао одређену улогу.

КАКО ДО КЊИГЕ

Књигу др Милана Мијалковског и др Душана Томића „Гаврило Принцип – енigma српско-аустријских шпијунских битака“, чије делове објављујемо у овој рубрици, можете потражити у књижарама Завода за уџбенике у Београду, Косовска 45 и Обилићев венац 5.



Пет деценија од завршетка школовања
17 класе ВА КоВ, 16. класе ВВА и 8. класе ВГА

ДОСЛЕДНИ У ДРУЖЕЊУ

Крајем октобра, тачније 27. дана, када су пре 50 година окончали Академију, сусрели су се на Бањици, тамо где су произведени у први официрски чин, некадашњи питомци 17. класе Војне академије КоВ, 16. класе Ваздухопловне војне академије и 8. класе Војногеодетске академије. Сусрет поводом њиховог јубилеја веома је добро припремљен, а у многим деловима организације помогла им је Војна академија.



Свечаним скромом председавали су Миленко Маринковић (17. класа), Мијадин Тошић (15) и Лука Миличковић (8). године 1960. На припремно једногодишње школовање примљено је 204 подофицира сврстаних у седам наставних група. Од тог броја 33 младића нису удовољи строгим захтевима академије, па је школовање 1961. године наставило њих 171, којима је припадало и 42 ћака који су успешно завршили једну од цивилних средњих школа. Годину дана касније (1962) 22 питомца издвојено је у Ваздухопловну војну академију, а њих 18 опредељено за Војногеодетску војну академију. Од укупно 246 полазника Војну академију је завршило 201.

Ова генерација официра може се поносити подацима да је дала једног генерала армије, петорицу генерал-мајора, 98 пуковника, 94 потпуковника, 17 мајора, 11 капетана прве класе, 2 капетана, 2 поручника и 1 потпоручника. Доживела је судбину ЈНА, то јест учествовала је у сукобима од 1991. до 1999. године и у 1999. године у одбрани од агресије НАТО-а.

Учесницима прославе потом се обратило председниче организационог одбора за обележавање пет деценија од завршетка академије, негдашњи савезни министар одбране и начелник Генералштаба ВЈ генерал армије Драгољуб Ојданић, који пре десет година није могао да присуствује скупу класића, али је из Хашког трибунала упутио телеграм и телефонски честитao пет деценија од завршетка Војне академије.

Ојданић је истакао да је та генерација официра по много чему била осебена и успешна. Између осталог променила је тројицу начелника класе.

Занимљиво је да су сва тројица били Словенци, сјајни официри који су славу стекли борећи се у Народно-слободилачком рату. Један од њих, Јоже Нагода, како је истакао Ојданић, на њега, а носио је официрску униформу 42,5 година, оставио је најснајнији утисак. Заправо за толико година није срео копнитејијег официра. Нажалост Јоже Нагода је, као командант дивизије у Вараждину погинуо у саобраћајној несрећи непосредно пред обележавање десетогодишњице од завршетка академије 17. класе ВА КоВ.

Говорећи о свим важним котама генерације којој је припадао, генерал Ојданић је посебно истакао да је то била класа врсних професионалаца, оданих

отаџбини и да су сви часно испунили своје задатке, радећи и ратујући у најтежим условима.

-Били смо чврсти као гранитна стена, али последњих година, због биолошких закона, полагано се осипамо, рекао је Ојданић.

Ова класа је позната по сталном окупљању, најчешће једном годишње, а део генерације, нарочито они који живе у Београду, састају се једном месечно. Пре десет година објавили су и веома богату монографију у којој је описан пређени пут те генерације официра. Као и раније на обележавање јубилеја су дошли заједно са супругама. Генерал Ојданић је посебну захвалност одао супружима које су пратиле мужеве током тешких година службовања, нагласивши да без њих ова генерација официра не би била толико успешна.

Слављенике је поздравио и пуковник Мирољуб Сретеновић, заменик начелника Војне академије који је истакао да је та генерација оставила дубок траг и да је недавно у Војној академији отпочела школовање 139. класа, тако да је установљена нова нумерација генерација од оснивања Војне академије (1850).

Дружење класића настављено је уз музику у Дому гарде у Топчићдеру.

На склопу је договорено да делегација класића која живи у Словенији посети породицу генерала Јоже Нагоде и да потом положе цвеће на генералов гроб. Док завршавамо овај извештај, стигло је телефонско обавештење да је та обавеза испуњена.

3. П.

Комеморативна свечаност у Речној флотили

ПОЧАСТ ПАЛИМ ВЕТЕРАНИМА

Плагањем цвећа уз звуке бродских сирена на спомен-плочу, постављену на лафт бродског десетогодишњицу, припадници Речне флотиле, чланови породица и пријатељи обележили су десетогодишњицу од погибије заставника прве класе Стевана Марковића и Кристијана Лампрета, припадника тадашње Речне ратне флотиле ЈНА.

Током извршавања борбеног задатка на контроли воденог тока реке Дунав, у време оружаних сукоба 1991. године, на речни миноловац 308 на 1387 километру, изнад ушћа реке Драве, отворена је ватра хрватских паравојних снага, приликом које су Марковић и Лампрет на оптарт Отаџбине положили оно највредније-своје животе.

О ликовима Марковића и Лампрета говорио је капетан Небојша Томић, истичући да су они отишли у вечност, у незaborав, остављајући иза себе неизбрисив траг у срцima својих породица, колега и историји Речне флотиле.

У име Флотиле цвеће на спомен плочу положили су пуковник Драган Бојић и потпуковник Венко Механички, заменик команданта и начелник Штаба Речне флотиле. Цвеће су положили и чланови породица два погинула морнаричка подофицира.

Будимир М. ПОПАДИЋ



Округли сто о Колубарској бици ДА СЕ НЕ ЗАБОРАВИ

Уземунском Дому ваздухопловства 5. децембра организован је округли сто чија је тема била „Стогодишњица колубарске битке, искуства и поуке“. Главни организатор и водитељ био је пуковник у пензији Радован Обрадовић. Окупљеним ученицима земунских средњих школа и члановима Удружења потомака ратника Србије од 1912-1920. године о различitim аспектима Колубарске битке говорили су истакнути научници и изузетни познаваoci тадашњих прилика и догађаја.

Окупљенима су се обратили проф. др Милоје Пршић, пуковник у пензији (Колубарска битка), проф. Љубомир Марковић, пуковник у пензији (Војно-политичка ситуација у време Колубарске битке), академик проф. Раде Рајић, пуковник у пензији (Морал као несаломива снага Срба) и историчар др Вељко Ђурић – Мишина, директор Музеја геноцида у Београду (Српске жртве 20. века).

Припадници 2. и 3. класе ПАВУ на окупу

ЗЛАТНИ ПРОТИВАВИОНИЦИ

Поводом 65 година од завршетка школовања, припадници 2. и 3. класе Противавионског војног училишта (ПАВУ), окупили су се у Београду и радост дружења поделили са припадницима 250. ракетне бригаде за ПВД.

Давне 1949. године у Задру је завршила школовање Друга класа Противавионског војног училишта (ПАВУ) ЈНА. Школовање, 1947. године, почело је 470 питомца бораца НОР-а и омладинаца из целе СФРЈ и неких суседних држава, старости од 17 до 27. година. Услови у којима су се школовали били су изузетно тешки али је, 1949. године, школовање завршило 383 питомца који су добили чин потпоручника.

Друга класа је била окосница изградње, развоја и модернизације сисистема ПАА, АРЈ ПВО, ВОЈИН и система ПВО. Значајан допринос дала је развоју артиљерије, обалске артиљерије РМ, ваздухопловства, техничке, саобраћајне и финансијске службе. Из њених редова израсли су и врхунски правници, економисти, дипломате, инжењери, магистри, доктори наука и академици. Припадници ове и треће класе ПАВУ, непрекидно се друже свих протеклих 65 година и обележили су све јубилеје.

Данас су се редови Друге класе ПАВУ проредили, али они, поносни на своју службу,

на свој живот и удео у изградњи војске и државе, и даље ведро и смело корачају. Ведри и чили, упркос позним годинама, хладном јесењем дану и напорном програму, окупили су се 30. октобра 2014. године у Београду, да обележе шест и по деценија од завршетка школовања. Радост дружења и прославе овог великог јубилеја, какав доживљава ретко која класа, поделили су са својим младим колегама из херојске 250. ракетне бригаде за ПВД.

Поздравили су их генерал-потпуковник Јовица Драганић, генерал-мајор др Миодраг Гордић и бригадни генерал Душко Жарковић. У име класе присутнима се обратио Божо Денда, генерал-потпуковник у пензији, потом су говорили академик Вељко Вујић и класни Видак Жугић.

Бригадни генерал Душко Жарковић представио 250. ракетну бригаду за ПВД данас и уручио председнику иницијативног одбора за обележавање јубилеја Божи Денди монографију 250. рбр за ПВД.

Ветерани су посетили спомен-собу јединице, где су на неким сликама и експонатима из времена њеног настанка и развоја могли да виде и себе и своје активности док су били у активној војној служби. Потом су уручене Захвалнице поводом великог јубилеја.

мр Златомир Грујић



Шест деценија од завршетка школовања
1. класе ППШ

ПОНОСНИ НА УЧИЊЕНО

Недавно су у београдском хотелу „Бристол“ негдашњи питомци 1. класе Пешадијске подофицирске школе, њих 45, колико их се окупило, обележили шест деценија од завршетка школовања.

Сада већ давне 1952. године младићи из свих крајева Југославије окупили су се у Зрењанину, где су започели школовање у Пешадијској подофицирској школи. Школа је потом премештена у Сомбор, па у Билећу, где су после две године учења и

интензивне обуке унапређени у чин активног водника. Некада деца, углавном са села и из сиромашних породица, данас су већ времешни људи који су много животне снове већ остварили и много тога преко плећа претурили.

После завршетка средње школе многи су наставили да уче и да се школују у војним академијама или на факултетима. На крају радног века 1. класе се поноси чињеницама да је из својих редова дала једног генерала, 17 пуковника, 32 потпуковника, 10 мајора, шест капетана прве класе, два поручника, док су остали досегли чин заставника прве класе. Значајан број негдашњих питомца 1. класе завршио је цивилне факултете, магистрирао и наставио да привређује изван ЈНА..

Бора Гајић

Сарадња два удружења пензионера

БАНАТУ У ПОХОДЕ

Искористивши предах између два кишна дана, војни пензионери из општинске организације Палилула - Стари град Београд, у сарадњи са удружењем пензионисаних здравствених радника града Београда, 19. октобра организовали су заједничко путовање. Спајајући лепо са, корисним, кренули су у посети јужном Банату маршрутом: Београд - Ковачица - излетиште Девојачки Бунар у општини Алибунар - манастир Месић - Вршачки брег - Вршац и натrag до Београда.

Велико интересовање је изазвао обилазак галерије наивног

сликарства у Ковачици. Љубазни домаћини су се потрудили да одговоре на сва знатијељна и стручна питања приспелих гостију. Након тога дружење је настављено путовањем до излетишта Девојачки бунар, богатим традицијом и разноврсним програмима. Након ручка, излетници су се упутили у женски манастир Месић, који је настао у 15. веку. На Вршачком брегу посечена је Вршачка кула. Са куле се могао видети упечатљив залазак сунца.

Весели излетници су се песмама уз пратњу хармонике вратили у Београд нешто пре 22 часова. Агилни организатор и путовођа Бошко Радовановић је обећао да ће се потрудити да наредно путовање буде атрактивније и забавније

С. Стошић



Пет деценија од завршетка школовања 10. класе ТПШ

ВРЕМЕ УСАВРШАВАЊА

Убеоградском хотелу „Бристол“ недавно је обележено пет деценија од завршетка школовања 10. класе Техничке подофицирске школе у Загребу. У скроман програм некадашњи

чатрнаестодишићи, а сада времешни људи, подсетили су се на пређени пут, градове и гарнизоне, нарочито на полигоне где су се обучавали за одговорне дужности.

Војничку каријеру започели су у времену општег пренаоружавања тадашње ЈНА техничким системима и савременим средствима домаћег и источног порекла.

Та генерација подофицира заслужна је што су савремена средства одржавана на захтеваном нивоу.

Нису запоставили ни школовање у грађанству. Образовали су се за различите струке. Данонично учили и друге ваљане обучавали. Један број положио је потребне испите за чин потпуковника. Завршавали су техничке, економске, технолошке, саобраћајне, економске, правне и факултете политичких наука. Ратовали су, део доживео распад породица, део њих и данас су бескуници. Часно су извршили војничке обавезе у тешком времену.

Реч је о генерацији средње

школе са натпросечно ванредно школованим и унапређеним официрима до чина пуковника.

Од 230 произведених водника, обележавању пет деценија од завршетка средње школе окупило се њих 39.

Присетили су се својих наставника и командира којима дугују захвалност што су поставили узорне старешине. Констатовали су да је 10. класа у неком смислу права институција.

Сава Вукојевић

Петар Цветковић, бригадни генерал, директор Војнобезбедносне агенције

ПРАТИМО ВИШЕ СЛУЧАЈЕВА ШПИЈУНАЖЕ ПРОТИВ ВОЈСКЕ

Случајеви сузбијања корупције нису окончани због штрајка адвоката. – Стране обавештајне службе занимају одбрамбена индустрија, међуармијска сарадња и спољна политика Србије

Стање безбедности у Министарству одбране (МО) и Војсци Србије (ВС), као и на територији Србије, у целини је стабилно. Војнобезбедносна агенција (ВБА) и остале службе безбедности прате индикаторе могуће дестабилизације стања на Косову и Метохији, на југу централне Србије и у Рашкој области. Систем одбране, осим тога, може бити угрожен случајевима криминалне делатности, злоупотребе службеног положаја, односно корупције у области набавке и продаје, распологања пљојпривредним земљиштем, примања мита и решавања статусних питања, као и проблемима у вези са заштитом тајних података и информационо-телекомуникационих система. ВБА се ефикасно супротставља свим тим проблемима, чиме значајно доприноси безбедности система одбране Србије, али и регионалној и глобалној безбедности, каже за „Политику”, у свом првом интервјуу медијима, бригадни генерал Петар Цветковић, заступник директора ВБА.

Генерал Цветковић пре доласка на ову функцију каријеру је градио у Војној полицији. Рођен је 1967. године у Земуну. Ожењен је и отац троје деце.

Имајући у виду спољнополитички положај Србије, да ли су Министарство одбране и Војска Србије под појачаним интересовањем страних обавештајних служби?

Интензитет и методологија рада страних обавештајних служби према систему одбране Републике Србије нису се много мењали. Стране обавештајне службе показују несмањено интересовање за наш систем одбране, а ВБА континуирано региструје одређене индикаторе њихове делатности и обавештајне наступе према припадницима МО и ВС. У тежишту њиховог интересовања били су реализација Бриселског споразума, ангажовање наших јединица у Копненој зони безбедности, планови опремања и модернизације ВС савременим наоружањем и војном опремом из иностранства и капацитети одбрамбене индустрије, безбедносно стање у потенцијално кризним подручјима (југ централне Србије, Рашка област), међуармијска сарадња, деловање исламског фактора на Западном Балкану или исполнополитичка оријентација наше земље. Војнобезбедносна агенција тренутно, на основу почетних индиција, али и података који указују на озбиљну претњу, разјашњава више случајева деловања ста-



Петар Цветковић, директор ВБА

них обавештајних служби против Министарства одбране и Војске Србије.

Ако постоји обавештајно деловање према домаћем систему одбране, због чега нема хапшења и подношења кривичних пријава за шпијунажу?

Иако у последњих неколико година није било хапшења, ни подношења кривичних пријава за обавештајно деловање, то не значи да се на томе не ради. Напротив, једна од основних активности ВБА јесте супротстављање страним обавештајним службама. Међутим, осим предузимања видљивих мера, као што је подношење кривичних пријава, постоје и други начини пресецања шпијунаже, који су вишеструкочорни за Републику Србију и систем одбране. Постављањем виших безбедносних стандарда и процедура за рад у систему одбране, драстично се смањује и ризик од наступа страних служби према нашим припадницима.

Можете ли навести пример неке акције ВБА спроведене у периоду откако сте на руководећем месту у служби?

Током ове године, Војнобезбедносна агенција је, у сарадњи са сродним службама и надлежним тужилаштвом, пресекла два случаја злоупотребе службеног положаја: први се односи на област набавке наоружања и војне опреме, а други на област продаје вишкова наоружања и војне опреме. У вези с тим, поднели смо кривичне пријаве против девет лица. У оба случаја је у току судски поступак. Осим то-

НЕПРИЈАВЉЕНА КАМЕРА У „КРАУН ПЛАЗИ“ ЈЕ СНИМАЛА И ЗВУК

Последњих недеља безбедност премијера Александра Вучића, чији телохранитељи су из састава „Кобри“, јесте честа тема у медијима. Да ли је премијер безбедан, шта је ВБА утврдила у случајевима сукоба припадника Жандармерије и „Кобри“ који су били уз брата премијера, као и у случају проналаска камере у просторији у београдском хотелу „Краун плаза“ у којој је премијер требао да одржи састанке?

Безбедност председника Владе Републике Србије је у ингеренцији Војнобезбедносне агенције у контраобавештајном и општебезбедносном смислу. ВБА чини велике напоре да се адекватно процени угроженост штићене личности. То подразумева предвиђање и превенцију инцидентних ситуација, које могу да се догоде, без обзира на детаљно планирање мера заштите. Када је реч о „сукобу“ припадника Жандармерије и припадника јединице Војне полиције „Кобре“, тај случај је сада у надлежности тужилаштва и о томе ће се више знати по окончању судског поступка. Ових дана у јавности се говори и о камери коју смо пронашли у београдском хотелу „Краун плаза“, у просторији у којој је премијер требао да одржи састанке. Особље хотела нам није пријавило да у тој просторији постоји камера, ми смо је пронашли приликом контрадиверзионог и противприслушног прегледа. Накнадно нам је речено да је наводно намењена конобарима да би знали када да гостијма унесу пиће, али су наша питања због чега је онда слика преношена у централну командну собу њиховог обезбеђења, а не код конобара, као и због чега камера снима и звук а не само слику, остала без адекватног одговора. Ми смо прикупљене податке о овом случају доставили Министарству правде, тако да су наредни кораци у овом случају на правосуђу.

га, у сарадњи с Вишом јавним тужилаштвом у Београду, предузете су радње за окончање још два случаја с елементима корупције. Они још нису окончани јер тренутно не постоји могућност поштовања права на одбрану осумњичених лица због штрајка адвоката.

Какве су надлежности ВБА када је у питању заштита важних личности, да ли су то само највиши руководиоци у систему одбране?

Војнобезбедносна агенција у складу са Законом о ВБА и ВОА, Уредбом о одређивању послова безбедносне заштите одређених лица и објекта и препорука-закључака Бироа за координацију рада служби безбедности предузима мере безбедносне и контраобавештајне заштите одређених лица. То су највиши руководиоци у систему одбране, али ВБА, на основу препоруке Бироа за координацију рада служби

безбедности може да штити и одређена лица изван система одbrane.

Да ли је ВБА укључена у спречавање одласка добровољца и плаћеника из Србије у ратову у Сирији и Украјини? Има ли међу њима бивших припадника Војске, каква ВБА има сазнања о организацији одлазака на ратишта у иностранству, а које се спроводи у Србији?

Политички проблеми у Рашкој области излазе из наше надлежности, али пажљиво пратимо дешавања у вези са све већим бројем лица која прихватају радикално тумачење ислама и одлазе на ратишта у кризним подручјима. То је проблем не само наше државе већ и целокупног региона. Повратници са ратишта који су радикално верски индоктринирани, војно оспособљени, па и под утицајем психичких траума које су тамо доживели, могу да буду инструментализовани и на нашој територији. За ВБА су клучна питања да ли су таква лица створила упориште у нашим саставима, има ли планова о евентуалним нападима на припаднике и објекте ВС и да ли припадници ВС одлазе у кризу подручја. Одговор на свако од ових питања је негативан. Кључ за решавање овог проблема је, као и у другим демократским земљама, доношење одговарајућих законака којима ће оваква појава бити санкционисана.

Шта подаци ВБА говоре о ситуацији у Копненој зони безбедности, недавно је било инцидената са жртвама, да ли су припадници Војске угрожавани?

Војнобезбедносна агенција стање на југу Србије посматра пре свега са становишта заштите састава Војске Србије и становишта и заштите Копнене зоне безбедности од могућег угрожавања са обе стране административне линије. Бесправна сеча шуме коју врше припадници наоружаних криминално-екстремистичких група с Косова и Метохије у последње време је представљала најчешћи узрок дестабилизације стања безбедности у Копненој зони безбедности. На предлог ВБА ВС је од представника Кфора, који обезбеђују административну линију на територији Косова и Метохије, захтевала да предузму конкретне мере на сужијању ове појаве, тако да се после трагичних догађаја у септембру стање поправља. Ипак, треба имати у виду да криминалне групе неће престати с бесправном сечом шуме јер је у питању велики новац. У томе има на руку иду „косовске институције“ које са своје стране не предузимају мере да спрече ову појаву. Осим тога, постоје сазнања да у тој криминалној активности учествују и одређени утицајни појединци и фирме с Косова и Метохије, што представља посебан проблем.

Повремено се чују иницијативе за обједињавање домаћих тајних служби, војних и цивилних, обавештајних и контраобавештајних. Шта мислите о томе?

Идеја о обједињавању служби није нова. У различитим земљама, у окружењу и шире, примењена су различита решења. Свако решење има своје добре и лоше стране. Сматрам да би требало покренути ширу експертску расправу у области безбедности како бисмо дошли до најприхватљивијег решења.

Милан Галовић

Извор: Политика

Шта су Србији донеле „иновације у привреди“ БЕРЛИНСКИ ЗИД И „14. ОКТОБАР“

Гледам празну халу са тек неколико радника, халу у којој је на десетине машина...

Наситно јесењо киши аветињски штрва хале која је некада била технолошко срце фабрике „14. октобар“ из Крушевца. Остаци три главне машинске гладалице „борверк“ вире из шиља и корова попут крстова на сеоском гробљу. Пилоти НАТО-а тачно су знали шта да гађају 1999. године. Напали су „14. октобар“ два пута. Штета нанета фабрици, према процени комисије, износила је око 180 милиона долара. Само застакљивање популаних прозора коштало је фабрику милион долара. Сопственим снагама једина фабрика грађевинских машина у Србији обновила је главне погоне уложивши око шест милиона евра. Нико није помогао „14. октобару“ да устане из мртвих, да се одржи на површини у условима предаторског капитализма у Србији.

Некада, пре рушења Берлинског зида, у халама „14. октобра“ радило је 8.500 људи, данас је овде 1.480 запослених. Нису примили 15 плату. До нове 2015. године по социјалном програму у фабрици треба да остане 850 људи.

Хладноја избија из зидова хале у којој на умашћеној подлози стоји један корпус оклопног транспортера БТР-50. Овде је модернизован за потребе војске Египта: „14. октобар“ је добио врло вредан посао на међународном тендери 2005. године, али је стицајем наших домаћих околности и глупости посао пропао, без крвице „14. октобар“. У стакленој кабини шефа смене у ћошку велике хале за монтажу светлуца телевизор: призори прославе 25 година од рушења Берлинског зида...

Гледам празну халу са тек неколико радника, халу у којој је на десетине машина, велики кранови, алати, тенковски мешачи и питам се где је нестала бајка која је годинама испуњавала нашу штампу и заокупљала наше социологе? Изгубила се у другом и трећем додатном послу „запослених“ радника „14. октобра“, који сада немају посла, а који у време технолошког обиља увијају како им стално опадају куповна моћ и запосленост, док се, с друге стране, стално повећавају подстицаји на потрошњу.

Да ли је у Крушевцу избледео мит о победоносном капитализму? Да ли се ико у Србији икада запитао какве ће последице донети „иновације у привреди“? Током 25 година од рушења Берлинског зида ми смо у Србији славили научне и политичке иновације, технолошку револуцију, глобално тржиште, уједињење Немачке, једном речју пропаст социјалистичке утопије. Али, после толиких прослава, да ли има некога ко сме да тврди да је ситуација сада боља него раније? Запосленост је велики проблем, стално радно место сада је већ мит из прошlosti, и сви смо дакле само привремени. Кome су користиле све те иновације? Одговор нам дају цифре: у последњих 20 година добит од капитала је улето-струкчена, док је добит од рада смањена.

Можда је то неизбежна судбина Србије



Пише
Мирољуб
Лазански

и можда је професионално усмерење економије на такозвани менаџмент само лоша наследна навика војске и цркве, што је духовит начин да се каже да газде на овом свету, па тако и у Србији, којој год да врсти припадају, увек теже да повећају своју моћ и добит.

Јер, од пада социјализма, на снази је аксиом да је све оно што се опредељује и одлучује за капитализам добро, пошто је капитализам изашао као победник из сукоба. Иако, поштено говорећи, социјализам није толико побеђен, колико је сам себе уништио.

Флексибилност и глобализам годинама су речи које означавају наш улазак у царство опште среће, а не у царство опште стрепље за посао који се може изгубити преко ноћи, за плату која се може нагло смањити.

Напредак? Да ли се он састоји од права и дужности капитала да се пресели тамо где му више одговара? Од света који је претворен у лудачку вртешку на којој су људска бића немоћно изложена олуји прилива и одлива капитала?

Тешко ми је рећи ко је уништио садашњост „14. октобра“. Распад СФРЈ, слободно тржиште као пропагандни изум буржоаског века који у пракси никада није ни постојао, јер је увек постојао само тржиште условљено разним монополима, посебно војним. Које је помагало и подстицало оне који се већјаки. Чињеница је да је и то боље од непостојећег тржишта. А многи су се у Србији годинама баш својски трудили да „14. октобар“ избаце са тржишта.

У монтажној хали „14. октобра“ мирује најновији производ те фабрике и Војнотехничког института из Београда, „Модуларна ракетна вишецевна артиљерија“, или систем „Морава“. На камиону ФАП-1118 налазе се контејнери са ракетама „пламен“ од 128 mm, „град“ од 122 mm и „огањ“ од 128 mm. Лансирни контејнери произведени су у фирмама „Кол-Н“ из Београда и у „Инхрому“ из Чачка. Технологија лансирања цеви је дело стручњака ВТИ и по свему је јединствена у свету, јер цеви су с олученим жлебовима. Систем „Морава“ је потпуно аутоматизован, дometи су у зависности од ракете која се лансира, од осам до 40 km.

То је будућност ракетне технологије Србије, то је систем који може да повуче војну индустрију ове земље, то је и будућност „14. октобра“. Да хале опет оживе. А Берлински зид? Нека га славе други...

Извор Политика

100 година од Колубарске битке у Првом светском рату



ПИШЕ:
проф. др
Милоје
ПРШИЋ,
пуковник у
пензији

ИЗВОРИШТЕ СНАГЕ ЗА НАЈВЕЋЕ ПОБЕДЕ

Суштина идеје српске Врховне команде да своје армије повуче са претходних положаја на Дрини и у Мачви, садржана је у намери да јединице, после попуне и одмора, одсудну битку приме на положајима код Уба и Ваљева.

Међутим, извлачење јединица ишло је споро и тешко. Вршено је под сталном борбом, због чега је српска Врховна команда наредила да се јединице и даље постепено повлаче све до положаја на десној обали Колубаре и Љига.

У складу са тим наређењем, све три српске армије су се до 17. новембра повлачиле на наведену линију и ту поседале нове положаје за одбрану (Колубара-Љиг).

Маневром пред Колубарску битку завршила је Битка на Дрини. Заправо, тада је отпочела Колубарска битка, једна од најславнијих победа у Првом светском рату. На основу реконструкције и анализе обостраних борбених дејстава, битка се може поделити на две фазе - дефанзивну и офанзивну.

У оквиру прве, дефанзивне фазе битке, борбе од 16. до 22. новембра и то оне на Колубари, код Љига и на Сувобору, имају карактер почетних борби. По интезитету оне су биле врло жестоке. Због тога је аустроугарска команда „балканске војске“ оценила да се на Колубари (на наведеним положајима Колубара – Љиг – Сувобор) налазе главне српске снаге, па је зато одлучила да да потпуно сломи отпор српских снага и у борбу уведе нове, попуњене и добро опремљене јединице 15. и 16. корпуса. Увођењем тих свежих снага у борбу, настало је знатно већи притисак на положаје српских армија, посебно на 1.српску армију. Због тако јаких напада аустроугара, командант 1. армије генерал Живојин Мишић наредио је 21/22. новембра да се његове јединице повуку на гребен Сувобора. Истовремено, да би олакшала положај своје 1. армије, српска Врховна команда ју је прво ојачала Дринском дивизијом првог позива, а 2. и 3. армији наредила да пређу у противнапад на непријатеља. Дакле, све време чињени су потези да се заустави даљи продор аустроугарске војске у унутрашњост Србије. Међутим, и наредних дана, од 23. до 29. новембра, борбе се воде несмањеном же-стином и све је већи притисак на српске јединице, што их доводи у још тежи положај. Огорчене борбе воде се у рејону Маљена, где је истоимени одред претпео тешке губитке и био разбијен. Та ситуација на Маљену, условила је да се лево крило 1. армије морало повити линијом : Игриште-



Српски војници пред Колубарску битку

Бабина глава – Подови. И на фронту 2. армије, која је, иначе, постигла извесне успехе, није много боље. У рејону Конатица и Лазаревца, воде се огорчене борбе, после којих, аустроугарске снаге, 25. новембра, заузимају Човку.

Након тога и Моравска дивизија првог позива била је принуђена да се повуче на Каменицу, а после тога да се и јединице десног крила 3. армије повуку.

Извлачење јединица, одмор, па удар

Ситуација на фронту није се изменила набоље ни 26. новембра. Тога дана аустроугарске снаге су продрле чак у рејон Љига. Тиме се нагло погоршала ситуација код 1. армије. Због тога њен командант генерал Живојин Мишић проценује да на положајима Проструга – Рајац – Сувобор више нема услова за пружање одсудне одбране и сматра да је најцелисходније да јединице, уз јаку заштиту, извуче из додира са непријатељем. Његова идеја је да их прикупи и да поседне нове погодније положаје и то западно од Горњег Милановца.

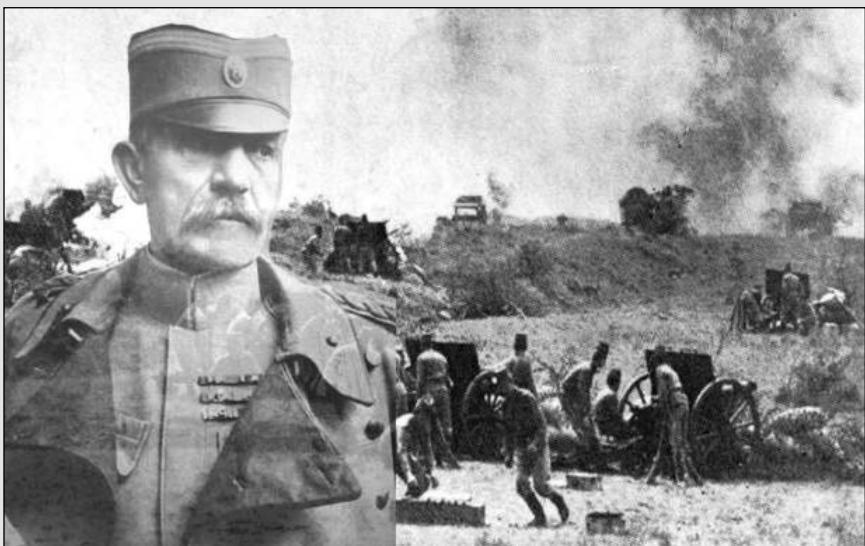
лановца (Трипавац – Мрамор – Главица), а потом да оне, након краћег одмора у погодном тренутку, пређу у противофанзиву.

Готово истовремено са таквом идејом генерала Мишића и Врховна команда је дошла до истоветног закључка, па је 26. новембра наредила да се све јединице припреме за повлачење на нове положаје. Суштина тих идеја била је у томе да се уз еластичну

одбрану са јаким отпором изврши повлачење јединица и истовремено померањем јединица скрати фронт, да јединице одбране Београда напусте рејон Београда и да се „збијањем“ јединица оствари већа концентрација снага. Истовремено, ради лакшег извођења те замисли, Врховна команда је наредила да се остави део јединица које ће, као заштитници, изводити офанзивна дејства да би се тиме што више добило у времену.

Међутим, и поред тога што су се све време водиле жестоке борбе, ниједна српска армија, а ни Обреновачки одред – који је имао задатак да нападне непријатеља код Конатица и Степојевца – нису успеле ни у наредна два дана да преокрену ситуацију у своју корист. Због тога је командант 1. српске армије 29. новембра коначно одлучио и наредио да се дивизије извуче из борбеног додира са непријатељским снагама, да их у покрету прегрупише и прикупи на положајима западно од Горњег Милановца, да затим колико-толико одмори људство, попуни јединице и среди их и да, напокон, у погодном тренутку пређу у противофанзиву.

Иако се у први мах није слагала са одлуком команданта 1. армије да се њене јединице повуку толико дубоко у унутрашњост територије, српска Врховна коман-



ПОСЕБНЕ ЗАСЛУГЕ ВОЈВОДЕ ЖИВОЈИНА МИШИЋА

Све време извођења офанзивне фазе Колубарске битке, српска војска је имала изразиту иницијативу и то на свим нивоима командовања. Српска Врховна команда је помно пратила борбена дејства и благовремено уочавала грешке у командовању аустроугарских трупама и откривала слабости у њиховом борбеном распореду. Таквим радом континуирано су прикупљани драгоценци подаци изузетно значајни са српском Врховну команду и командантима армија приликом одлучивања за почетак пртилофанзиве и начин дејства. Захваљујући томе, могао је: прво, да се изабере прави моменат за почетак дејстава, којим је постигнуто потпуно изненађење, и друго, да се избором најпогоднијег правца и места за напад остваре пресудни почетни успеси, који су одредили ток и исход противофанзиве, а тиме и неминовни пораз аустроугарских трупа у Србији.

У склопу извођења офанзивне фазе Колубарске битке, морају се истаћи посебне заслуге команданта 1.српске армије генерала Живојина Мишића, који је још у току извлачења својих снага са Сувоборца имао идеју о потреби извођења противофанзиве, и због тога је истовремено вршио и прегруписавање снага за прелазак у напад.

Због тога се може рећи да су специфичности ове офанзиве у брзини и начину прегруписавања постојећих снага (без могућности прикупљања нових); затим, у томе што се у напад прешло на иницијативу команданта једне армије која се налазила у „стремљачком“ распореду; даље, у правилном избору момента за почетак дејстава, чиме је остварено изненађење у борбеном распореду који је био без јаче стратешке резерве и у способности и самоиницијативи српских официра у командовању својим јединицама. Свакако, свему овоме треба додати моралну снагу српског народа и његове војске и волју да до крајних граница бране своју отаџбину и праведном борбом у рату поново стекну слободу. И овој офанзиви, они су искористили значајно ратно искуство из балканских ратова, извежбанију јединица, иницијативу команданата и залагање целе српске војске. Тако су, у сукобу са морално снажном српском војском, царско-краљевски војници, енергично гоњени, приморани да одступају без икаквог реда и оним правцима којима су морали. Они који нису пали у заробљеништво српске војске, зауставили су се тек у Срему и Банату, а само се занемарљиво мали број зауставио на полазним положајима преко Дрине- у Босни.

Истовремено, са борбом српског народа и његове војске- светом су одјекивале вести о нечовечном, геноцидном рату аустроугарске војске на Балканском - српском фронту. Чак се и у немачкој штампи и публицистици могло прочитати: „Србија је још једном ваксрслала из гроба Косова поља... и из Колубарског врела Срби ће црпсти извршите снаге за изузетну храброст и за највеће битке“.

да се, ипак, после образложења које је поднео командант Армије, сагласила са издатим наређењем. Штавише, наредила је да се и остale армије повуки на нове положаје. Тиме је практично, ноћи 28/29. новембра завршена одбрана српских амија на линији : Колубара – Јиг – Сувобор, односно завршена је дефанзивна фаза колубарске битке и истовремено отпочело њихово повлачење, прегруписавање у току марша и поседање нових положаја, са којима ће 3. децембра српске снаге, веома храбро прећи у противофанзиву.

Офанзивна фаза Колубарске битке

Повлачењем српских снага са колубарских и сувоборских положаја, затим напуштањем рејона Београда, фронт српских армија је скраћен за око 40 километара. Тим прегруписавањем снага обезбеђено је, пре свега, њихово рационалије груписање и концентрација на фронту: Аранђеловац-Горњи Милановац. Уједно, што је у овом случају било од пресудног значаја,

створено је преко потребно време од три дана да се војници одморе, јединице сређе, попуне, боље снабдеју и да осекољење крену у противофанзиву за ослобођење земље.

За то време, док су се српске снаге пребацивале на нове положаје и на њима сређивале, аустроугарске трупе су, због снажног отпора српских заштитника, још увек споро и опрезно напредовале. Истовремено, са продирањем аустроугарске војске на територију Србије, код њених јединица се све више осећао пад морала. Имале су велике губитке а због заостајања јединица за снабдевање и попunu дубоко иза првих линија, осећао се недостатак муниције, хране, одеће и обуће. Све је то и те како утицало на стање и пад самопоуздана и борбеног морала код аустроугарских снага. Због тога је командант „балканске војске“, који је и сам осећао техину ситуације, наредио да се прекину даље операције, да се изврши нова попуна и прегруписавање снага, па тек након тога да се наставе дејства. Истовремено, он је 5. армији наредио да се рокира на севериоисток, са задатком да, по заузимању Београда, нападне северни део српског фронта на линији: Варовница – Космај, а 6. армији да се помери на север како да би покрила радији фронт 5. армије.

За све то време, српска Врховна команда је прикупљала податке о покретима и стању аустријских трупа. На основу тога је закључила да су и аустроугарске снаге у врло тешком и моралном и материјалном стању, да се недовољно и нередовно снабдевају и да имају велике губитке. Паралелно са тиме, опоравак српских јединица на новој линији, где није било борбеног додира са непријатељем, одвијао се врло организовано, што је значајно утицало да се морал код војника и целих јединица битно промени набоље, а њихова жеља за коначним обрачуном са агресором веома увећана.

Офанзивом ослобођен Сувоборски гребен

Несумњиво, били су то битни индикатори који су указивали да су се за само неколико дана код српских снага стекли, повољни услови да започне реализација идеје о контраофанизи. У том смислу, командант 1. армије је одлучио и наредио да се још у току 2. децембра изврши концентрација снага армије на њеном десном крилу, а да се након тога, 3. децембра, рано ујутру, пређе у општи напад.

Када је 2. децембра о тој је одлуци обавестио српску Врховну команду, која је, иначе, и сама закључила да треба прећи у офанзиву, она је то одмах прихватила и истовремено командантима армија наредила завршне припреме за почетак извршења противофанзиве.

Тако су после свега неколико дана предаха, српске армије биле спремне за извршење офанзиве. Напад се, који је 3. децембра у седам часова започела 1. армија, после снажне артиљеријске припреме, од самог почетка одвијао врло успешно. Већ првога дана остварени су пресудни резултати, следећег они су повећани, а до 5. децембра ослобођен је цео Сувоборски гребен. Управо тај 5. децембар, наравно и наредни дани били су преломни за потпу-

но сламање одбране и снаге непријатеља. Прецизније реч је о томе да се, мимо захтева српске Врховне команде да се сачека извештај о стању код друге две српске армије, да би се тиме обезбедила неопходна координација напада свих снага, па тек онда да 1. српска армија настави дејства. Командант 1. армије је, после краће процене ситуације, наредио да се дивизије његове армије прикупле на Сувоборском гребену и да се на њему припреме за даљи покрет и гоњење непријатеља. Истовремено, наредио је да се знатно ојачају гонећи одреди, који би својим енергичним дејствима олакшали покрет главним снагама армије. То је, нема сумње, улило нови елан да се коначно сломи отпор аустроугарских снага. У том контексту, треба истаћи не само изузетну проницљивост високо умеће команданта 1. српске армије у командовању, него и иницијативу команданта Дунавске дивизије првог позива који је, такође, наредио да се без задржавања на гребену Сувобра, исти темпом настави гоњење непријатеља. Ова одлука команданта Дунавске дивизије, у коначном, показала се изванредно корисном не само за изузетно успешна за дејства 1. српске армије него и за дејства осталих српских армија и јединица.

Пробијен фронт 16. аустроугарског корпуса

Тако је изненадним и снажним дејством јединица српске 1. армије, већ у прва три дана офанзивне фазе Колубарске битке (3.- 5. децембра) остварен пресудан и одлучујући успех. Аустроугарске снаге су потпуно разбијене. У та три дана, дивизије 1. српске армије су пробиле фронт аустроугарског 16. корпуса, ослободиле Сувоборски гребен и без задржавања отпочеле гоњење непријатељских снага, које су се, под снажним сталним притиском српских јединица, у нереду повлачиле.

И друге две српске армије отпочеле су своје офанзиве 3. децембра, али са нешто мањим успесима. Наиме, ни 2. ни 3. армија нису пробиле одбрану непријатеља, али се пред њиховим налетом његова одбрана повијала. Осим тога, оне су својим дејством везивале за себе јаке аустроугарске снаге и тиме практично олакшавале дејства српске 1. армије.

Изненађена снажном противофанзивом српских армија и то на целом фронту, командант „балканске војске“ је покушао да, офанзивним дејством 5. армије на северни део српског фронта, ослаби притисак 1. армије на његов 16. корпус, односно на најугорженији део својих снага. Међутим, ту намеру аустроугарске снаге нису успеле да реализацију, па је српска 1. армија у налету протерала аустроугарски 16. корпус са гребена Сувобра. Ни на другим деловима фронта стање код аустроугарских јединица није се побољшавало. Због свега тога врло брзо су се стекли повољни услови да српске јединице наставе извођење друге етапе – офанзивне фазе колубарске битке.

Од 6. до 9. децембра, настављена су дејства, односно без предаха, извођена је друга етапа офанзивне фазе Колубарске битке – гоњење аустроугарских снага до Колубаре. У овој етапи, српске јединице су, у борбеним дејствима, испољиле изу-

ПРЕГЛЕД ГУБИТАКА АУСТРОУГАРСКЕ И СРПСКЕ ВОЈСКЕ У РАТНОЈ 1914. ГОДИНИ

Избачени из строја	Губици Официра	аустроугарске војске Подофицира и војника	Губици српске војске
погинули	1.060	27.216	22.000
рањени	3.211	118.911	91.000
заробљени	66	1.880	19.000
нестали заробљени	656	73.989	-
болесни	2.599	44.117	-
У К У П Н О :	7.592	266.212	132.000



Над српским становништвом систематски су спроведени безбројни масакри. Војници би напали села и опколили ненаоружане мушкирце, жене и децу. Убијали су их из ватреног оружја, бајонетима, или су их вешали

зетну храброст и иницијативу. Због тога да су покушаји Аустроугара да зауставе такав ток офанзиве српске војске, по њих веома неповољан, остали без успеха.

Већ 8. децембра генерал Поћорек је увидео да је „битка изгубљена“. Међутим, и поред тога је настојао да са погодних положаја: Степојевац-Градац-Ковина-Мостиће, попуном и ојачавањем њихове б. односно 5. армије, преокрене ситуацију на фронту. И тада се у његовим заповестима осећа нека врста убеђења да ће створити предуслове да преокрене стање на фронту и, штавише, да крене у нови противнапад.

Дејства за ослобађање Београда

Међутим, пошто је његов 16. корпус већ био разбијен, Поћорек је био приморан да смањи осећање своје самоуверености и да промени одлуке, па је свом 15. корпусу наредио повлачење ка Шапцу, а да 13. корпус по уласку у састав 5. армије, заједно са њом, бране новопоседнуте положаје. Али, због сталног и снажног надирања српских снага ситуација код аустроугарских трупа бивала је све тежа. Због те чињенице, команда „балканске војске“ је већ сутрадан, 9. децембра, одлучила да се цела б. армија повуче преко Саве, а да 5. армија прекине дејства, односно одбрану.

Тиме је, практично, аустроугарска команда „балканске војске“ признала да је изгубила и другу битку на српском ратишту –

Битку на Колубари и да је тиме на бојном пољу поражена.

Трећа етапа офанзивне фазе Колубарске битке траје од 10. до 16. децембра. Она обухвата дејства за ослобађање Београда – Београдску операцију у гоњење аустроугарских снага до Саве. Тим дејствима српска војска је нанела главни удар и пораз аустроугарској 5. армији. Припремајући се за извођење треће етапе Колубарске битке, српска 2. и 3. армија су се, по наређењу Врховне команде, прегруписале тако да је тежиште њихове офанзиве било на правцу: с. Бељина – Петров гроб – Београд. Ова етапа Колубарске битке је почела већ 11. децембра. Српска 2. и 3. армија су од самог почетка координисано изводиле снажна дејства. Захваљујући томе, као и брзом напредовању, аустроугарској 5. армији нанети су одлучујући ударци, због којих је она после свега три дана борбе, била присилена да се коначно, уз тешке губитке, извлачи са територије Србије. Тако се дванаестодневна противофанзива српске војске (Колубарска битка од 3. до 16. децембра 1914. године) завршила њеним изванредних успехом и потпуним поразом аустроугарске 5. и 6. армије, које су 8. септембра, пред почетак битке на Дрини, имале више од 300.000 хиљада војника, а после те битке и битке на Колубари успеле да са територије Србије извуку мање од 80.000 војника.

Поглед на велика дела наших јунака

ПОМЕРЕНЕ ГРАНИЦЕ СТРАТЕГИЈЕ

Србија се умом не може схватити. Свеопшти аршин је не прати. Она се другачије своме циљу креће. У Србију се мора веровати. За Србију ваља војевати и када треба умирати.

Стојимо на месту одигравања чувене битке. Текериш се налази на вододелници реке Саве и Тамнаве, на ружи стратешких ветрова, одакле је генерал Степан Степановић слao своје прослављене и непобедиве пукове у ватру Церске битке. Испред је планина Цер, плећата и обрасла церовом шумом. Десно од ње налази се Мачва, Посавина и река Сава. Лево од Цера, много нижа у даљини, назири се планина Иверак. Између њих тече река Лешница. А потпуно лево у односу на Иверак у плаветнилу се губи и налази долина реке Јадар.

Од анексионе кризе, па надаље, догађаји су се згушњавали и одвијали великом брзином, да би кулминирали пуцњем из Принциповог револвера на Видовдан 1914. године у Сарајеву, што је Аустро-Угарска то узела као повод за објаву рата Србији.

Код Поћорека, команданта балканске аустроугарске војске, постојала је дилема у ангажовању снага у нападу на Србију. Да употреби 5. армију и искористи присуство 2. армије до транспорта на Источни фронт, или да сачека седам дана завршетак мобилизације и концентрације 6. армије па да отпочне агресију. И одлучи се да крене у агресију са 5. армијом из долине Дрине и 2. армијом из рејона Сремске Митровице према Шапцу и Ваљеву, уверен да ће за седам дана овладати северозападном Србијом, а дотле ће бити готова и 6. армија да настави даље напад ка Шумадији. То би, по њему, била најлепша рођенданска честитка цару Фрањи Јосипу.

У складу са тим, Поћорек 5. армију употребио је према следећем распореду: 13. корпус на правцима који из долине Дрине изводе ка Шапцу и Ваљеву, а 8. корпус на правцу Бијељина - Цер планина и долина Лешничке реке ка планини Иверак. Доследан томе, командант 8. корпуса своју 21. ландвер дивизију упућује правцем Бијељина – гребен Цера, а 9. дивизију дополном реке Лешнице ка Иверку. Друга армија дејствује на правцу Сремске Митровице – Шабац – Ваљево. Агресија је отпочела 12. августа.“

Нема рата без жртва

Од Комбиноване дивизије и Моравске дивизије, генерал Степа Степановић формира Церску ударну групацију. Комбиновану дивизију упућује вододелницом Саве и Тамнаве ка Текеришу, а 1. моравски дополном реке Тамнаве. У току 15. августа, Комбинована дивизија избија у рејон села Текериш, а генерал Степа Степановић, цећећи ситуацију, доноси одлуку да скрене са правца према долини Јадра и да зау-

погибији, а он га хвата за прса, уноси му се у лице и сасипа речи: „Зар незнаш, генерале, да нема рата без жртва и слободе без крви. Уводи у битку Моравску дивизију, правцем Лешничка река – обронци Иверка. Координисањем дејства са Комбинованом дивизијом, решава кризу, од тог тренутка обе дивизије Степине ударне групације, у уастопним бојевима, туку 8. аустро-угарски корпус, при чему 21. ландвер дивизију готово сатири и one способно бљавају за ма какав даљи отпор.

Побеђује интелигентнији, бржи, способнији

Непријатељ је поучен на Церу и следи наређење генерала Поћорека: - „Све натраг преко Дрине“.

Церска битка завршена је победоносно 20. августа, а 22. августа више није било ни једног непријатељског војника на територији Србије, осим заробљеника.

Генерал Степан Степановић добио је Церску битку, типичну битку у сусрету. То је најтежи облик оружаног сукоба за који не постоје унапред припремљени планови и трупе. Побеђује онај ко је интелигентнији, бржи и способнији

да импровизује план битке, наметне га противнику и управља током и исходом... За то ремек дело Степе Степановић добио је највише звање - војводе.

А завршетком битке, овенчан славом победника, он загрме са олимпијских висина и обрати се својим херојима: „У име отаџбине и народа српског, ја који сам имао срећу да командујем овом битком, изражавам најдубљу захвалност јунацима 2. армије, јунацима који извојеваши овако велику победу и окитише своје заставе славом која ће сијати док српство постоји. Слава нека је церским и иверачким јунацима.“

На Текеришу се данас налазе бисте четворици српских војвода.

Великом војводи Радомиру Путнику, српском сину из центра поносите Шумадије Крагујевца, што у две године ратовања добије пет битака и војске трију царевића на баци на колена. Биланс са којим би се и сам славни Наполеон Бонапарта поносио, а Владу и владара извести речима: „Овим су завршене величанствене операције српске војске против аустро-угарске војске на тлу Србије. На тлу Србије нема више ни једног непријатељског војника, осим заробљеника“.

Војводи Степану Степановићу, несаломљивом, који вечним сном спава међу својим Шумадинцима на гробљу у Чачку. Победнику са Једреном и Цер планине. Човеку који челичном вољом и гвозденом руком широм отворио српске капије слободе у великој Добропољској битци, на далеким македонским Мегланским планинама. А у праскозорје одлучног судара на Церу, ка-



Са обележавања стогодишњица од Церске битке

зме гребен Цера, са највишим врховима Косанин и Трајанов град. Само ова одлука, коју је сам донео генерал Степа, дољнона била да га обесмрти у српској историји. У српској Врховној команди у Крагујевци прате маневар 2. армије. Генерал Живојин Мишић, помоћник војводе Путнику, улази у кабинет Војводе и извештава га да је Степа скренуо са правца. А мудра старина му одговара: - „Живојине, машина је кренула и то је Степа...“

Командант Комбиноване дивизије у току ноћи 15/16. пре сванућа упућује свој 2. пук да заузме гребен Цера - Косанин и Трајанов град. По mrklom mraku, пре сванућа, дошло је до страховитог судара двеју војски у покрету, по кики која је лила као из кабла, чиме је отпочела Церска битка. Под кишом куршума и олова обе стране уводиле су батаљон за батаљоном, пук за пуком. На испресецаном и шумовитом земљишту Цера, богље су се снашли српски војници предврјени својим неустрашивим старешинама. Нападали су 21. дивизију с чела, с бокова и из позадине попут осица. 21. ландвер дивизија није издржала. Тако је добијен први бој који је имао пресудан утицај за ток Церске битке. Комбинована дивизија заузима и поседа Косанин и Трајанов град.

У међувремену, долином реке Лешнице, између Цера и Иверка појављује се 9. дивизија 8. корпуса и угрожава леви бок и позадину Комбиноване дивизије на Церу. Командант прави корак назад, обезбеђује леви бок и позадину и наступа криза. Тада генерал Степа одлази лично на место кризе, прима рапорт команданта Комбиноване дивизије, који га извештава о великој

да, како песник каже: „Скочи тигар лаву око врата, па му зари нокте под грлце и сташе се снагом помицати по пустоме Церу и Иверку, својим командантима изговори знамените епске, антологијске речи: „Ноћас, ако не стигнете, никад нећете стићи. Ноћас не заповедам ја, заповеда Србија. Ноћас је Србија на Церу. Полазите замном напред!“

У смрт, само не stati

Војводи Живојину Мишићу, непредвидивом и неухватљивом за непријатеља. Човеку који види више и даље од других, бије и гура напред. Он учини чудо на Колубари. Он учини немогуће могућим. Он изведе победоносно велику Колубарски битку, јединствену по условима и начину извођења у планетарној војној историји, а своје војнике и старешине бодријаше речима: „Гоните непријатеља до Саве и Дрине, гоните непријатеља без предаха, гоните и казните аустро-угарску казнену експедицију, која је хтела вас да казни само зато што постојите“.

Војводи Петру Бојовићу, чији пукови као вихор противњаше Србијом. Избацише бугарску војску из рата, код Куманова. Потукаше дупло јачу 11. немачку Макензенову армију код Ниша. Прелетеше Селечке планине и у епском, бравурозном и фуриозном марш-маневру, какав свет до тада није видео, од 800 километара за 45 дана ослободише Србију од Ђевђелије до Суботице. А на упозорење врховног команданта савезничких снага, француског генерала Франше Депереа, да Прва српска армија срђа у аванттуру, да је 250 km испред осталих савезничких снага које тапкају у месту у битци која се бије, да ће то искомпромитовати целу опарацију, а он морати да нареди њену обуставу, одговори кратко, тачно и јасно попут математичке формуле: „У смрт, само не stati!“

Њихова часна и велика историјска дејла, која су померила границе стратегијских снова и социјелне границе векова бесмртна су. Ако дозволимо да сећање на њих умре, да се угаси сећање на хероје Кадињаче, Сутјеске, Козаре, Неретве и Дрвара, на хероје који су пробили Сремски фронт и ослободили Југославију, на хероје који су бранили српски народ и српско Косово и Метохију и на оне који су их водили, умреће херојски српски народ, умреће херојска Србија.

Али, не тугујте отареле мајке, јер ако су одлетели ждralи, остали су тиhi ждраловићи, име српско погинут не може. Зато славимо сваког дана. Мир пепелу српских великан! Поклонимо им се до земље и уздигнимо до неба и на њиховим крилима полетимо у сусрет Сунцу, слободи једнакости и равноправности међу људима, државама и народима света.

Србија се умом схватити не може. Свешопшти аршин је не прати. Она се другачије своме циљу креће. У Србију се мора веровати. За Србију ваља војевати и када треба умирati.

Марко НЕГОВАНОВИЋ

Нишлије на занимљивом излету

ИСТОРИЈА ДОЛИНЕ МОРАВЕ

Заједничко дружење војних пензионера и корисника војне пензије из Ниша, после излета у Луковску Бању и Власинско језеро, које је крајем септембра организовао Градски одбор УВП у Нишу, са посетом неколико занимљивих места, сигурно ће свима остати у пријатном сећању.

У знак сећања на невине жртве од бомбардовања Србије 1999. године, прво је посвећено спомен-обележје код моста на Великој Морави у Варварину, где су авиони агресора у два наврата срушили мост. Том приликом је погинуло 19 мештана, међу којим и даровити математичар Сања Миленковић, која је имала само 15 година.

Одајући почаст невиним жртвама, представници УВПС на спомен-обележје положили су цвеће.

Пут је даље водио до села Јасике код Крушевца, где је одрастао познати музички стваралац и диригент Станислав Бинички. Потиче из официрске породице. Отац Стеван, који је завршио школовање у Аустрији, као војни инжењер, по позиву Кнежевине Србије, дошао је у нашу војску и постављен за.

командира, понтонирске јединице у селу Јасика, јер тада није било мостова на Западној Морави. Унапређен је у чин поручника, брзо напредовао и стигао до чина пуковника и команданта Ибарске дивизије. Његов син Станислав кренуо је очевим путем и највећи део живота провео у војсци Кнежевине и Краљевине Србије.

Казивање о Станиславу Биничком, које је говорио писац ови редова, пубулиције је велико интересовање присутих.

Бинички је своја прва музичка знања стекао у Гимназији у Нишу, а касније у Београду. Академско образовање из музичких наука. Био је стипендиста Министарства војног у Минхену, а након тога постаје диригент Београдског војног оркестра, који је у то време имао најшколованије музичаре. Убрзо је постављен за диригента Гардијског оркестра Војске Кнежевине Србије и ту дужност је обављао готово 20 година.

По повратку у Београд из Минхена, 1899. године, Бинички је основао први велики симфонијски оркестар у Београду и био носилац музичког живота у Србији. Уз многе композиције, он је написао и прву српску оперу „На уранку“ која је први пут изведена 1922. године.

Многе композиције, посебно војничка корачница „Марш на Дрину“ компонована је у Ваљеву 1914. године уз грмљавину топова, посвећена првој победи Српске војске у Церској бици, у којој је учествовао и Бинички. Колико је ком-

позиција. „Марш на Дрину“ била популарна, говори и чињеница да су је на паради победе после Првог светског рата на Јелисејским пољима 1918. године, заједно свијали сви војни оркестири побједничких армија, а Французи је поздрављали дуготрајним аплаузом.

Нажалост, осим што Уметнички ансамбл Војске Србије носи његово име, тај великан музике нема обележје ни у родном селу Јасика, а ни у Крушевцу, Нишу и Београду.

Многи учени људи рекли су да је црква Лазарица бисер моравске архитектуре. Сазидао је кнез Лазар 1375-1376. године, у славу прворођеног сина деспота Стефана, заштитника династије Немањића.



Црква Лазарица проглашена је спомеником културе. Зато се обично каже да на мериџи који дођу у тај град, а нису видели лазарицу, сматра се да нису били у Крушевцу.

У парохијским одајама живела је кнегиња Милица после

Ковског боја. Међутим, када су Турци почели да узимају данак у крви, кнегиња је морала да уда своју најстарију кћерку за султана Бајазита, па је напустила Лазарницу, одселила се у село Прњавор код Трстеника и сазидала своју задужбину - Манастир Љубостињу, где и данас почивају њени земни остаци.

Ранко Бабић

Из општинске организације
УВП Крушевац

ОКТОБАРСКЕ СВЕЧАНОСТИ

Оштински одбор УВП Крушевац донео једногласну Одлуку да се поводом успешног реализацији излета а у знак захвалности за указано гостопримство и помоћи у реализацији наведене активности, доделе захвалнице Кости Богићевићи, власнику Етно села Златари Река, затим Наташи Тадић директору производње у фабрици „Foodland“ и Мирјани Гашић, директору Етнографског музеја у Брусу.

Скупштина спортско-рекреативног друштва „Војни ветерани“

ПРОГЛАШЕНИ НАЈУСПЈЕШНИЈИ

УПодгорици је одржана Изборна скупштина Спортско-рекреативног друштва „Војни ветерани“, којој је уз делегате присуствовао и предсједник Савеза ветерана Црне Горе Радован Мијановић, секретар Момчило Бошковић и предсједник Удружења војних пензионера Црне Горе Драган Тиодоровић.

На Скупштини је поднијет извјештај о раду, изабрано ново руководство, усвојени симболи друштва и проглашени најуспјешнији такмичари за 2014. годину.

Предсједник друштва Радосав Пешић, истако је да је током четврогодишњег упорног и координисаног рада са Удружењем војних пензионера, друштво постигло изванредне спорске резултате. Од формирања 2011. године стално се кретало узлазном путањом. Повећавала се масовност, учешће на рекреацији и такмичењима, а и број освојених медаља од 10 у 2011 години, на 50 у овој години. Основ оваквог успјеха је повећење броја такмичара и обезбиђење моралне и материјалне подршке Удружења војних пензионера.

Предсједник Савеза ветерана Црне Горе, др Радован Мијановић, по-

здравио је учеснике скупштине и нагласио да су рекреација и такмичења веома значајна за људе трећег добра. Бављење рекреативним спортом чува се здравље и продужава животни вијек- што више спорта, мање посјета доктору.

Скупштина је изабрала ново руководство које ће водити друштво наредне четири године. Изабран је Управни одбор од пет чланова, именован секретар и благајник а за предсједника је изабран Комнен Бајчета.

На крају се додијељена годишња признања најуспјешнијим такмичарима у мушки и женској конкуренцији. Признања и пехаре за 1, 2 и 3. место у мушкијој конкуренцији припадала су Драгиши Ђуковићу, Зорану Таушану и Ратку Маројевићу а у женској Бранислави Јокановић, Милици Нововић и Драгици Шљивић.

Признања су додијељена и појединачнима који су допринели спорском успјеху друштва: Драгану Тиодоровићу, Павлу Бандовићи и Анту Бајзеку. За најбољег спорктског радника проглашен је Радивоје Здравковић, а досадашњем предсједнику Радосаву Пешићу додијељена је титула доживотног почасног предсједника СРД „Војни ветерани“ Р. 3.



Делегација коју су чинили предсједник УВП Крушевач Душан Самарџић, потпредсједник Зоран Петровић и повереник за Брус Зоран Милановић, прво су посетили село Златари Река и лично су власнику Етно села Кости Богићевићу уручили захвалницу. Затим су кренули за село Игош, где их је срдачно дочекала директор Наташа Тадић. Након уручења Захвалнице, договорено је да се настави сарадња на објекту задовољство.

У холу Културног центра у Брусу чланове Општинског одбора лично је примио предсједник општине Брус Слободан Видојевић. Ту је делегација уручила За-

хвалницу директору Етно-музеја Мијани Гашић.

Испред споменика јунацима Првог светског рата положени су венци поводом ослобођења Бруса у Првом светском рату.

Брус је ослобођен 15. октобра у поподневним часовима, а у ослобађању је учествовао Расински одред у саставу Прве армије под командом војводе Петра Ђорђовића.

Предсједник општине Брус Слободан Видојевић захвалио се представницима војних пензионера на посети и урученом признању и договорио даљу сарадњу.

Мр Александар Симоновск

Кроз војнички двоглед

ТРАУМЕ КОД ЉУДИ

Случај пред Владом Србије који се десио медији ће објаснити тзв. вијетнамским синдромом. Нема вијетнамског синдрома. Све је то последица дискриминације једне групе људи коју су као активне или резервне припаднике Војске политичари увукли у рат. Они су часно обавили своју дужност, а данас су на маргинама догађаја у друштву у коме се богате тзв. контроверзни бизнисмени. Прајдеје се све што је овај народ деценијама стварао, а људи који су стварали услове за миран живот нарада данас не могу да остваре ни своја основна права.

Погледајте шта се дешава са резервистима. Војни пензионери не могу годинама да остваре своја права на пензију као остали грађани ове земље, стално се износи само висина пензије војних лица, а никога не интересује како је она стечена, а премијер нам недавно саопшти да је просечна плата у јавним предузећима изнад 80.000 динара, а читамо да појединци зарађују 300.000, 400.000, 500.000...

Одговорне изгледа није брига за судбину деце војних лица, како живе резервисти који су ратовали, како се осећају војни осигураници као пацијенти другог реда на својој ВМА.

Опет ће се код следећег оваквог случаја потегнути вијетнамски синдром. То је лакше и медијима, али и психијатрима и психолозима који га радије користе у дијагнози не улазећи у прави разлог траума код људи.

Бошко Антић, Београд



Помоција књиге у Речној флотили

ФЛОТЕ КОЈИХ ВИШЕ НЕМА

У новосадској касарни „Александар Берић“ за припаднике Речне флотиле уприличена је промоција књиге „Флете којих више нема“ аутора Милана Ђураша на пензионисаног морнаричко-техничког потпуковника.

У име Речне флотиле учеснике промоције поздравио је капетан Драган Спасојевић, истичући како је у периоду између два светска рата Краљевска морнарица 31. октобар, Свети Јеванђелиста и апостол Лука, указом Краља прослављала као славу Морнарице. Значајна за припаднике Речне флотиле је и чињеница што је дeo књиге посвећен историјату Флотиле.

-У сусрет стогодишњици од формирања Речне фло-

тиле и рода речних јединица, промоција књиге је прилика да се осврнемо и на век иза нас и подсећајући се историјских дешавања у којима се налазила ова пловна јединица. - нагласио је Спасојевић.

Хватајући се задатка који обухвата период дужи од две стотине године испуњен великом бројем недоумица и непознаница, чуваних у појединачним архивима и библиотекама далеко од очију јавности и знатије читајући читалаца, аутор је на 450 страница сачинио систематичну целину која представља користан прилог војнотоморској историји на овим просторима.

О књизи су говорили генерал-потпуковник у пензији др Радован Томановић, Живан Николић, капетан бојног брода у пензији и Милан Комар морнаричко-технички пуковник у пензији.

Будимир М. ПОПАДИЋ

Уз новогодишњу честитку (војним) пензионерима

ФАЗОНИ, ФОРЕ И ШОРЕ

Није да су војни пензионери уз износ својих пензија гладни, голи и боси. Још нису, а да ли ће бити не зна се.

Ипак дадоше готово цео животни век (не само они) за државу, па је отужно поигравање државе (једне и једине) са њима

Евро, као закачен за реп какве ракете, креће пут небеског свода коме канда краја нема. Динар, сваким новим сванућем на историјском минимуму, коме канда олет краја нема. Цене прехрамбених артикала не расту, барем тако кажу они који не иду у продавнице, раде то за њих плаћене домаћице, спремачице, куварице - има се, може се. Ипак појефтилило је гориво, можда ће ексери, шрафови, ланци и карике, па смо ту негде, на нули. То што се ексери, шрафови и остала гвожђарска роба не могу јести ни обући није тренутно толико важно.

Није да су војни пензионери уз износ својих пензија гладни, голи и боси. Још нису, а да ли ће бити не зна се. Ипак дадоше готово цео животни век (не само они) за државу, за и уз радничку класу, за и уз народ, па је отужно поигравање државе (једне и једине) којој се и данас професионална војска заклиње на оданост - до живота, са њиховим судбинама и, што не рећи, људским и професионалним војничким поносом и достојанством. Како?

Пропаде држава, кажу. Оде буџет за дугове (увек их праве они претходни), одоше и држава и народ у банкрот, кажу. Неће бити ни за плате, ни пензије ако се народ не опамети, кад већ није до сада. Једини лек остале овеће смањивање пензија (и омање плате), кажу и урадише. За оно прво, да ли уставно, или противно Уставу, рећи чувари и тумачи Устава!? Да ли је (не)хумано и (не)поштено, рећи народ или, на жалост и срамоту, какав европски суд.

Није проблем, ако је за државу, нека оде и 50 одсто, и цела пензија ако треба, има коре на дрвећу (лични став). Само како (и докле) гледати толике бахате бизнисмене и још бахатије чланове породица бизнисмена за које је плаћање пореза и комунална тек „ми-саона именица“. Како гледати бахате директоре (и директорчиће) јавних и приватних предузећа, председнике, потпредседнике, уз председнике, тајкуне и оне до њих и још бахатије чланове њихових BMW породица, народне трибууне... А држава пропада, кажу.

Зар не би могло овако. Јавно предузеће у губитку, сви на минималац. Држава у губитку, сви на просечну месечну зараду, па да видимо коме су среће, душа и уста пуне државе и народа. Кад крене на боље, нека крене свима, може и процентуално, али тек тада. Ех, на пример, остао би нам Народни дом (Парламент) празан, осим вероватно тек са спремачицама за одржавање нужне хигијене. Утопија, рећи че бројни, можда и није.

„Молим поштеног и уваженог тајкуна за савет како се домаћи (зарадити) стотинак милиона евра уз четрдесет осмочасовно задржавање, притвор до 30 дана (може и који месец дуже) и онда - појео вук магарца. Дискреција загарантована.“

Игра се власт (канда ту, осим реторичке, нема разлике од досадашњих, претходних и оних пре њих) са војним пензионерима и свеколиком пензионерском популацијом, ко банаћани шоре, или бачвани сличног пинцикања, некад популарних игара руралних (чијај сеоских) средина, у којима Влада (и сви горе побројани) попут палице или лопаре, снажном удара по крпењу лоптици или пинцици (обострано зашиљен вальчаст комад дрвета), у овом случају пензионерима, да је (их) што даље од себе одбаци. Само има у тој игри, поред ударача, има и оних из њиховог тима који у омеђеном пољу, треба да хватају ту тако избачену - шорнуту лоптицу, или пинцику, која ако се не прихвати како треба зна баш болно хватача да удари у главу, или какав други телесни орган.

И, кад смо већ код шора и пинцикања, свака палица, или лопара, има два краја, па да не буде и какве замене палице - лопаре и лоптице - пинцике и оног „Шорни га Пајо, шорни га!“ (кулни серијал „Камионције“). Тек,nama, дичним војним (и осталим) пензионерима срећна, (пре)хранивива и безболесно-здравствена Нова година. И, у здравље!

Будимир М. ПОПАДИЋ



Новинарско присећање

ПРАЗАН ФИЛМ

Зило се то половином седамдесетих година минулог века. Војно руководство ондашње ЈНА приредило је, на полигону у Никинцима, посебну изложбу о најновијем наоружању набављеном у Совјетском Савезу, којој су присуствовали највиши руководиоци заједничке нам државе Југославије са њеним доживотним председником и врховним командантом Јосипом Брозом Титом на челу.

С посебном пажњом су разгледали за ондашње време најмодерније ракетне пројектиле, радаре и остала борбена и неборбена средства, која ће кроз неколико дана продефишовати на Првомајској паради и први пут бити приказани нашој и иностраној јавности.

На полигону у Никинцима, недалеко од Београда, тога дана није било оног уобичајеног обезбеђења, јер - осим војног и политичког врха - није било других људи, ако не рачунамо нас тројицу: директора НИУ „Народна армија“ пуковника Шиму Кроњу, фоторепортера Милутина Ковачева и моје малености. Свако од генерала и других високих војних старешина хтео је дастане уз друга Тита како би му, након неколико шкљочања фотоапарата, остало за успомену - „најдражи снимак“.

Генерал-мајор Душан Вујатовић, у то време начелник Техничке управе ССНО, са којим сам као официр техничке службе и уредник за науку и војну технологију „Народне армије“, веома добро сарађивао, није хтео да пропусти прилику, па смо Врховног команданта замолили да за тренутак застане, што је он и учинио. Чак ми је, док сам после сваког шкљочања преметавао филм у мојој старој „лајки“, добаџио, осмехујући се: „Немој да журиш, имам ја доста времена!“

Срећи, чини се, није било краја, тако да ми је након тога генерал Вујатовић пришао и рекао да му већ сутрадан донесем фотографије. А и сам сам био веома нестрпљив, па сам наредног јутра похитao у фотолабораторију како бих међу првима предао филм на развијање.

У подне сам дошао по фотографије. Само што се појавих на вратима, наша добра лаборантиња Мица Лампречин упита, гледајући ме прдорно кроз неизнатно „обојена“ стакла наочара са прилично дебелим оквиром: „Шта си то снимао, па ти се толико жури?“ Одговорих јој: „Друга Тит!“ „На филму неманичега“ - рече (у оно време другарица) Мица - „Вероватно ти се, приликом убрзанијег преметавања, филм откачио, тако да си само шкљоча на празно“.

Тако је, на моју и генералову велику жалост, и било.

Влада РИСТИЋ

Кршење људских права војних пензионера

НОВИ ХОД ПО МУКАМА

Војни пензионери су принуђени, и по-ред свих напора, тужби и жалби, да чекају тренутак када ће надлежни државни органи самилосно применити закон и исправно обрачунавати пензију за њихова живота. А то траје ли траје... Јер, прво се кроз судске истанце доказивало да држава греши у вези са применом закона код исплате такозваног малог дуга а који се односио на примену Закона од 1. 8. 2004. и 1.10.2005. године.

Након силних тужби, нервирања, доказивања и провлачења кроз судске ходнике већина војних пензионера је наплатила тај дуг. Они који нису веровали да ће се процес завршити у корист војних пензионера, нису ни тужили те сада то раде или су поступили у току. Многи су и преминули не наплативши тај дуг, а нису имали наследнике или су многоbrojni наследници раштркани по белом свету, па не желе губити време у судовима.

У међувремену се појавио нови промашај државне администрације који датира од 1. 1. 2008. године, када пензије ниску усклађене за 11,06 одсто. С тим у вези сведоци смо натезања између надлежних органа, јер су једни тврдили да војни пензионери имају права на тих 11,06 одсто, а други - да немају. Но, након одлуке Уставног суда, постало је јасно да су захтеви војних пензионера у складу са Законом и да се морају испуни. Но администрација никако да призна и грешку и исправи је.

У међувремену се појавио нови Закон о привременом уређивању начина исплате пензија, усвојен по хитном поступку, на седници Народне скупштине 26. октобра 2014. године. Примена Закона је почела исплатом пензија и плате за новембар 2014. године, а да није регулисано до када ће трајати, односно када се завршава привремено уређивање исплате пензија. Осим тога, примена појединих чланова овог Закона довела је у питање и сама Уставна решење зајеменог права на пензију. А то се огледа у томе што:

1. По члану 70. Устава пензијско осигурање се уређује законом, а старање о економској снази пензионера је обавеза државе. Систем пензијског осигурања уређује се системским Законом о пензијском и инвалидском осигурању. То је по члану 97. тачка 8. Устава, једини меродавни закон којим се могу уређивати права корисника пензија. Закон о привременом уређивању начина исплате пензија изазива правни поремећај у пензијском систему јер је блокирао примену још важећих одредби системског закона.

2. Одредбом члана 20. став 2. Устава предвиђено је да се достигнути ниво људских права не може смањивати. Овај уставни принцип односи се и на пензијско осигурање из члана 70. Устава, јер и оно припада корпусу људских права који је уређен одредбама чл. 27-74. Устава.

3. Закон о привременом уређивању исплате пензија је у сукобу са Европском социјалном повељом која је постала саставни део нашег унутрашњег правног поретка. Тада несклад је, уједно, и повреда одредбе члана 194. став 5. Устава која одређује

да закон несме бити у супротности са ратификованим међународним уговором.

4. Пензије и плате имају заједничко порекло у раду. Рад је и заједнички основ за њихово остваривање, али у контексту демографске солидарности различитих генерација. Матрица те солидарности је у следећем: садашња радно-активна генерација ради и за генерацију која је навршила радни век, како би, кад њено време рада истекне, наредна радно-активна генерација радила за њу. Рад раније, садашње и будуће генерације повезују доприноси које свака генерација, док ради, издава из својих примања за јавне фондове. Због ове судбинске повезаности различитих генерација у сфери рада, држава није могла да примени различите мере финансијске консолидације. А применила их је.

Разлике у начину смањивања принадлежности пензионера и запослених представљају непосредну дискриминацију, а она је чланом 21. став 2. Устава забрањена.

Света Стошић

Поглед у екран
ТВ апарат-реакција

О ВУКУ, ДЛАЦИ И ЂУДИ

Политичке провокације, прекрајања (различита тумачења познатих и доказаних историјских чињеница) историје, и оних ситних, суптилних историјских детаља који „у очи упадају“, нису непозната пракса у односима држава. Стална су то, већег или мањег интензитета, боцкања и подбадања дипломатско-спољнополитичких односа. Ипак, што је много, много је.

Током новембра месеца на првом програму Хрватске радио-телевизије (HRT) отпочело је, у тзв. ударном термину (20,15), емитовање серијала „Хрватска у првом свјетском рату“. И ништа посебно, нити замерајуће. Има право телевизија, њихова је, од волje им. Ти ТВ сигнали не познају границе, а ТВ емисије, понекада, намењене су више онима преко, него онима унутар границе. И, не лежи враже.

У првом делу наведеног документарног инграног серијала (обрађује период од 1914-1015.), између осталог готово нарицајући, говоре у микрофон и објектив камере титулисани др. сци. коментатори како је слабашно опремљена армада Аустроугарске монархије, уз мобилисано готово босоного хрватско пучанство (народ), напала на српску, до зуба наоружану и опремљену велесилу.

И не само то. Након упада у Србију (теку даље сцене засноване на чистим историјским чињеницама и записима хрватско-аустроугарских боровника) и почетног потискивања Српске војске, српске домаћице чији мужеви с војском привремено напустише огњишта и део територије, раширених руку дочекаше хрватско-аустроугарске завојеваче.

У једној од играних сцена, заводљива српска домаћица бујне косе и груди у раскопчаном јелеку, у ношњи (наравно, нашој, српској) готово еротизирано (осмеси, покрети, и цела сцена) угошћује у свом дому не тако измучене, али видно задовољне хрватске боровнике у монархистичкој униформи.

Након скупа у Београду, повратком ра-

дикалског Шешеља, и његових изјава у већ познатом маниру, дигла се хрватска „кука и мотика“, све до ЕУ парламента, условљавања отварања најављених поглавља преговора Србије и ЕУ, ваљда ће стићи и до Савета безбедности УН и, ако има и даље.

Е, драги моји. Препоручујем нашој свеколикој политичкој структури, а што не и српским домаћинима и домаћицама ТВ апарату опремљених кабловским дистрибутерима, да, без обзира у најмању руку мучину у желуцу, погледају барем тај први део хрватског „граандиозног историјског серијала“. А, да ли треба, и шта даље чинити? Не знам (можда осећам, али то би представљало научнистици субјективан поглед замагљен аудио-визуелним ефектом наведеног серијала). На то одговор, нашим добрим суседима, требало би да дају наша спољна политика, наши историчари, наши потомци церских, кајмакчаланских и јунака са Дрине..., наши умни људи – наша Србија. Требало би.

Одгледах део први, за други (1916-1917.), иако ме знатижеља копка, немам ни воље, ни жељуца. Ипак трећи, ваљда ће то бити 1918. хоћу. Зна се и због чега.

Оно што, тек и већ по који пут, закључих (по старој српској-ко зна можда и хрватској пословици, јер ко ће га више знати) вук длаку мења-ћуд никако. Тек за поколења.

Будимир М. ПОПАДИЋ

Порука државним органима

НЕ ДИРАЈТЕ НАМ ПЕНЗИЈУ

Раније власти (досовске) распродале Рујнују и обезбедили људима да могу скромно да живе од свога рада. Ви сте сада одлучили да нас докрајите. Као да радите по налогу оних који су нас за последњих сто година преполовили и материјално уништили, попут ММФ, који у добра времена није смео да привири у правно организовану и демократску земљу СФРЈ.

Смањењем пензија, које су и онако мале, не само да се крши Устав, него се и не добија ништа позитивно. Ако стварно жељите бољитак и уштеду, онда смањите: популук, број посланика у Скупштини Србије, број министарстава и разних секретара, агенција и управних одбора, одузмите имовину стечену крајом... Не доводите пензионере и радне људе на просјачки штап. Смањите превелике плате и пензије или поштујте износ неопходан за обично прехивљавање.

Живимо искључиво од пензије, а издржавамо и незапослену децу и унуке. Док ми патимо од глади, други се возе аутомобилима вредним и по стотинак хиљада евра и станују у велелепним вилама.

Велики број посланика је из бесплатне студентске клупе ушао у посланичку фотографију, где се и данас налазе, или на више положаја. Скупштина им је прво радно место.

Хајде владари Србије предузмите мере против страначког криминала, који је на сваком кораку очигледан од петог октобра па све до данас. Само су се појединци смирили напунивши џепове.

Парадама „поноса“ покушавате да осрамотите и ово мало образа народа Србије.

Ђуро Бецић, Нови Београд



Пише: mr scd. dr
Часлав Антић

Страх од еболе

БОЛЕСТ ВИСОКЕ СМРТНОСТИ

Симптоми типично почињу од два дана до три недеље након инфицирања вирусом. то су грозница, гушобоља, болови у мишићима и главобоља. Касније следе мучнина, повраћање и дијареја са смањеном функцијом јетре и бубрега. Тада се код дела оболелих јављају проблеми са крварењем. Вирус се може пренети додиром крви или телесне течности инфициране животиње.

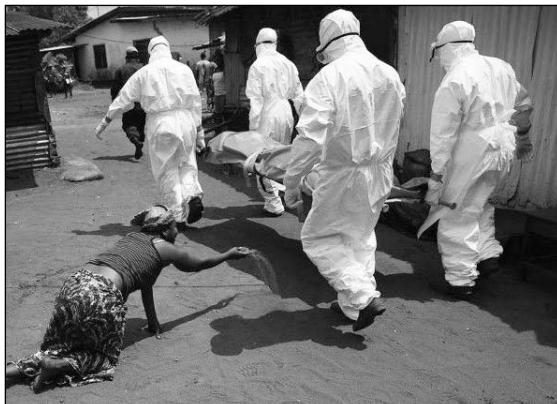


Од почетне мале вести, у марта ове године, о мистериозној зарази на југоистоку Гвинеје, где је од 86 оболелих њих 59 умрло, та прича је за неколико месеци стигла до светских медија, па и наших. Тако је већ 31. јула ове године један наш дневни лист објавио да је стручњак за еболу из Сијера Леонае преминуо од еболе. Од тада се у нашој штампи, под разним насловима, објављују све паничнији написи, попут: „Ебола не прети Србији“, „СЗО прогласио ванредну ситуацију због еболе“, „Ебола стигла у Грчку“, „Ебола ће постати биолошко оружје“, „Ебола прети Европи“, итд. Све ово зачињено је подацима о великом броју умрлих, и више хиљада оболелих, а број заражених се поуздано не зна. Закључно са 23. августом објављено је да је број заражених износио 2.615 а умрлих 1.427, док је крајем октобра објављена вест да је 4.447 особа умрло од еболе. У овоме се није претеривало, јер стварно болест има високу стопу смртности; често од ње умире од 50 до 90 одсто оболелих од вируса.

Шта је, заправо, ебола?

Велики љиљци преносиоци болести

Хеморагична грозница или Ебола, болест је коју проузрокује вирус први пут от-



кривен у Африци и од њеног почетног препознавања 1976. године јављала се спорадично. Симптоми типично почињу од два дана до три недеље након инфицирања вирусом, то су грозница, гушобоља, болови у мишићима и главобоља. Касније следе мучнина, повраћање и дијареја са смањеном функцијом јетре и бубrega. Тада се код дела оболелих јављају проблеми са крварењем. Вирус се може пренети додиром крви или телесне течности инфициране животиње (то је болест Африке, то јест инфицираних мајмуна или великих љиљака). Преношење путем ваздуха није доказано. Верује се да су велики љиљци носиоци и преносиоци вируса, иако сами не оболевају. Када се нека особа зарази, болест наставља ширење и међу људима. Маларија, денга и друге хеморагичне грознице су по симптомима сличне еболи.

Превенција подразумева смањивање преношења болести са мајмунама и свињама на људе. То се постиже проверавањем да ли су те животиње заражене. Ако се то утврди, потребно их је устрелити и правилно одложити њихова тела. Текоће је значајно правилно кување меса и ношење заштитне одеће приликом руковања месом, а и носити заштитну одећу и прати руку у окружењу оболеле особе.

Не постоји посебно утврђено лечење за ту болест. Зараженој особи се помаже давањем оралне терапије рехидратације (да пије воду која је мало слатка и слана) или интравенским течностима.

Ебola (хеморагична грозница) је најпре идентификована у Судану и Демократској Републици Конго. Болест се типично јавља епидемијски у тропским пределима подсахарске Африке. Од 1976. године (када је болест први пут идентификована) до 2013. године, током дванаест месеци, зарази се мање од хиљаду људи. Највећа епидемија до данас је ова која траје у западној Африци, а погодила је Гвинеју, Сијера Леоне, и вероватно Нигерију.

Не постоји делетворан лек

Још нико поуздане не може да зна шта се све дешава у пределима афричких бушева (због дивљине, то јест тешкој приступачности). Осим тога, у Либерији и Сијера Леонеу видљиви су трагови скорашињих ратаца, људи су трауматизовани, оптерећени тешким искуствима, па болест схватају као наметнату зло и у њеној појави виде деловање неких тајанствених сила. Није ни чудо што се један врач у Африци препоручује да ће онде искорени еболу.

Све те предрасуде морају да се разбију у ситуацији када модерна медицина објективно не располаже ефикасним средствима у виду делетворног лека, А болест, осим што доноси високу смртност, испољава се у виду стравичних манифестија.

После боравка у зони болести одећа се дезинфекције

Шта све доноси конзумирани алкохол ОТРОВ И ОКИДАЧ ЗА БОЛЕСТИ



Алкохол је, како тврде стручњаци, психоактивна дрога, а то што је легалан, не умањује му штетност и последице које изазива.

Алкохол не може да побољша крвну слику, не поправља апетит, не може да поспеши физичку и психичку снагу, просто речено – нема никаквих благодетних дејстава за организам.

Црвено вино не ствара црвена крвна зрнца, као што се верује. То су заблуде које су дубоко укорењене у друштву и представљају обичаје и веровања која се преносе са генерације на генерацију. ,

Алкохол је само лоша навика, није последица неке мане или лошег карактера, како се обично мисли, већ представља озбиљно оболење које се на време треба препознати и лечити – то је болест централног нервног система која проузрокује тешке физичке, менталне, друштвене и економске последице на појединача, али и друштво у целини. Отрован је за организам и повећава ризик од развијања више од 60 различитих болести – рак, срчане болести, хипертензија, депресија, цироза јетре и друге.

Процењује се да на нивоу Европе алкохол сваке године узрокује око 50.000 смрти од канцера. Процентуално гледано, око 6,5 одсто свих смрти последица је алкохола, који је други узрочник лошег здравља људи (после цигарета) и повезан је са краткотрајним и дуготрајним ризицима морталитета. Саобраћајне несреће, криминал, силовања, насиље у породици, слабљење продуктивности – само су неке од последица опијања.

Током хладних дана, људи често конзумирају алкохол, како би се угрејали. Оправдање за то налазе у чињеници да се организам одмах загрева након првог пића. Осећа се пријатна топлина, лице се зарумене, али је ефекат тога само тренутни. Истина је да алкохол узрокује ширење крвних судова, чиме се повећава губитак телесне температуре.

Природна реакција на хладноћу је сужавање крвних судова и жила као би се смањио „одир“ унутрашњости организма са спољашњом

површином (којом). Зато размислите два пута пре него што следећи пут спас од хладноће потражите у куваном вину или ражи.

Често особе које имају неки проблем, или су под стресом, утешу траже у пићу, а тиме несвесно отварају само додатни проблем. Алкохол је отров и окидач за око 200.000 епизода депресије годишње, на нивоу Европе. Процењује се да је свако шесто самоубиство последица прекомерног опијања.

Алкохол директно утиче на повећање биолошког стреса у телу. Током пијења у организму се повећава ниво адреналина, што првично може да изазове осећај опуштености, док организам заправо само долази под додатни стрес и напетост.

Процењује се да опијање једне особе просечно утиче на пет других особа у окружењу. Особа која има проблем са опијањем занемарује своје свакодневне обавезе, губи продуктивност на послу, не испуњава или занемарује своје брачне и породичне дужности. Велики број људи може да престане да пије, али то траје у промену до шест месеци.

Након тога опијање опет постаје образац понашања. То нема везе са слабим карактером јер зависност од алкохола преузима контролу над пијењем и самим човеком, па тако зависник нема свест када је прешао границу. Погрешна је осуда породице и друштва када зависници не истрају у намери да престану да пију – то је сложен и дуг процес, који је неопходно да буде праћен стручним надзором.

Никаква камуфлажа, попут бомбона, жвака или освеживача даха не могу да помогну на алко-тесту. За потпуну апсорбију алкохола у крви потребно је 24 сата, тако да се ни ујутро, након бурне ноћи, не препоручује седање за волан. Јетра алкохол веома споро разграђује, па се тако за сат времена разгради просечно око 0,15 промил алкохола.

Храна може да утиче једино на одлагање осећаја пијанства. Само ће да одложи апсорбију алкохола у крвоток, али никако неће да је заустави. Колико пијете, толико ћете се на крају и напити, без обзира на претходни оброк. Такође, често људи верују да ће их кафа отрезнити и уклонити мамулук – кафа је диуретик и делимично може да разбуди особу, али ће зато негативно да утиче на дехидратацију организма.

Највећи кривач за главоболју „јутро после“ је дехидратација организма коју изазива алкохол, а кафа додатно то поспособљује. Стара изрека каже: „Дајте пијаном човеку шољицу кафе и све што ћете имати је један сасвим будан пијанац.“

Знаци превремене старости

ОД ПРОМЕНЕ ХОДА ДО ДРУГАЧИЈЕ ПСИХЕ

Пензионисањем је свако подложен превременом старењу, а посебно они који су претходно обављали динамичан и стресан посао. Након одласка у пензију, старешина често остаје сам са собом, јер га више нико низашта не пише, ничему не извештава, речју прешпуштен је сам себи, телевизији и улици. А због психичког напрезања у служби и самовања након пензионисања, наступа превремена старост.

О превременим знацима старења може се говорити онда када се примењује:

- ограничена покретљивост вратног дела кичме (код окретања главе на дозивање, особа мора да се окреће целим телом),
 - раскліматани ход или „вучења“ ногу, услед ограничene покретљивosti зглобова кука и колена,
 - мишићна хипертензија која доводи до стварања висећег, „жабљег“ stomaka и грбе на леђима или сколиотичне трансформације кичме,
 - приметна задиханост после уобичајене шетње,
 - „старачке“ пигментне мрље на кожи,
 - заборавност текућих догађаја и сећање на оне из ранијег периода
 - промена психе (повећана раздражљивост, свадљивост, хистериčне реакције, појава комплекса неповерљивости или шкртости, јаке несанице и др. симптоми).
- С. С.



Како предупредити старење

УСПОРАВАЊЕ СТАРЕЊА

Превентива превременог старења мора бити усмерена у три правца:

- нормализација процеса који се одвијају под утицајем слободних радикала;
 - заустављање деструктивних процеса у коцитима;
 - заштиту ћелија које покривају крвне судове од заједничког оштећујућег дејства пероксида липида.
- С. С.

fortuna®

ЗА НОВА ПОЗНАНСТВА

„ФОРТУНА“

- ДРУЖЕЊЕ САМО ЗА СЛОБОДНЕ 27.12. ПРОСЛАВА 32. РОЂЕНДАНА „ФОРТУНЕ“, хотел „Славија“ од 19,30ч
 - ПОСРЕДОВАЊЕ ЗА ВЕЗУ ИЛИ БРАК ОЗБИЉНО, ДИСКРЕТНО, ПОТРЕБАН ЛИЧНИ ДОЛАЗАК...
- ***

„Фортуне“ једина права брачна агенција Краља Милана 46 Београд * www.fortuna.org.rs
011- 2686 535, од 13-19ч радним даном

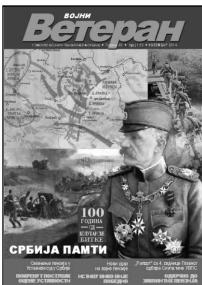


Интерно гласило
војних ветерана

ИЗДАВАЧ

Удружење војних пензионера Србије
Београд, Браће Југовића 19

ЗА ИЗДАВАЧА
Љубомир Драгањац



Година XII ■ Број
130 ■ Новембар 2014.

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК
Звонимир Пешић

ЛИКОВНО-ГРАФИЧКИ УРЕДНИК
Милен Чуљић

СТАЛНИ САРАДНИЦИ
Др Часлав Антић, мр Александар Симоновски, Радисав Ристић, Ранко Бабић, Будимир М. Попадић, Никола Оташ, Душан Старчевић

ДОПИСНИЦИ
Добросав Алексић (Алексинац), Ранко Бабић (Ниш), Предраг Добић (Сремска Митровица), Радивоје Здравковић (Подгорица), Ило Михајловски (Чачак), Будимир М. Попадић (Нови Сад), мр Александар Симоновски (Крушевач), Стеван Стојановић (Шабац), Драгослав Ђорђевић (Крагујевац), Јелько Будимски (Зајечар)

ФОТОГРАФИЈЕ У БРОЈУ
Будимир М. Попадић, М. Чуљић,
дописници и сарадници

УНОС ТЕКСТОВА
Редакција

ДИСТРИБУЦИЈА
Павле Лучић

Лист излази месечно.
Тираж: 3. 000 примерака
Телефон-факс: 011/322-8076

ШТАМПА
Лан-пласт, Београд

Адреса, Београд, Браће Југовића 19

Ел. пошта: uvps.veteran@gmail.com
Сајт Удружења <http://www.uvps.rs/>

ISSN 1452-3809



CIP –
Каталогизација
у публикацији
Народна
библиотека
Србије Војни
ветеран ISSN
1452-3809

Адвокатске услуге за КВП

БЕСПЛАТНИ САВЕТИ
И ПОВОЉНИЈЕ

ОСТАЛЕ УСЛУГЕ

На основу уговора о пословној сарадњи закљученог са УВПС, адвокати:

*Ивана Ц. ЈОВАНОВИЋ, из Београда, ул. Балканска бр. 18, локал 93 (ТЦ „Иванијум“), тел. 011/2644384 и 064/1735395; Клијенте прима: уторком: од 17.00-19.00 часова;

*Љиљана ЈАКОВЉЕВИЋ, из Београда, ул. Чубурска бр.2, Занатски центар „Пејтон“, тел. 011/2446977 и 064/1427122; Клијенте прима понедељком, средом и четвртком: зими од 17.00 - 19.00 а лети од 18.00 -19.30;

*Гордана БУЧЕВАЦ СТЕФАНОВИЋ, из Шапца, ул. Патријарха Павла бр. 10, тел. 015/314307 и 064/2328165; Клијенте прима: четвртком од 18.00 - 19.00 часова;

За потребе војних пензионера ови адвокати обављају следеће правне послове: давање бесплатне правне савете и пружање све остале адвокатске услуге уз накнаду по важећој адвокатској тарифи умањеној за 20 одсто (адвокати Љиљана Јаковљевић и Гордана Бучевац Стефановић), односно 30 одсто (адвокат Ивана Јовановић). Редослед адвоката дат је по редоследу склапања уговора.

ПЕНЗИОНЕРСКО ЂОШЕ



Пензија ми личи на
проходалу бебу.
Стално пада.

Лако је пензионеру да
погоди време.
Њему увек севају леђа.

Пензије прате плате.
Додуше на доброј
удаљености.

Пензионери ће морати да
смање кораке. При сваком
од њих им неко нешто
закида.

Један пензионер живи
луксузно.
Једе трипут дневно.

Душан Старчевић

УСЛУГЕ ВЕЗАЊЕ ЗА
САХРАНУ
ПРЕКО УДРУЖЕЊА

Уколико користите услуге у вези сахране преко Удружења војних пензионера Србије требало би да знајете да услуге могу користити чланови УВПС, чланови њихових породица, као и сви остали војни осигураници.

Преко Удружења могу се добити комплетне услуге везане за сахрану:

- организација и заказивање термина за сахрану или кремацију,
- упис у матичну књигу умрлих,
- спроводница за пренос покојника,
- штампање посмртних плаката,
- продажа погребне опреме,
- превоз покојника,
- организација војних почасти,
- помоћ око сређивања документа пре и после сахране ради регуписања права члanova породице после смрти војног осигураника,
- бесплатан долазак у стан породице преминулог ради договора.

Све додатне информације могу се добити у месним и општинским организацијама УВПС, или директно на тел. 011/8333-142 и 011/6161-769; 064/1660-423 и 011/3181-812.

МАЛИ ОГЛАС

Мењам нов комфоран стан површине 84,32 кв. мет, други спрат, лифт, централно грејање, укњижен, превоз до стана, насеље „Војвода Степа“, Вождовац, за трособан или тројипособан или два мања стана на Бежанијској који приближне квадратуре уз договор. Контакт телефон: 064/40 200 92.

ВЕОМА ПОВОЉНЕ
СТОМАТОЛОШКЕ УСЛУГЕ
ЗА ВОЈНЕ ПЕНЗИОНЕРЕ

У склопу сарадње са УВПС, Стоматолошка ординација „Президент М“, Звездара, Михаила Булгакова (бивша Душана Петровића Шанета) 46, са тимом искусних стручњака, војним пензионерима нуди бројне погодности:

Део услуга бесплатно – стоматолошки преглед, консултација и стручно мишљење,

Остале стоматолошке услуге (протезе, пломбе, надоградње и друго), уз значајне финансијске погодности – плаћање на рате или са попустом, у зависности од врсте услуге.

Доказани тим стручњака нуди све стоматолошке услуге брзо, квалиитетно и повољно.

Телефони за контакт и информације: 011/342-7481, 063/214-800,
064/135-1487.